

Městská knihovna v Praze

Hora Zlodějka

Karel Šiktanc

e-kniha • Praha • 2018

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

41 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Městská knihovna v Praze

Hora Zlodějka

Karel Šiktanc

Znění tohoto textu vychází z díla [Hora Zlodějka](#) tak, jak bylo vydáno v Praze nakladatelstvím Karolinum v roce 2016. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Karel Šiktanc: Hora Zlodějka), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Neužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 22. 6. 2018.

OBSAH:

ČERNÉ PEŘÍ	6
HORA ZLODĚJKA.....	33
O HROMOVÉM KAMENI.....	55
O RUBÁŠKOVI.....	77
HODINY PRO NEVĚSTU.....	101

ČERNÉ PEŘÍ

TA VELKÁ VODA,

ta širá, trochu modrá, trochu zelená voda, jak tak před ní stojíš, jak ti plní oči, jak tě oslepuje..., jako by neměla konce. A ticho, jen kus od břehu plují dva rybáři, starý a mladý, a jeden po druhém si nahlas, táhle zpívají na cestu...

„Jenom tak náhodou
pluju si k Hostouni,
pluju si k Hostouni,
kde zlatí okouni...
a hou a hou a hou...“

To zpívá ten mladší. A za chvíli, hned po něm ten druhý:

„Alejí nad vodou
ženou se dragouni,
ženou se dragouni,
šavličku na houni...
a hou a hou a hou...“

Ač je to dost daleko, zní ta píseň zřetelně a čistě...

Nějaký starý pán stojí na břehu před vysokým, důstojným domem a zdlouha rybářům mává.

„Hahou, Matěji! Hahou, Váňo!“

A ten mladší z loďky honem odpovídá:

„Hahou, kmotříčku!“

A starší hned po něm:

„Dobré zdraví přejeme! Dobré zdraví...“

A slunce na to svrchu vlídně hledí. A písnička tišeji, tenčeji z dálky pokračuje... a větýrek jen vlažný, hedvábový:

„Sladce mně verbujou –

a já jak z kamení,
a já jak z kamení
na tohle mámení...
a hou a hou a hou...“

Dozpíval mladší... A starší hned za ním, už slabounce, už jak by ozvěnou:

„My jsme si s vodičkou
navěky souzený,
navěky souzený...
a to se nezmění...
a hou a hou a hou...“

Starý pán semtam ještě trochu zamává... ani nevidí, že k němu na břehu ještě někdo přibyl.

„Dobrý den, kmotříčku.“

Se staříkem to cukne, ale žádné leknutí: usměvavě hledí na mládence, co před ním naboso, s prázdnýma rukama, jak by si vyšel na kratinký špacír.

„To jsou rybáři?“ hodí mladík hlavou k vodě.

„Pěkně zpívají.“

„Jo. Pěkně... To jim jde. Jak nezpívají – tak se přou.“

„Otec a syn?“

„Jo. Máš dobré oči... Mladý se sotva vejde do loďky. A do kalhot. Ale dobrák. Ty jsi asi z daleka?“

Mladý muž kývá. A rozhlíží se po blízké, blyskotavé hladině – oči se mu od ní zlatince smějí.

„Z daleka. Jmenuju se František. Franta. Chvilku někde stojím. A zase jdu... Za prací. Za nějakou radostí.“

„Však máš na to času dost! Já ho mít...“, vzdychne muž. A František honem, aby nebylo smutno:

„Krásná voda! Veliká... Ale moře to asi není, co?“

„Soví jezero.“

„Soví? To je jako z báchorky. Je jich tu hodně?“

„Čeho? Sov? Á... jako jinde. Ale ptactva kolem jezera zaplat'pámbu víc než lidí.“

Kluk se po něm udiveně ohlídne:

„Nemáte lidi rád?“

„Ale mám...“ rozejde se zvolna k domu starý pán.

„Jak koho. Tady kolem jezera jich moc nepotkáš. Leda naproti přes vodu. Tam je celá ves.“

„A vy jste tu sám?“

Starý pán kývá.

„Safraporte!“ obrací se kluk František po domě:

„To se asi musíte otáčet, co? Takhle prostorný dům! Div ne zámek!“

„Však se tu říkalo Na zámečku!“ směje se muž.

„To není jen tak...“ couvá mladík, aby dům celý viděl.

„Dvě nebo tři poschodí, co? Jste asi z bohatýho?“

„Bejvávalo...“ mává rukou stařík.

„Pojď, něco pojíš... Napiješ se něčeho.“

„A kolik to má pokojů? A má to, koukám, i dvůr. A zahradu!“

„Třiatřicet.“

„Třiatřicet pokojů!“ vykřikuje František – to už uvnitř, v domě, kterým ho starý pán pozvolna provádí, jizbu po jizbě. Každá je jiná. Ale všude mírno, ticho, plné slunce v okně. Tu a tam od jezera třpyt. Tu a tam zatikají nahlas, odbíjejí hodiny.

„Jestli chceš přespat... vyber si pokoj, co se ti líbí.“

„To jo. To rád...“ volá mladej.

„Ale pomůžu s prací. Něco za něco.“

A starý muž jen přikyvuje... to že bude taky rád... a že může František zůstat, jak dlouho chce.

„Zůstanu!“ volá František.

„Jak by ne. Je tu jako v ráji...“

a běží po schodech do patra, aby si vybral svůj pokoj. A snad že průvánek: od stříbrné jezerní hladiny to táhle zahučelo, jak by se voda vleže převalila na druhé ucho.

FRANTIŠEK SI USTLAL

v sedmadvacátém pokoji... A do samého rána nevěděl o světě – takové to bylo pospání! Bez jediného probuzení, bez jediného snu... A když se teď po ránu přiblíží k oknu a rozhlídne se po čistotném jezeře – musí natotata před tou světelností, před tou čistou nádherou zavřít oči. A honem ven... honem utíká dolů po schodech a křičí na celý dům:

„Kmotře, kmotříčku! Tak jsem se v životě snad ještě nevyspal!“

Utíká ze dveří, utíká po jezerním břehu... doleva, doprava...

„Kmotříčku! Namouduši! Kdepak jste?“

František se rozhlíží do všech stran, vrací se znova do domu, spěchá do pater...

Ale nic. Nikde nic. Nikde nikdo.

„To je divné...“ bručí si pro sebe kluk. A zkouší ještě zahradu i dvůr... Až náhle zarazí ho táhlé zavolání od vody:

„Héééj, chasníku! Kdepak máš kmotříčka?“

František se rozběhne za hlasem podle vody.

„No právě! Zrovna ho hledám. Ale nikde ho nevidím!“

Rybáři nejsou daleko od břehu. A otec Matěj se hlasitě směje:

„Jó kmotříček pán je tulák, holenku!“

Syn Matěj ho ale nenechá domluvit:

„Co?! Jakej tulák, prosím tě? Co to povídáš?“

František za nimi trochu pobíhá břehem, protože si to ženou rovnou po vodě pěkně zčerstva.

„Jak říkám: rozenej tulák, chasníku...“ pokřikuje zatvrzele otec.

A František ještě doslechne mladého, jak se durdí.

„Jo? A copak jsme potom my? Ty nevydržíš na jednom místě ani minutu!“

„Já?!“

Ale to už chasník krátí krok a vrací se zpátky k vysokému domu:

„Nojo... Jak nezpívají – tak se přou.“

Utichly hlasy v dálce, rybáři ti tam... utichly vlny na vodě. A chasník se vrací do stavení. A ještě petrachtuje¹ dvůr i zahradu – aby obhlédl kde co poklidit, kde co porovnat, aby neměl dlouhou chvíli. A aby nahradil kmotříčka pána.

Po chvíli ale zažene ho déšť. Jde dlouhou chodbou, poslouchá hebké bití kapek ve střeše i v okapech... a napadne ho honem okouknout, zda někde neprší otevřeným oknem. A vtom se zarazí ve chvatu!

Co to je?

Jednak ten drobounký déšť nějak náhle zesílil... div ne lijáček... A potom... Co to je? Nějaké hlasy? Nějaké zpívání, nebo co! A hezké! Počkej! Už je trochu rozumět:

„Jen si poplač, jen si plakej...

Jen si poplač, jen si plakej...“

František zvedne hlavu do pater, odkud přichází ten útlý dívčí hlas.

„Cože? Je tu někdo?“

Nic. Jen ten déšť, pořád víc šumí a t'uká a bubínkuje. A chasník skloní hlavu, rozesměje se:

„To ten liják! Teď je řáček, panečku! Ještě bych uvěřil, že déšť umí zpívat.“

Ale vtom strne na místě podruhé. Ten hlas, ta zpěvná smutná slova se ozývají odněkud shora stejně jako před chvílí!

„Jen si poplač, jen si plakej,

žal můj není ledajakej...

plakej se mnou, moc tě prosím –

nebo ten žal nedonosím...“

Chasník otevře dveře domu a vyběhne rovnou do hustého pršení. Zastaví se na plošině před branou – a vzhlídně vzhůru do patra.

„Prokrindáčka! Můjtysvětěkudrnatej!“

„Počkej!“ křičí František.

¹ Pozoruje. Pozn. red.

A už je v domě, už bere schody po dvou, po třech... a bere za kliku pokoj po pokoji a otvírá dokořán. Ani si nevšiml, že v tu chvíli liják venku znenadání ustal.

„Haló!“ volá kluk na celý dům.

„Haló! Kdepak jsi?“

Cosi ho ale najednou zarazí. Jako by někde blízko zapleskala křídla! A pak jako by cukrování...

„Vrkúúú... cukrúúú!“

František šeptem pootvívá dveře vedlejšího pokoje. A jak by do něj hrom!

„Páni! Hrdlička... Cukruška! Co ty tady děláš? Stála tu přece před chvílí panenka! Krásná jako obraz... Kde je?“

„Vrkúúú... Cukrúúú.“ Bělostný, třpytavě rozčepýřený pták se celý plavě vztyčil:

„To jsem já. To já jsem plakala.“

„Ty? A jak to, že teď už jsi hrdlička?“

„Protože mě můžeš spatřit jenom v lijáku. Jenom v hustohustém dešti... Ten mi pomáhá plakat. A jenom v tu chvíli jsem, jak jsem bývala dřív.“

František se bojí udělat krok, aby ji nevyplašil.

„A proč vlastně pláčeš? Co ti je?“

„Jsem začarovaná.“

Pták zatloukl křídly, rozpřahuje se v okně, jak by chtěl honemhonem pryč.

„Počkej ještě! Ty jsi začarovaná za bílou hrdličku?“

„Nejsem celá bílá. Mám černé znamení. Mám několik černých per, co mě tíží – že s nimi sotva lítám po světě. Že je sotva unesu.“

František přece jen o krůček, o dva popojde k ní. A napřáhne ruku:

„Zůstaň. Já bych ti pomohl... Ale nevím jak!“

Hrdlička stojí už jen na jedné noze. V křídlech se jí rozehvěl lehoučký vítr.

„Už nemám čas. Musel bys natřikrát uhodnout počet per, co mě tak hrozně tíží. Pak bych černé peří možná shodila. A mohla dolítnout přes vodu k nám domů do Jezerní vsi.“

„To je ta vesnice za jezerem?“ řekne ještě František, ale darmo... už asi neslyšela, už o tom nevěděla... protože se v jediné vteřině vznesla vzhůru, do povětří... a dál... a výš, a výš... až se nezřetelně tratila, až po ní v nebi sirém jenom bílá skvrna.

CELÝ TEN VEČER

i pak celou noc zněl Františkovi ten smutný dívčí hlas v uších. I ten tlukot bílých křídel – v nichž se, svatá pravda, tu a tam začernal za letu jakýsi temný štráf... jak by si hrdličku někdo zlověstně označil.

A tak na druhý den do chasníka nic nebylo. Musel k jezeru. A pak do kryté kůlny pro loďku... A honem ji obrátit po vlnách... A dát se širou hladinou naproti do vsi.

Není to zas tak daleko, jak se zdálo. A žádná velká obec. Trochu chalup v kruhu, trochu zahrad, trochu polností v mírném svahu, obstoupených pár alejemi a rozcuchaným lesíkem. Před jedním stavením povykuje houf dětí. A kluci volají:

„Co je to tu?“

A holky rozječí se z nejnižší koruny javoru:

„Černý dům!“

„Co v tom domě?“ zubí se kluci.

„Černá paní!“

„Co si vaří?“

„Černou kaši!“

Hlasy se rychle střídají... holky se chichotají, je jasné, že to umí drobotina nazpaměť. Kluci rámusí o kousek víc:

„Čím ji mastí?“

„Kolomastí!“

„Čím ji míchá?“

„Lopatou!“

„Má palici chlupatou!“

A všichni najednou se rozhokají:

„HůůůHůůůHůůů...“

Holky seskákaly z větví stromu, kluci sjeli z obřích kamenů před vraty – a všichni dohromady, jak se František blíží, ustupují, couvají někam do vsi. Jen ještě z dálky holky ječí:

„Ukaž se nám, Černá bábo!“

A kluci o něco hlubšími hlasy halekají:

„Kordula, Kordula...“

na koštěti usnula...“

František se k tomu všemu trochu směje, trochu lapá ve větru po každém dětském slovu. A obrací se ke dveřím do stavení, na které si drobotina ukazovala. Vrata do dvora jsou dokořán, prostranství za nimi je jedno velké harampádí. Tam svalený sud, tam rozházená sláma... tam překocená lavice... tam vidle, hrábě zubama vzhůru či křížem krážem přes pěšinu ke studni.

„Páni... to je boží dopuštění,“ říká si chasník pro sebe a sotva uskočí před rozlítlou, rozkřičenou slepicí.

„Jako by to všechno ladem leželo. Jakže to říkali? Černá paní? Černý dvůr?“

Ale nestačí si to všechno srovnat v hlavě.

„Chasníku!“ volá z návsi rybář Matěj.

„Co ty tady? Že se ti sem chce!“

„A co by se mu, táto, nechtělo?“ ozve se hned syn Váňa.

„Jde se podívat na Kordulino království!“

Rybáři se chystají k vodě, brašny, pytle přes rameno.

„A kdopak to je, ta Kordula?“ otáčí se chasník na Váňu. Ale otec je rychlejší než syn:

„Černá bába. Čarodějka... Lidi na ni dřív nedali dopustit. To bys koukal... Černá kněžna jí říkali!“

Ale Váňa zvedá ruku a tlačí se před otce:

„No jo, chasníku. Ale kdy? Za mlada. Když jí ještě nestrašilo na cimbuří! Než zestárla – a začala kdekomu škodit. Ze zloby. Z pomatenosti... Bába jedna jedová...“

Váňa se trochu rozkohoutil, starý ho honem krotí:

„Nekřič! Nejsi na světě sám!“

„A co by ne?!“ cuká se, haleká Váňa.

„Dyť ji proklel už kdekdo! A nikdo sem už ani nepáchne.“

„Ona tu už není?“ vyzvídá František.

Matěj skoro šeptá. Bere chasníka za loket a strká ho blíž ke stavení:

„No, takhle: prej je – a prej není. Přes den ne. To ne... Ale v noci je jí prej plný dům a plný dvůr! A v různých prej podobách... V lidské, ve zvířecí... i prej třeba v povětrné!“

Ale Váňa popadne mládence za druhý loket:

„Láryfáry! Lidi toho napovídají...“

„Počkej...“ chytí ho František za ruku:

„A nezaklela ona taky někoho? Třeba nějakou holku z Jezerní vsi?“

Váňa mává rukou, krčí rameny – ale Matěj se tiše, skoro smutně rozesměje:

„Jo. Vlastní dceru, holenku.“

František div neuskočí, ale mladý rybář křičí jako na lesy:

„Jakou vlastní, táto? Nevlastní dceru!“

„No tak nevlastní, no...“ bručí Matěj.

„Ale chovala ji nejdřív jako v bavlnce. A pak, když se potřeštila – nemohla to s ní chudák holka vydržet. A že uteče...“

„A co?“ nemůže se dočkat František:

„Utekla?“

Váňa se rozduří:

„Povídali, že mu hráli! Bába ji začarovala v sovu!“

„Rány boží!“ volá Matěj.

„V jakou sovu? V metelici! Aby neměla nikde stání!“

„V jakou metelici?“ uchichtává se hlasitě syn. A hádka je tu natotata.

A prudká, zarytá. Až František řekne:

„A nezačarovala ji v hrdličku? Ta tady pořád lítá...“

Rybáři trochu ztichnou. Oba. Až po chvíli se obrátí otec na syna:

„Jo. Jedna bílá s černým flekem, všiml sis? Ta tu lítá?“

A František docela potichu řekne:

„Chtěl bych jí pomoci. Vysvobodit ji z toho začarování. Z toho prokletí.“

„Koho? Natálku?“ pořád nerozumí Matěj.

„Ona se jmenuje Natálka?“ vykřikne František. A Váňa jen vrtí zarputile hlavou:

„Ona se jmenuje Natálie. Žádná Natálka...“

Ale to už se skoro loučí. Protože rybáři už nemají čas – a František se netrpělivě ohlíží po stavení. A kývá, když Matěj ještě volá:

„Ale ve dne ne. To ne! Jedině v noci. To je vylidněno, vymetýno...“

A rybáři se rozejdou k vodě. František stojí prostřed nevzhledného dvora a chvíli neví, zda vejít do domu, či jít za nimi. Pak se otočí k jezeru. A pomalu, jako by se mu moc nechtělo, jde ke břehu. Lod'ka už ho čeká. A jako by sama předem šejdrovala po vlnách ke zpáteční cestě.

TU PŘÍŠTÍ NOC

Je Jezerní ves pustá, mlčenlivá... a v měsíčním světle jak by celá ble-dožlutě umytá. Černý dvůr a Černý dům vyhlížejí pochmurně, stude-ně – snad ještě zlověstněji než za dne. Ale Františkovi není do strachu. Do strachu ne. Spíš do úzkosti o bílou hrdličku. Vše tu dokořán, vše za-nedbané, opuštěné. Jenom sýček semtam odněkud zblízka houkne.

František otvírá dveře do stáje, do stodoly, do chlívků. Nikde nic. Nikde ani světýlko, jen ten sýček co chvíli...

„Hééj!“ zavolá chasník.

„Je tu někdo?“ Ani slovo odnikud. Jen to ticho. A tenounce tu a tam vlny od jezera. A ten sýček.

„A co ty pořád za mnou?“ říká si šeptem pro sebe chasník.

„Nikde živé duše... A ty jak zjednanej...“ To už si říká nahlas. A trochu zamračeně.

A pták jak by rozuměl! Vznese se odněkud z níзка a rozrámusí se poletavě kdesi u stropu.

„Tohle je asi stáj. Nebo seník?“ Chasník tápe namáhavě uličkami po-temnělé haluzny – a jak šlápne na nějaké násady či kůly přes cestu...

ten sýček se s divným křikem vymrští, vyřítí z hambalek a zaharaší křídly o stěny až běda!

„Herdek!“ rozčilí se chasník.

„Ty nedáš pokoj? Já tě...“ a sáhne zlostně po jednom z těch kůlů a hodí ho za ptákem do tmy. Slyší, jak klacek zarachotil o zdivo – a tu se náhle z příšeří ozve lidský hlas!

„Co děláš? Co blázníš, člověče? Co to po mně házíš?“

„Já?“ couvá zaraženě chasník.

„Hodil jsem po sýčkovi. Protože mi nedal pokoj!“

„Ale praštil jsi mě! A co jsi vůbec zač? Co tu v noci chceš?“

„Hledám Černou... Hledám hospodářku.“

Chlap je sporý, při těle, huňatý kožich až po bradu, ale vidlema se ohání, rozmachuje jaksepatří.

„Ta tu není. Jsem tu jenom já. A jak vidíš, mám práci.“

„A ty jsi kdo?“ popojde k němu František.

„Já? Maštalíř. Maštalíř Mates.“

„Aha. Maštalíř... Jako pán maštale, co? A kde máš koně?“

„Na pastvě.“

Chasník se rozesměje:

„Na pastvě? Teď v noci?“

„A co ti do toho?“ Chlap svěsil vidle, hledí zpod kožichu na kluka nepřátelsky, nevlídně:

„Jestli nevíš co – vem si támhle druhý vidle a pomoz mi s tím senem!“

František na něj chvíli nerozhodně hledí, pak ho poslechne. Po chvíli jim to ve dvou docela jde. Oba mlčí, oba se němě míjejí – seno v haluzně se pomalu stěhuje nahoru na seník. Ani už nesledují jeden druhého... Až si chasník pojednou všimne, že hází sám! Že chlap sedí v koutě maštale... a div že se nešklebí!

„Co je? Co sedíš?!“

„Už nemůžu. Už mám dost,“ heká maštalíř.

„Dělej sám... Nejsem ve své kůži!“

„Co?!“ František se k němu rozkaceně rozejde.

„A v jaké kůži jsi? V králíčí? Ukaž, z čeho je ta huňatina?“

Jak ho chasník popadne u krku, mašťalíř Mates se rozječí na celou stáj.

„Pomóc! Pomóc!“

Ale chasník ho nepustí. Cloumá, škuje s ním a táhne ho z tlustého kožichu.

„Pomóc... Pomóc...!“ křičí potřetí, počtvrté Mates.

A chasník při tom čtvrtém zakřičení strne. Jak by vrostl do země! Neboť ten hlas, to kvílení zní najednou úplně jinak než před chvílí! Ano. Nějak moc tence. Nějak žensky! A František natotata hledá v tom zmuchlaném kožiše ukrytou tvář.

„A helemese! A koukněme se! Ty už nejsi Mates, co? A není to zničehožnic přímo paní hospodářka?!“

Bába se zmítá, škuje, cuká jako pominutá:

„Pust'! Hned mě pust'... nebo uvidíš!“

„Jojo... Pustím,“ kývá chasník František.

„Ale nejdřív mi tady pěkně poviš, kolik černých peříček tíží bílou hrdličku, co jsi ji začarovala! A zčerstva...“

Bába se pisklavě, jízlivě rozchichotá:

„Ááá! Aha! Tak o to ti jde? O hrdličku! O cukrušku! Hihihih!“

František se ale nesměje. Ještě silněji ji sevře u krku a postrčí, potlačí ke stěně stáje.

„Ano. Kolik je těch černých per? A honem. Jsem tu už u vás na návštěvě dost dlouho.“

Ale bába se nepřestává šklebit:

„Nono... Však ještě nesvítá.“

„A jakýmápak očima to při tomhletom ptaní na mě hledíš, chasníku? I když mi do tváře nevidíš...“

Modrýma? Nebo černýma? Nebo hnědýma? Nebo zelenýma?“

Chasník ji drží daleko od sebe, protože trochu nerozhodně od ní couvnuł:

„Jakýma očima? No jakýma bych... Co vím? Možná modrýma.“

Bába nanovo vypískne:

„Hihihih!“

„Ostřice a bojínek a trstí...

schovala jsem modré oči

do jediné hrsti...

Slyšíš, chasníku?“

Ano. Chasník slyšel dobře. A honem si to po ní dokola říkal:

„Ostřice a bojínek“, „ostřice a bojínek a trstí...“ Pořád si to opakuje vjednomkuse dokolečka: „ostřice a bojínek a trstí...“ Ani si neuvědomil, že ten babí hlas je čím dál slabší, že se mu vzdaluje, že se tratí... protože svěsil v tom přemejšlení ruce... a nechal ji být. Babici babicí.

Jde František temným šerem maštale a pořád si skoro nahlas říká: ostřice a bojínek a trstí... a je už ve dveřích do dvora a pořád:

„Ostřice a...

Os tři ce...

Os tři...

Počkej...“ vykřikne náhle na celý dvůr a směje se a div neskáče radostí:

„Tři tři tři... ano, to je ono! Je to v tom slově schované! Tři!“

A kluk František si vykračuje Černým dvorem v měsíčkové záři a zubí se na celé kolo:

„No jo! Tři peříčka, Natálko!“

TY DALŠÍ DNY BYLY DLOUHÉ,

a netrpělivé, a nedočkavé: od samého vyhlížení a donebeohlížení měl chasník hlavu na krku už takřka ukroucenou. Div že se mu chudák netočila kolem dokola... Ale kdepak. Darmo. Bílá hrdlička nikde. Ani ozváníčko, ani kousek cukrování odnikud.

František všude, u vší práce vydrží jen naskok. A napořád si v duchu pro sebe šeptem opakuje:

kdyby aspoň sprchlo, káplo...

kdyby krátce aspoň deštík – třeba by se ukázala.

„Héééj, chasníku! Pořád sám?“

František se točí po hlase od jezera: rybáři jsou blízko, jeden po druhém mávají a smějí se na svět.

„Sám, Matěji. Sám.“

„Ale koukám, že jsi za fešáka! Vyfintěnej!“ culí se do sluníčka Váňa.

„Kdepak jsi ta pírka vzal?“

Divná legrace. Chasník sotva odpovídá:

„Cože? Děláš si šoufky, Váňo? Jaký pírka?“

Ale Matěj ho nenechá domluvit.

„Ale on má pravdu. Jako málokdy! Výjimečně! Posledně jsi ta pírka za kloboukem neměl.“

„Já?“

Chasník v jediné vteřině strhne klobouk z hlavy, jak by před jezerem smekal... a v druhé vteřině se chechtá, rozkřikuje bláznivě:

„Krutíbrko! Namouduši! Tři hrdliččí pírka!“

Rybáři pomalu uplouvají po vodě, Váňa ještě hrozí pádlem:

„Jen se nedělej! Kvůli nám se pro ozdobu nestrojíš...“

A Matěj už je z dálky sotva slyšet:

„Měj se, chasníku!“

Je půl oblak a půl slunce, František si chodí po břehu jako pán:

„Hromský dílo! Jářku, Francku,... ono se to podařilo!“

Chce si nahlas zpívat, smát na celé kolo... ale zarazí ho tichý sametový hlas. Jak by přímo z nebe:

„Ano, podařilo. Vrkúúú... Mockrát děkuju, Františku!“

„Natálko!! Pánajána, krindapána... Kdepak jsi?“ Chasník nevěří svým uším.

„Ty už víš, jak se jmenuju?“

„Však si to jméno říkám kolem dokola jako písničku!“ volá Francek.

„Kdepak jsi?“

„Tady. Ve vrbovém proutí! Ale mě neuvidíš... Dyť už třetí den neprší. Ale už se mi dnes letělo líp! Lehčeji, volněji... Přes jezero ještě ne. To se ještě bojím.“

„Žádné bání, Natálko! Půjdu dneska v noci do vsi zas. A na té čarodějně bábě něco vyzvím,“ spěchá Francek k vrbám ve svahu.

„Dej ale pozor! Ať ti neublíží! Bejvávala hodná – ke mně, ke všem okolo. Ale pak začala skoro přes noc nenávidět celý svět.“

V proutí jak by cosi hebce zacukalo, drobně roztřásl se... hrdlička asi slétá o ratolest níž.

„A proč?“

„Říkalo se, že si myslí na kmotříčka pána.“

„Co? Na mého kmotříčka?“

„Ano. Byl sám. Měla se mu vrátit z ciziny celá rodina. A to Kordula nechtěla. Tak je začarovala. Všecky, co se měli vrátit. Aby se tu nikdy neukázali. Aby zabloudili. Zapomněli cestu.“

František div nezatřese vrbovým stromem:

„A co kmotříček?“

„Odmítl ji. A pak i zahnal – když začala být zlá.“

Ve vrbové koruně se rozhoupaly větve, lístečky se rozševalily, rozšeptaly... a jak by mávla neviditelná křídla.

„Musím už pryč!“

„Počkej ještě...“ svírá Francek vrbový kmen, hlavu div ne v nebesích.

„Nesmím. Dej na sebe dneska v noci pozor, Františku!“

Jakýsi třas a vzlet, jakýsi táhlý nepatrný vítr... průvan jakýsi, jakési tajemné kroužení, šumění, schystávání... Až ticho.

„Počkej, vezmu si aspoň ten prut, na kterém jsi seděla!“

To je tenhle?!“

NOC MOŽNÁ O HVĚZDIČKU,

o dvě trochu světlejší než poprvé – ale jinak všechno při starém: ves hluboce spí, Černý dvůr dokořán a kůlny a chlívký a stavení taky... Jen v té krajní maštali ozvalo se znenadání něco... Jak by těžké přešlápnutí. Jako by si dupl kůň.

„Namouduši!“ div nevykřikne František:

„A pak že tady koně nemají! Pojd' sem... Co jsi tu tak o samotě?“

Hlavu sehnutou, hřívu splihlou, stojí v koutě hnědočerný valach, přešlapuje z nohy na nohu.

„Ale safraporte... dyť jsi kost a kůže! On tě nikdo nekrmí?! A špina-vej celej... No to je mi dílo!“

A vtom František skoro uskočí. Protože se ozve div ne lidský hlas!

„Mám hlad. Sotva stojím na nohou.“

„Herdekfilek! Kozelkrálem! Ty mluvíš?“ volá chasník. Ale pak se skoro rozesměje:

„Tak to jsem ještě neslyšel, že by kůň... Nojo... Jenže, Francku, zde jsi v Černém domě! Žádné legrácky.“

„Ale mě se bát nemusíš...“, otočí po něm hlavu do šera koníček.

„Bát? Já mám, bráško, pro strach uděláno,“ mává Francek rukou.

„Počkej... Seno vím, kde je. A nějaký okov nebo putýnku taky najdeme!“

A František už bere od stěny vidle a už nese seno a už u studny pumpuje do putýnky a už je zase zpátky v maštali s vrchovatou vodou.

„Tumáš a dej se do toho!“

Doufám, že v tom není zas nějaká chytračina. Jako posledně s tím maštalířem...“

Kůň poslechne natotata. Na mluvení nemá čas. Mizí seno, mizí voda, mizí smutné ržání.

„Dělej. Půjdeme k jezeru. Tam tě vykoupu, vydrbu, že bude z tebe stříkat!“

Kůň se po něm ohlíží... A jako by kýval, jako by se těšil. A když ho chasník vede k velké vodě – valášek cestou už skoro tancuje. Jdou, skoro běží Francek a kůň do černé vody... A brzy jak by honil jeden druhého: řícení a smích a cákání a stříkání na celý břeh.

„No vidíš, jak se blejskáš! Jak svítíš!“

A kůň se zastaví na kraji vody a trošinku se shýbne:

„Dyť si na mě vyskoč! Projed si mě!“

A chasník se nedá dlouho pobízet. Vyšvihne se mu na hřbet – a jak jdou podle břehu nízkou vodou... a jak si je měsíční světlo žlutě strojí... jak jim to spolu sluší... vtom znenáhle se valach napne jako struna! a vzepne se a bije předním kopytem! A vzpurně, zpurně vyvádí jak běs!

„Co třeštíš?“ volá Francek.

A kůň jak divý pomátle se tyčí na zadních – a kope do vzduchu – a řičí... a pak ve vteřině střese svého jezdce do nizounké vody u břehu. A to zlé řičení se náhle mění ve vysoký jek:

„Hihihi! Dej pozor, panáčku! Není tu příliš mělko? Hihihi!“

Francek se sbírá z nízkých krajních vlnek, ze země... v očích zlostnou tmou.

„Tak takovýhle ty jsi koníček!“

A vztekle hne se za koněm na břeh. A jednou rukou drapne si ho za hřívu a druhou, volnou, hmátne po holínce. Tam si přece ráno schoval ten prut, na kterém bílá hrdlička seděla!

„Koukej! Ten se ti bude líbit. Já ti ukážu... Slyšíš, jak hvízdá?!“

„Áááá! Áuuu!“ kvičí, ječí černokněžná bába – co tu náhle místo hnědavého koně... chasník místo hřívvy svírá v ruce zas ten huňáč kožich, z kterého se práší pod prutem až běda.

„Áááá! Áuuu! Co to děláš? Ouvej! Honem toho nech!“

„Ale ano! Nechám, nechám... Černá paní,“ svěsí ruku na chvíli Francek:

„Ale mi nejdřív povíš, kolik černých pírek ještě vletu tíží bílou hrdličku! Kolik jich ještě je...“

Bába užuž zas se hihňá, piští:

„Hihihihi...“ (ale skrz ten smích slyšet semtam i babicí slzy):

„A jakýmápak očima to při tom ptaní na mě hledíš, panáčku? Modrýma, černýma, hnědýma, nebo zelenýma?“

„Dneska? Dneska třeba hnědýma,“ krčí rameny chasník.

„Áááá Hihihi!“

Kosmonosy, Javoříčko, Bělá...

já na všecky hnědý oči

dávno zapomněla...“

A všechno dál je jako posledně: bába se šklebí... a František vrtí nevěřičně hlavou... a pětkrát, desetkrát si po ní to divné veršování opakuje... a nechá bábu bábou, ať si jde.

„Kosmonosy, Javoříčko, Bělá...“ šeptá František – a bába bůhví už odkud vypiskuje:

„A dej pozor na zpáteční cestě! Bude větrno!“

Ale Francek nedbá. Jde si šerem po hrázi – půlměsíc ho zlatě prová-
zí... a on vjednomkuse dokola dokolečka:

„Kosmonosy, Javoříčko, Bělá...“

Ne, ne! Ta slova se musí rozdělit, musí v nich být ten počet někde
nějak schován, tajně ukrytý...

Kos mo nosy... Ne, kdepak: ani kos, ani nosy... to není žádné počítá-
ní...

Kosmonosy, Ja vo říčko, Bě lá

taky nic:

K osm ono sy. Počkej! K osm! No ano! Osm! Osum!“

Půl vykřikuje, půl jen šeptá František, protože pořád temná noc a Je-
zerní ves si přehluboko dřímá:

„To je ono, Natálko! Osm černých pírek ti novým ránem honem
ubude!“

ASI SE TROCHU USMÍVÁ

– (kdo to má v tom šeru vidět!) – jak tak míří chasník Francek
k loďce při břehu... Asi si už v duchu představuje, jak ta černá pera mizí
z bílých peroutek, jak cukrušku v letu opouštějí, jak si letí líp než dřív...

Ale co to?

Jak si sedl k veslu, jak obrátil loďku směrem k domovu – znenadání
strh se na vodě i ve vsi zpropadený hukot, divný burácivý hvízdot vich-
ru... vše se na hladině divě rozhoupalo, rozbouřilo...

vlny náhle jako hrady!

kdeco náhle zmítá se a smeká!

voda náhle s loďkou dělá si, co chce!

„Co je to?!“ volá, či spíš si nahlas pro sebe heká František.

„Co se všecho šupem zbláznilo?!“

A jak sotva vládne lodí, které se už nechce ani napřed, ani nazpá-
tek... doslechne z blízké dálky zas ten babí potměšilý jek:

„Hihihi! No vidíš! Dyť jsem ti říkala, že bude větrno! Hihihihi!“

Ano, slyší ji, Černou bábu. Ale není čas se vztekat ani handrkovat s ní... Protože je naráz skoro bez moci. Protože to nikam nejde, jen se takhle v bouři, vlnobití točit na místě.

A do toho víry! Roztáčejí se po jezeře jeden za druhým... A ten ze všech největší, poslední, co se hnal bůhvíodkud, popadne loď... a vysoko ji zvedá... a obrátí ji jedním trhem vcukuletu vzhůru!

„Mordsec! Ještě přijdu o loď,“ tluče kluk rukama kolem do zlé vody, prubuje jí být co nejbliž.

„Kdybych se, kruci, dostal aspoň k ní... Abych se jí chytil! Aspoň by mě nesla...“

Je ouzko. Chatrně. Loď uhnula mu někam stranou do tmy.

„Kdepak... Ta už někde v limbu...“, plive chasník vodu, zprudka odychuje:

„Budu mít co dělat sám!“

A nadzdvihne se plnou silou v přílivu a vztyčí ruce nad hladinu:

„Héééj! Heéééj! Je tu někdo?“

Vlny se mu hrnou, přelévají přes hlavu, zkouší uplavat kus zpátky. A najednou... až zatají dech.

„Héééj! Kdo je?! Je někdo ve vodě?“ ozývá se ze břehu. A Franckovi je ten hlas v mžiku povědomý:

„Váňooo! To jsem já! Pomoz mi...“

Hlas je po vteřinách o ždíbínek blíž:

„Počkej... Už jdu! Neboj se... Já to tady znám!“

„Tady, Váňo! Tady! Víc napravo...“

„Neboj. Už tě vidím. Jenom se tam musím... Co se to dnes pominulo? Nojo! Víry! Zelený víry – to je převít...“

Váňa vstupuje do vody. A jde rozvážně, pomalu, obezřetně – darmo ho voda hltá, bije, šlehá do tváře a do prsou... je tu doma. Zná tu každý kámen, jde... jak má.

„Zvrhlo mě to. Vír jak kotel...“

„Chyt' se mě! Jen se chyt'... tááák, no, jen se pověš! Pořádně se pověš. Já unesu všechno!“

Oba supí, hlasitě oddechují... ze břehu se na to ozve i Matěj. „Héj, Váňo! Co tam děláš?“

„Co asi, táto! Špačky netluču!“ durdí se zas už Váňa... A rozhání se volnou rukou... a šlape ke břehu zdlouha, namáhavě, vzdychavě..., ale na holou zem už to má jen kousek.

KDYŽ VYLOVILI LOŽKU,

vzali rybáři Františka do vleku a pomohli mu nazpátek k domovu. To už bylo všude po jezeře mírno, varhánkově... po vichřici ani památky. Po pravdě povědino, chasník – zmožený slabostí a únavou – půl cesty skoro prospal. Takže pak ani nevěděl – když se rybáři tratili v daleku –, jestli jim vůbec řádně poděkoval.

Leží Francek v trávě při Sovím jezeře, rozpřažené ruce, rozpřažené nohy. A vtom se zlekle vztyčí z dřímoty:

„Co?! Co to bylo? Jako by mě někdo políbil!“

Ale pak se směje:

„Aha! Ono prší...“ Ale sotva to dořekne – už skoro prchá do domu. Protože déšť ráz naráz jeden liják... nádherně to bije, stříká do země i do vody.

„Františku! Počkej! Kam mi utíkáš?“

Z chasníka v půl cesty jeden kámen!

„Propána! Natálko! To jsi ty? Ano... Ano! Dyt' je lijavec! Já hlupák! Já dočista zapomněl!“

„Jdu ti moc poděkovat, Františku. Ted' už jsem lehounká. A už skoro celá bílá.“

„Ale přes jezero to ještě nezkoušej!“ volá František:

„Až potom. Až se vrátím potřetí!“

Točí se za tím něžným hlasem do všech stran a snaží se jít za ním.

„A proč se tam chceš vlastně ještě vracet, do Jezerní vsi, Natálko? Nic dobrého tam pro tebe už asi nezbylo...“

„Mám tam schované věci na památku. Po tatínkovi. Po vlastní mamince. A se vším se musím rozloučit. Se zátokou, s jabloní, s topolovou alejí... Dát všemu sbohem.“

„Natálko...“ zastaví se v chůzi František.

„Smím tě pohladit?“

„Ne, ještě ne. Ještě musíme počkat...“

„Jsi celá z kapiček, z krůpějí. A tím deštěm celá rozsvícená!“

„A ty, chudáček, promoklý na kůži! A všechno kvůli mně. Děkuju ti, Františku...“

A najednou jak by někdo v nebi ustříhl ten déšť! A Francek se rozbíhá ke křemenovému kameni, na kterém ještě před chvílí seděla krásná dívka:

„Počkej? Kde jsi?“

„Už musím pryč! Sbohem... Františku!“

Chasník pomlkne. A hladí ten bledý hrubý kámen:

„Počkej... Něco jsi tady zapoměla!“ Ale hned si sám odpoví:

„Bane. To je jen to černé peří, co ti ubylo... pět, šest, sedum, osum... Ano, vezmu si je na památku. A taky kousek tady z toho čistotného kamene...“

UŽ NAZÍTŘÍ HO TO TÁHLO HONEMHONEM PŘES VODU...

jenomže čekala i práce. První den bylo třeba posekat vysokou travu při plotu a poklidit dvůr. Na druhý den musel s hadrem a se smetákem od pokoje k pokoji – aby bylo všechno v pořádku a čistotě jako za kmotříčka.

Ale třetí den večer už to chasník nevydržel... Voda byla pokojná, nebe vysoké... A jak se přiblížil k Jezerní vsi, zdálo se mu, že se v Černém domě zjevuje jakési bludičkové světlo, jakýsi divný třpyt.

„Co to je? Že by už na mě bába čekala?“

Světlo jako by kolem v kruhu pobíhalo. Tu po dvoře, tu po stodole, po chlívkách.

„Co je to za frajkumšty?“ štrachá se, tápe za ním šerem nemotorně František.

„Héééj! Černá paní! To jsi ty?“

Ticho na vše strany. A pak se blízko, blizoučko ozve dlouhý dívčí smích:

„Přeskočilo ti? Copak nevidíš světlo?“

Ten hlas byl tichý, rozpustilý – babímu jekotu se vůbec nepodobal.

„Co bych neviděl? Nějaká lampa. Co lítá sem a tam.“

„No vidíš!“ blýsklo mu to kousek za hlavou: „A to jsem já. Panna lucernička.“

„Panna lucernička? To slyším prvně, že je něco takovýho na světě. Že by bylo nějaký živý lítající světlo...“

„Dyť se pořádně podívej!“ rozesmálo se mu to za zády, až uskočil leknutím.

„Nebo si mě chyt!“

Francek se po ní zlobně otočí a rozběhne se příšeřím:

„Utíkat umím! Žádněj strach...“

A už se honili. Po maštali, po stodole, po Černém dvoře... dívčí smích krouží v povětří jak splašený – a za ním dupají chasníkovy boty... sem-tam něco spadne, něco se sype, něco rachotí... jak si Francek nechce nechat tohle vysmívání líbit.

„Chyt' si mě! Lapni si mě! Ted' jsem tady na seníku... vidíš?“ vznáší se kdesi na hambálkách rozesmátý holčičí hlas – a František zatíná zuby, ale nevzdává se.

„A co sem na stříšku? Sem bys to taky stih?“

Francek se vyšvihl po dvou dřevěných kozách na zídku nějaké kůlny a žene se namáhavě za hlasem:

„Ať se propadnu... jestli tě do minuty nechytím!“

Jenže se ozve něco jako temné rupnutí!

A pak i praštění a borcení a řícení!

A pak rána, div že ne hromová!

A smích!

„Hihihih! Už jsi se propad, chasníku! Zrovna ted'.“ A to už nebyl dívčí smích! Už to bylo babí vřískání a chichotání!

„A ted' jsi rovnou v kozím chlívku, člověče! Natotata! Hihihih! A pěkně hluboko... koukni!“

„Mordsec hadry! Já hlava dubová... Potřetí se nechat napálit!“ mručí si pro sebe Francek a kopne vztekle do bytelné zdi.

„Chlívěk je na petlici! Na zástrčku! A po těch hladkých stěnách se těžko leze, vid’? Hihihhi! Víš co? Nahrň si trochu slámy pod hlavu a spi... Spinkej! Bude dlouhá noc!“

František skoro neposlouchá... ale ve vteřině je zas na nohou:

„Co? Sláma říkáš? Svatá pravda... Černá paní!“ a skoro se začíná smát:

„Počkej... Já bych měl mít tadyhle v levý kapse ten křemenový kamínek, co na něm tuhle hrdlička seděla... Jó! Namouduši, na psí uši... A dvířka od chlívku, koukám, jsou pěkně kovaný! Takže je trošku vyčistíme...“

Zavrže to, zaskřípá... Bába nic. Ani nedutá. Ale asi poslouchá. Protože oupěnlivé ticho.

„No vidíš... A když tímhle kamenovým křemílkem takhle křísne... Jednou... pětkrát... a třeba padesátkrát...“

Bába nevydrží mlčet:

„Zbláznil jsi se?“

Ale kdeco vrže... vříská... drhne... skřípá! A Francek křičí:

„Tobyvtombylčert, aby nevylítla aspoň jiskřička!“

„Okamžitě toho nech!“ povykuje bába. Ale Francek si vede svou:

„Bude to všechno krásně hořet, paninko: seno, sláma, dříví... krásnej ohníček!“

„Nééé! Nééé!“

Bába vřeští jako pomínutá. Ale chasník jako by neslyšel – až po chvílce v práci ustane:

„Ne? Nechceš? Takže mi hned teď řekneš... kolik ještě černých per je bílé hrdliče na obtíž, vid’?“

Bába chvíli ani slovo. A tentokrát se ani nezahihňá:

„A jakýma očima to na mě hledíš, když se takhle ptáš? Modrýma, hnědýma, černýma, nebo zelenýma?“ říká ledovatě, vztekle – tichá řeč jak nůž.

„Já? Dneska třeba černýma. Ať je po tvém, Černá paní.“

Bába se nesměje, jenom stroze mele:

„Chodí medvěd po klestíčku,

vlk po lesním kvítí...“

Utíkejte, černé oči! Nebo si vás chytí..."

A kozí chlívěk náhle dokořán... A venku nikde nikdo... Dvůr ponuře prázdný... A František jde přes něj ke vratům, hlavu skloněnou, a jako už dvakrát předtím říká si nahlas tu třetí říkanku a vrtí vjednomkuse hlavou:

„Chodí medvěd... Med věd... ne. Kdepak... To nic neznamená. Cho dí me..., ne. Taky ne.

Chodí me dvě d... jóóó! Počkej... Ano!"

Francek stojí prostřed Černého dvora prostřed Jezerní vsi, ruce v povětří, půlměsíc nad hlavou... a půl volá, půl si šeptá:

„Ano, ano... Dvě, dvě, dvě! V medvědovi jsou schovaný dvě černý pířka! Sláva, slávička, Natálko!"

TO SE TO PŘÍŠTÍ DNY KURÁŽNĚ PROZPĚVOVALO...

to se nakrásně po břehu Sovího jezera vykračovalo... a přimhouřeně vyhlíželo... a natěšené čekalo, odkudže, z které strany světa nějaká zpráva o Natálce dorazí. Neboť se chtělo svatosvatě věřit, že bílá hrdlička je zbavena zlého prokletí, že je provždycky odčarovaná.

Jenže ty utěšené dny se nějak loudaly! A byly zatroleně dlouhé. A čím dál pomlklejší. Bez konce.

Františkovi jak by trochu zvažněly, trochu zesmutněly oči, jak tak v jednom kuse hleděl do daleka, do blízka – a jak se ohlížel po každém ptačím i jinačím hlase, po každém křehkém zvuku povětří a vln.

Až už se mu ani takhle donekonečna vyhlížet nechtělo.

Až se zavíral ve vysokém domě... a pokoj po pokoji uklízel a strojil, ač dávno už v nich nic k uklízení ani ke strojení nebylo. Byly čist'ounce prázdné. A tiché. A teskné. Franckovi pozvolna, pomaloučku začalo roztrpčeně chodit na rozum, že třeba Natálku už nikdy neuvidí. Že jed-nouprovždy zachráněná, rozloučila se honem s Jezerní vsí – a honem z ní spěchala někam pryč, do přívětivějšího světa. Aby honem zapo-mněla na všecko, co bylo.

„A co já teď tady? Sám. Co tu vlastně ještě dělám? Bez Natálky?“ říká si pro sebe pořád dokolečka a už skoro ani nevychází z domu... jen se

sem tam zastaví u okna tu dvanáctého, tu sedmadvacátého pokoje a hledí přes jezero do zamlžené nedohledné dálky. Po pravdě řečeno, v myšlenkách je už jednou nohou někde pryč. Někde na zítřejší cestě.

Když jednou náhle – jednou po ránu, kousek po svítání – zaklepe někdo dole na domovní dveře!

„Jééé... Kmotříčku! A já myslel, že jste se mi už dočista ztratil!“

Kmotříček pán má možná o jednu, o dvě vrásky kolem očí víc:

„Trochu jsem chodil po vrších. Dokud mi to ještě trochu šlape.“

František ho postrkuje do domu, snáší něco k jídlu, něco k napití.

„To je dobře, že jste tady. Tady se vám stalo věcí! Jedna panenka... teda ona to byla vlastně bílá hrdlička, víte? Byla začarovaná...“

Kmotříček kývá, usmívá se:

„Já vím. Natálka, vid’?“

Francek zůstane, jak by ho k podlaze přibíli.

„Vy to víte? Ale jak to? Dyť já to celé nikomu... ani rybářům nikdy nevyzradil! To je divný...“

„Neboj se, hochu. To víš, když je člověk tak starý jako já, už semtam drobet rozumí i větrům z daleka... i stromům podle cest... i ptákům v plném letu...“

František stojí, mlčí.

Kmotříček pán mlčí s ním, ale po chvíli ustane v jídle:

„Copak? Nelíbí se ti to?“

Francek jako by se probudil, popojde k oknu.

„Ne, to ne. Ale ono to nakonec nedopadlo dobře, víte?“

„Cože? Co to říkáš? Zbavils ji zlého kouzla! Černého peří! A vrátil jsi ji zpátky na zem. To je ti málo!“

František hledí oknem po nehnuté, jak by nažehlené hladině jezera, kývá... ale ani se neotočí:

„Jo, to jo. Tohle se povedlo.“ Ale najednou se obrátí do světnice a rozejde se hlučně ke stolu:

„Ale kde je?! Kde ted’ vlastně je, nevíte, kmotříčku? To se jen tak rozloučila s Jezerní vsí – a šla?“

Starý pán vstává od stolu a zastaví se co nejbliž Františkovi.

„A ty se jí divíš? Po tom všem, co od své nevlastní matky ze zášti zakusila?“

František kývá, krčí rameny... a jde pomalu ke dveřím... a pak ven, na širý břeh jezera:

„Já vím. A rozumím tomu, kmotříčku. Ale... Já jsem si jen myslel, že ji ještě uvidím! Že ji požádám, aby zůstala...“

Zavál trochu vítr, odvál smutná slova. A kmotříček pán vychází za Františkem na rovinku před domem a pak i na zahradu a na zametlý dvůr.

„Páníčku... Františku! Tys to tu všechno zvelebil! Ten plot! Ta travička nakrátko! Ty ses o to staral stokrát líp než já.“

„Vždyť jsem tu bydlel, ne?“ ušklebuje se Francek.

„Aspoň na mě nebudete ve zlém vzpomínat.“

„Co? Co to mluvíš? Jako by ses už loučil! Ale tady jsi teď přece jako doma. Vždyť to víš. Zůstaň, jak ti libo...“

„Bane, kmotříčku...“ přešlapuje chasník na místě a pozoruje oblak nad lesem, jak si modře pluje.

„Půjdu. Mně by se tu stýskalo. Mně by ty její oči nešly z hlavy.“

František se rozhlíží po vodě, po dvoře, po vysokém domě. A náhle to s ním cukne:

„Počkejte! Jak to, že jedno to okno na prostředku je zavřené? To je myslím třináctka! To není možný. Dyt' jsem je ráno všechny zotevíral. Aby to větralo...“

„Františku... Nech okno oknem! Dyt' je to jedno...“ bere kmotříček pán kluka za ruku a vede ho blíž k vodě.

Ale Franckovi se nechce:

„Ne. Nezlobte se, kmotříčku. Ať je tu po mně všechno jaksepatří.“

Kmotříček vzhledne do patra.

„A jaké okno? Dyt' jsou všechny dokořán! O čem to mluvíš?“

František nevěřícně vzhledne – a nevěřícně couvá:

„Heršvec! Co tohle je? Dyt' teď bylo zavřené! To prostřední. Číslo třináct!“

A vtom se znenadání z té výšinky v patře, z toho prostředního otevřeného okna ozve něco jako tiché zasmání a pak i tichý dívčí hlas z toho pokoje:

„Ano, třináct. Dyť počítej se mnou: z ostřice bylo kolik pírek?“

A František hlavu vzhůru a jak by se mu všechno jen zdálo:

„Z ostřice? Tři.“

„A z Kosmonos kolik?“

„Z Kosmonos osm.“

„Ano. A osm a tři je jedenáct. A z medvěda dvě, vid’? A jedenáct a dvě je, kolik, Františku?“

V okně stojí krásná dívka Natálka a celá se směje. A chasník František, oči div ne v nebi, s ní:

„Třináct!“

„Třináct černých pírek, kterých jsi mě provždycky zbavil. A já teď tady ve třináctém pokoji čekám, Františku... abych ti nastotísíkrát poděkovala!“

„Natálko!“

volá František a vymkne se starému pánovi a běží do dveří a pak do schodů... a vše kolem zlatě rozsvíceno... takže kmotříček pán mhouří usměvavé oči... a jezero tenoulince si něco špitá... a někde hodně daleko nějaký táhlý povědomý zpěv... rybáři Matěj a Váňa vedou si svou, svou mírně houpavou:

„My jsme si s vodičkou

navěky souzený,

navěky souzený – a to se nezmění...

a hou a hou a hou...“

HORA ZLODĚJKA

HRABĚCÍ HRAD HRABYNĚ

není žádný velkolepý palác, žádné přepychové sídlo. Ale pěkný na pohled je. Spořádaný... Jak si ho tak nový mladý kočí Cyril ze dvora prohlíží, sám sebe v duchu přesvědčuje, že si našel dobrou práci.

„A s koňmi umíš?“ Pomenší, statný stájný ho obchází v dlouhém kroužku a přimhouřeně si ho prohlíží.

„Trochu jo... Odmalička.“

„Tak co? Bud' umíš, nebo neumíš, bastafidli!“ Stájný se přibližuje a trochu ubírá na hlase:

„Tady se to pozná, nemysli. U hrabátek. Na hraběcím dvoře. U honore. Lidi jsou tu nóbl. Nervózní... Hlavně pán.“

„Prej je sám. Prej má jenom dceru,“ ohlíží se od nablejskaného kočáru Cyril. Stájný už je skoro u něj a napůl šeptá:

„No právě. Je furt jako na jehlách. Durdí se a čertí se... Všecko kvůli mladé hrabince. Bastafidli!“

Kuchařka Kordula vyšla před kuchyni. Oba mužští jdou pomalu k ní, ona se ohlíží tázavě po Cyrilovi:

„Tak co, líbí se ti tu? Hrabyně je vlídná... Jen lidi na ní někdy hrom a blesk.“

„Mluvili jsme o mladé hrabince. Že je kvůli ní hraběpán jako na trní.“

„Na trní?! Nešťastnej! Navztekanej! Z té její spavé nemoci.“

S Cyrilem to cukne:

„Ona nemůže spát?“

„Bodejt'. Jsou dny, kdy prochodí po Hrabyni celé noci!“

„A z čeho to má?“

Stájný se k oběma nakloní a hlučně, rozčileně špitá:

„Z čeho? Z uřknutí! Ze zlého čarování!“

„Ale jdi...“ odhání ho Kordula.

„Spíš hraběpán je na vině. Ještě za života paní hraběnky to byly samý hostiny a turnaje a štvance a ponocování... někdy den co den. A v tom mladá hrabinka vyrůstala...“

Ale stájný mává rozhorleně rukou:

„Láryfáry! Kdybys nemluvila... Víš dobře, že to bylo Apoleny dílo. Bastafidli!“

Kordula se rozhlíží po dvoře, mávne hadrem za slepicemi, co se sbíhají blíž a blíž:

„No jo... Bába Apolena malou hrabinku chovala. Sloužila na Hrabyni dlouhá léta. A vlastně ji i vychovala.“

„Jó, bastafidli, dyť říkám! A teď se za to mstí. Že ji pán vyhnal! Zaříká kdekoho, vaří ty svý jedy pod horou Zlodějkou!“

Cyril se rozbíhá zpátky do dvora:

„Pánajána! To je zase co: hora Zlodějka? Tam se krade nebo co?“

Stájný spěchá k maštálím, hlasitě se směje:

„Dyť si to zkus! Vyjdi na špacírek! Tam tě sakumpakum oholí...“

Ale najednou je ticho.

Protože skříplo v hradních vratech a na kraji dvora náhle stála štíhlá plavá dívka, celá v bílém, slunce jak by ji po kouskách rozsvěcelo.

A kočí Cyril zapomenul jít dál. Stojí prostřed nádvoří jako sloup a ohlíží se po kuchařce:

„To je ona?“

A Kordula honem potěšeně kývá:

„Ano. To je slečna hrabinka. Klárka.“

„Páníčku...“, drmolí pro sebe Cyril.

„Ta je jako prstem na sněh nakreslená. Na sněh plný slunce!“

A asi chtěl ještě říkat něco dál... ale není čas...! Už už utíká rozdupaně, rozdychaně nádvořím... protože té krásné slečně zrovna v tu chvíli uletěl z hlavy krajkový klobouk!

Darmo stájný i kuchařka volají, aby se vrátil, že tohle se nesmí.

Cyril už je tady s kloboukem v ruce a klaní se:

„Tumáš. Je hezký. Ale radši si ho nenasazuj... Dneska je řáckej fičák!“

Hrabinka se celá usmívá:

„Děkuju. A ty jsi kdo?“

„Já? Já jsem nový hraběcí kočí. Cyril.“

„Tak ať se ti u nás líbí...“, jde hrabinka pomalu směrem k zahradě a ukládá si klobouček do krajkové kabely.

A Cyril udělá ještě pár kroků za ní:

„Jo. To jo... Když bych tě takto den co den vídal...“, ale nedomluví to. Neboť ze schodů v zahradě se rozburácí mocný, pronikavý hlas krásně nastrojeného, zamračeného pána, ve kterém Cyril v jedné vteřině pozná Jeho Jasnost hrabyňského hraběte.

„Héééj! Co jsi zač?“

„Já? Já jsem Cyril, pane.“

„Ty jsi ten nový kočí?“ Hlas od schodů je čím dál mohutnější.

„Ano, pane.“

A hraběpán zvedne pravičku a napřáhne ji zprudka k mladé hrabince:

„A toto je hrabinka Klára, budoucí paní na panství Hrabyně! Tak si jdi po svých! Za sobě rovnými!“

A bere dceru pod paží a jdou spolu pomalinku do zahrady.

Co ti kážou, že se nesmí...

to tě nejvíc vábí.

Před čím varují tě –

to ti nedá spát.

Bát se hory?

Bát se čarodějně báby?

Když je skrz hrabinku

smutnej celej hrad?

PÁR PŘÍŠTÍCH DNÍ

Cyril mladou hrabinku ani nezahlíd. A to ho moc mrzelo. Protože mu nešla z hlavy její čistá přelíbezná tvář. A protože viděl několik nocí po sobě v oknech její komnaty pořád zdlouha rozsvíceno – a od kuchařky Korduly se doslýchal, jak ji ta nespavost trápí.

A tak se pořád trochu otáčel po lesíku na západě, za kterým mu Bastafidli kreslil ve vzduchu pověstnou horu Zlodějku.

A sotva měl několik volných dní, hned se tím směrem taky vypravil, předem umanutý promluvit si s tou čarodějnou bábou Apolenou.

Nešel kór dlouho...

Dokonce se teď už i loudá a něco si do kroku píská a něco si prozpěvuje... směje se na svět. A svět na něj: kopečky sem tam kolem, jak by jich šlo po obzoru celé stádo.

„Héj, sousede... Dobrejtro! Jdu dobře k hoře Zlodějce?“

„Dobré ráno! Copak ty ji nevidíš támhle zrovna před sebou?“

Cyril kulí oči, jako by se právě probudil.

„Co? Krutípero... tam ten sotva vršek. Tam ta kupa do kulata? To je Zlodějka? Můjtysmutku, jaká je to hora!“

Soused krčí rameny, šejdrem hledí přes plot:

„No... Ono je jí dost. Nemysli... To jméno jí jen tak nedali.“

Ale kočí Cyril jako by ho neslyšel. Culí se pro sebe a s gustem si tu nízkou hůrku užuž zblízka petrachtuje, neb tady všude všechno jenom kousek.

Už je na úpatí. Už hledí po drobných hájčích a po remízcích, po vysoké trávě v úvozech a tetelivém listíčku, co se prostírá na táhlých, vonavých stráních vršku.

„Copak o to. Hezky tu je. Jiskrně, zlatavo, třpytavě... Ale žádný zase zázrak! Za hodinku, za dvě máš tu horu horoucí prochozenou celou!“

Má té obyčejné, prostinké zdejší nádhery plné oči. A dlouze obhlíží, jestli tu někde i chalupa, o které mluvili na Hrabyni.

„A hele, támhle... To bude stavení té čárymáry... No – taky nic na divení – na to, jakou prej má moc ta...“

„... ta jedová bába, vid’?“

Cyril leknutím div nesletí do úvozu. A civí na starou, bělovlasou ženu, co ho vzala zničehonic za rukáv:

„Sákryš... teta! Dobrý kpolednímu! Vy snad chodíte v péříčkovejch bačkorách!“

„Aleale. Ve starých škrpálech, heled'! Copak? Přišel sis prohlídnout horu Zlodějku?“

Stařena je drobátko shrbená, ale žádná houžvička... a čilá... po svahu si vykračuje jako mladice.

„Jo. Já jsem Cyril. Novej kočí na Hrabyni. A tam mi o Zlodějce vyprávěli. Že prej hora! A že z ní jde po kraji strach. Pánajána!“

„Strach? Podle toho, kdo s čím přijde.“

„Že prej tu každého oberou. A vy prej o tom hodně víte, protože...“

Bába ho vzala za ruku, vede ho do dveří chalupy:

„Já nevím skoro nic... Ale že jsou na světě mocnosti dobré i zlé, to vím. Co někde mezi nebem a zemí ostávají – a nad vším tu kralují.“

„Mezi nebem a zemí? To mě nikdy nenapadlo...“ rozhlíží se Cyril po útulné jizbě, plné květin a bylin a různého nádobíčka... a po malovaných obrázcích a nějakých pergamenech do ruličky a suchém barevném listí na zdech a po kropenkách, ve kterých slzičkou blyskotá voda.

„Ale aby mi někdo pronic zanic všeco sakumpakum pobral – to bych se na to podíval!“

Stařena před něj staví hrnek s mlíkem a kousek pletence.

„S čím kdo přijde – s tím odejde. Někdo v dobrém chodí – někdo se zlou.“

A najednou vstane od stolu:

„A hora Zlodějka je spravedlivá... nemysli.“

„Kmotříčko!“ vstává i Cyril a rozkřičí se. A hlasitě se směje:

„Spravedlivá? A jak to můžete vědět?“

Ale Apolena se nesměje:

„Protože tu žiju, chasníku. Ta hora na dálku kdeco větří! A těžko na ni vyvrát. To mi věř... Ostatně... přesvědč se sám.“

Cyril dojedl a mockrát děkuje. Ale stařena jen mávne rukou.

„Jdi. Pošpacíruj se po Zlodějce. Na svět koukáš – hádám – bystře, zpříma. A hůl máš taky pěknou. Festovní... Ty jsi přišel jen tak ze zvědavosti, vid’?“

Cyril se zarazí ve dveřích:

„Jo. No... Jo, vlastně jo: jen tak.“

A stařena kývá a lehce ho postrkuje k pěšině do vrchu:

„A kuráž asi taky máš. To jsem ráda.“

„Kuráž?“ ohlíží se chasník.

„Té mám před sebou věčně plnou fůru, kmotříčko!“

Čím blíž k nebi – tím víc širo,
tím je slunce větší.

Radost špacírovat –
civět po horách.

Kdepak... člověk nesmí
dát na lidské řeči.

Na téhleté hůrce
není proč mít strach.

JDE CYRIL KOČÍ,

má na sto očí... místo dvou: to aby viděl kdeco kolem sebe, aby nepřehlédl nějakého živáčka, nějaké třeba čarodějné stvoření, co by ho siloumocí nebo trikem nějakým o cokoli obralo.

Nic tomu ale nenasvědčovalo.

Hora Zlodějka byla rozžatá mírným popoledním světlem a kdeco směrem vzhůru vlídné na pohled... voňavo, barevno, pustoprázdno. A krásně vše obyčejné – jak má být.

„Podle stájného by tu měl čouhat nějaký úklad za každým křovím, za každým stromem...“, usmívá se chasník, jak si tak bez tíže, bez námahy šlape lesíkem či skalinou:

„Div ne malovánka... bastafidli! Jakápak hora Zlodějka!“

Jde hodinku, jde druhou... a jak to správně věštil: celý ten spíš kopec má už prochozený sem a tam. Zleva, zprava. Zdola, shora.

„Akorát mi trochu vyschlo v krku. To jo. Trochu křemenité vodičky by neškodilo.“

A už se točí po vzdálené skále a po útlé jeskyni v ní, z níž jako by se nepatrným zvonkem ozývalo cosi čistotného, něco jako tuňka nebo pramínek.

Pokleká si vcukuletu. A hmatá poslepu do tmy, do špičatých kamenů a trsů bylin a trav:

„Panečku... je to hluboko! To je pěkně ukrytá voda. A jak tu sladce všecho čpí! Jako v apatyce.“

A už nabírá jednou a už nabírá oběma rukama:

„Hromdobáně! Vodička jak křen! Až mně z toho zuby zatrnuly.“

Cyril vstává, rozpřahuje ruce do široka:

„Tak děkuju nastotísíckrát, jeskyňko! Nějak se mi z toho až hlava zakroutila...“

Honem se rozejde, aby to dlouhé napití rozchodil. A honem si píská do kroku a mává holí od klestíčka po nebe, až to hvízdá. Ale po chvíli trochu ubere na kalupu. I na veselosti. Na hvízdavé písni.

„Safraporte... jsem z toho špacíru najednou nějakěj ospalej, nebo co... Z té legrační procházky!“

A Cyril si sedne na pařez a drbe se v zátylku holí:

„Nějaká dřímotinka na mě jde. A hele: pažit kolem jak beránek! Cyrdo, chlapče, co říkáš?“

„Mýtinka tady rovná jako stůl...“

A panský vozka lehce, líně klouže do té husté trávy – jak širokej, tak dlouhej – ruce dokořán... hůl kousek od hlavy.

A slunce z hory Zlodějky se na něj skrz borové koruny přimhouřeně dívá... ticho jako v chrámu.

Sny jsou trochu modré,
trochu do zelena.
Sem tam se v nich cípkem
cosi rozsvěcí.
Nejprv plaví koně –
letí do ztracena.
A pak stane v okně
panna hraběcí...

ANO, V TOM SNU BYLA

mladá hrabinka na samém konci... Takže si kočí Cyril protíral oči, probouzel se s úsměvem... Což ale trvalo tak sotva tři, čtyři vteřiny – neboť hned nato vyletěl z hustohusté trávy, jak by ji pod ním někdo podpálil! A křičel! A láteřil! A lamentoval na celou horu Zlodějku, až se dokolakolem kdeco třáslo:

Krucinál! Mordsec hadry! Hromabydotohobacil!

Kde mám boty?

Kde mám košili?

A hůl je taky pryč!!

Tisíc láteř? Hromdoškopku! Ještě že mi kalhoty nechali... jinak jdu domů nahatej jak nebeskej anděl!

Jde Cyril z vršku – a dupal by vzteky..., ale nemá boty! A holí by ve zlosti taky suché klestíčko z lesa vymlátíl... jenže nemá hůl!

Hrne se, řítí se svahelem zhurta jako velká voda:

„Ne, ne! To ne! To se na to ještě podíváme... Že prej klid'ánko vrch! A že prej spravedlivej! To jo. To je mi hrozná spravedlivost...“

Valí se chasník strání, za ním se sype hlína, kamenisko, až to tím ho-rempádem rachotí.

„Hééj, chasníku! Co se děje? Křičíš jak na lesy...“

„A co? A mám si zpívat? Koukněte: mám jen gatě! Všecko pryč... Jen jsem si namžik zdřímnu.“

„To je divný,“ kroutí hlavou Apolena.

„To jsi se se Zlodějkou nějak nepohod? A to je škoda. Protože kdo tu byl jednou okradenej – podruhé už není moc vítaný. Podruhé už o něj hora nestojí.“

Chasník se před ní zastaví, kulí oči, jak by jí ani slovo nerozuměl:

„Cože? Podruhé už o něj nestojí? Podruhé už sem člověk nesmí?“

„To neříkám, ale...“

Však Cyril jak by neviděl a neslyšel:

„Říkáte: kdo tu byl jednou okradenej, má utrum?“ A najednou se zplnahrdla, burácivě na celé kolo rozesměje:

„Chachachacha! Správně! Správně, kmotříčko!“ A vesele, rozjařeně si sedá na lavici před chalupou, na kterou mu zrovna kmotra přináší něco na talíři:

„Jenže, víte co? Já jsem vlastně okradenej vůbec nebyl!“

Stařena se nad ním rozzlobeně, vážně vztyčí:

„Co? Co to mluvíš? Ty mi chceš lhát do očí?“

Ale chasník už se s chutí zakousl do malého pohoštění a jen vjednomkuse vrtí hlavou:

„Ale já nelžu! Koukněte se: když jsem se dozvěděl, jak se tu na hoře Zlodějce krade – řekl jsem si: všechno si raději půjčím! A půjčil jsem si košili od stájného... a boty zbyly v maštali po minulém kočím... A hůl mi dal na cestu pastýř Matěj. Takže mně nikdo nic neukradl, rozumíte?“

Stará paní na něj chvíli hledí, nic neříká. A pak se taky hlasitě rozesměje:

„Hahaha! Vidím, že jsi pěkné kvítko! Pěkný filuta! Žije v tobě asi bystrá duše.“

Cyril dojedl... smetl drobínky – a mockrát děkuje:

„Jsem rád, že to uznáváte, kmotříčko.“

A ona už napůl se loučí, napůl mu mává ode dveří:

„To jistě přijdeš brzy i na to, kde ty věci, o které jsi přišel, jsou... vid’? Abys mohl přijít návštěvou na horu Zlodějku i podruhé...“

JESTLI SE NA ZLODĚJCE PŘEDTÍM

řácky křičelo – tak potom tady na Hrabyni na nádvoří tuplem. Jeho Jasnost hraběpán stál na samém prostředku a bouřil a hartusil a rukama do všech stran ve zlobě mával, div se mu knoflíky na sametovém kabátku samy nerozpínaly.

„Co to je? Kde lítáš? A jak to vypadáš, člověče? Hraběcí kočí – a on si chodí po kraji jen v kalhotách! A bos!“

Chudák Cyril se kradl podle hradní zdi a jen sem tam spíše pípнул na obranu:

„Odpusťte, Jasnosti. Já se hned obleču...“

Ale hraběpán nebyl k zastavení:

„No to bych prosil! To bych ti radil!! Copak jsi ztratil rozum, člověče? Co je to za moresy? A víš co? Aby ses trochu probral... dej se natotata do práce!“

Kočí Cyril si přetahuje košili přes hlavu – a kývá, že ano. Že už běží. Ať pán poručí.

„Vidíš ty pytle tady na fůře? Vidíš, vid’? Zrovna je teď stájny dovezl ze mlejna. Tak za ně hezky rychle vem! A odnos je do jednoho nahoru do patra! Rozumíš? Všecky!“

„Ano, pane.“ Cyril se rozbíhá k povozu – a stájny Bastafidli volá z podloubí:

„Já bych mu s dovolením, pane, trochu pomohl. Ona je to fůra pro dvojitej potah...“

„Ne! Sám. Jak jsem řekl. Ať se naučí řádnému chování!“

A pán odchází hlomozivě, rozčileně do domu – Bastafidli trochu zpovzdálčí pomáhá aspoň slovem, když nemůže jinak:

„Hod’ si ho trochu víc doprostředka... Ať to všecko nerveš jenom ramenem! Tys byl na Zlodějce, co?“

Cyril jde ztěžka po schodech do patra, ani hlavu neotočí.

„Jo. A svlíkli mě přesně, jak jsi říkal.“ A nahoře shodí pytel do kouta a cestou zpátky se ohlíží po stájném:

„Hele... Za co tenkrát vyhnali tu Apolenu ze zámku?“

Bastafidli k němu kus popoběhne a tiše se uchechtává:

„No právě. Ona nejdřív mladou hrabinku sama léčila, když ta nemohla spát. Devaterým kvítím. No... A pán dál zval na hrad kdekoho: apatykáře, doktory, mudrce. Jenže darmo. Hrabinka stonala dál... Tak pán to nakonec svedl všecko na ni. Na bábu. Že je to její vina. Že za to může to kvítí.“

Cyril semtam kývne, ale do řeči se mu nechce. Pytlů je moc – fůra ubývá pomalu. Chodí do schodů, chodí ze schodů... namáhavě oddychuje. Pak řekne:

„No jo. Ale pak se jí div! Ublížená ženská.“ Na chvilku se opře o rám dveří – utírá si pot. A stájny se pokradmu přihrne z chládku k němu:

„A co řekneš tomu, že od těch čas z toho devatera nikde ani kvítek, bastafidli?! Ani jedinej!“

„Co?“ Cyril se odlepí od dveří. A stájný se dobrácky šklebí:

„Namouduši. Devatero kvítí roste prej jen na hoře Zlodějce. A tam se každej bojí.“

Chasník se vrací znova k povoze, nandává si další pytel na záda – a jak jde kolem stájného, ten ho potichu utěšuje:

„Už jsi skoro u konce. Neboj. To už svedeš...“

A Cyril zase sem a tam, nahoru, dolů... a stájný – když se pak už nadobro vrací s prázdnou – zvedne potutelně prst a nadzvedá si z čela čepici:

„Jo jo... babička Apolena. Já bych s ní na tvém místě už radši ani slovo nepromluvil. Bastafidli.“

A nedá s tím pokoj. Jak si Cyril udýchaně sedne na lavici u maštale, špitne ještě:

„Možná sis všim, že kdekerý políčko pod Zlodějkou je pustý. Holý. Neosetý. Bodejt'. Lidi se bojí cokoli sadit. Že je to začarovaný!“

Sen chce žít.

Chodíš světem v dobré míře,
že se splní... i kdyby se cesty
zdály bez cíle.

Jenže, kdo ti poví,
kde hůl od pastýře?

A kde boty?

A kde od stájného bílá košile?

UTEKLO ZAS PÁR DNÍ, PÁR NOCÍ –

a mladá hrabinka pořád ne a ne pokojně spát, chodí smutná po hradě i po zahradě jako tělo bez duše... A pán na Hrabyni už to nemůže vidět: poroučí stájnému (protože na Cyrila se ještě mračí), aby zapráhl – jedou do vzdáleného města, kde se prý objevil nový věhlasný doktor.

A chasník toho samozřejmě honemhonem využije: spěchá na Zlodějku za Apolenou.

„Ty jsi tu zase?“ volá stařena už z dálky.

„To je mi jářku nějak pohodlná služba!“

Chasník se směje – a zároveň se vjednomkuse rozhlíží od bábiny chalupy po okolních lukách a holých líchách².

„Copak? Hledáš něco? O těch kradených věcech už asi dobře víš, když jsi tak rychle tady?“

„No... to ještě moc nevím. Ale třeba na to spolu nějak přijdeme, kmotříčko.“

„No, počkej, počkej...“ skočí mu do řeči trochu nazlobeně stará žena:

„To si asi špatně rozumíme. Měl bys pěkně říct, kde je to, oč jsi na Zlodějce přišel. Jinak jsi tu nadarmo!“

Chasník ji ale asi kór moc neposlouchá. Pořád se obrací dokolokolem, ze strany na stranu... cloní si oči před sluncem a popochází od jednoho konce chalupy ke druhému.

„Víte, co je divné, kmotříčko? Ta políčka tady kolem jsou, jak koukám, samý ouhor, co?“

Kmotra se po něm podmračeně dívá, jak by nerozuměla:

„Koukni: jen tak do větru mi tu nemluv! Na to já mám příliš málo času.“

Ale Cyril dál a dál na její rozmrzení moc nedbá. Pořád si vede svou:

„Lidi se tu prý bojí sít. Že je země začarovaná.“

Stařena mává rukou:

„Řeči se mluví, voda teče. Lidi už nevědí, čeho se dřív bát. Ale co to má společného s tvým hádáním?“

Cyril udělá pár kroků k polnostem:

„Ale co tu potom dělá ten strašák? Kohopak plaší, když tu není nic sazenýho?“ A chasník se užuž rozbíhá do travnatého pole k otrhané figuríně na dlouhém klacku. A už křičí. A už se směje na celé kolo:

² Po úzkých pruzích polí. *Pozn. red.*

„Tady je to, paninko! Tady! Tady košile... Tady hůl... Tady botičky do štrapace!“

Zahučelo to ve větru, hora Zlodějka se celá rozšuměla. A Cyril se s křiklavou, s veselou vrací – a kmotra Apolena se už taky usmívá:

„Jo. Jsi číman, chasníku. Pašák!“

„No... stařenko... Nevím...,“ ošívá se kočí.

„Víte... já jsem vám tu posledně trochu zalhal. Já jsem sem nepřišel jen tak náhodou... Neřekl jsem vám všechno.“

„Takže jsi přišel pro devatero kvítí, vid’?“

Cyril vyvalí oči:

„Jak to? Vy to víte? Že jsem přišel kvůli hrabince, abych jí pomohl?“

Apolena mu nabízí místo na lavici a sedá si k němu:

„Leccos vím. Klárka je hezká, hodná – asi se ti líbí. Ale je to panská dcera, hochu. A její otec sama pýcha. Nahóru nos.“

Cyril skloní hlavu, kývá: „Já vím. A dyť já ani tak vysoko nemyslím. Jsem kočí. Ale pomohl bych jí rád. To namouduši. Vy mi asi nepovíte, kde tady to devatero kvítí roste... ale...“

„Ne, to ti opravdu neřeknu, máš pravdu,“ přeruší ho stará paní:

„Na to si zas musíš přijít jen ty sám. Tvoje dobrá předsevzetí. Tvá mladá krásná pomatenost srdce, s kterou jsi sem přišel. Že si troufáš. Že si troufáš i na zázraky. Jdi. Jdi na Zlodějku – a hledej něco z devatera kvítí.“

Tuhle hůrku – kdo si smyslí –
lehko přeutíká.

Tíží ji celou oblézt –
ze všech světa stran.

Někde tady devětsil. A svízel.
Někde andělíka.

Někde potmě klíč svatého Jána.
Někde baldryán.

ANO, NĚKDE TADY JSOU...

ale kde? Cyril – celý příkrčený, oči jako ostříž – krok za krokem zpytuje, zkoumá borůvčí i mlází, hustý mech i klest i lupeníčko. Všecko ale darmo: vrtí nevěřičně hlavou vjednomkuse:

„Hromdobáně! Bud' jsem slepej – nebo tupá hlava! Chodím horemdolem, koukám zlevazprava... a už jsem zas u té jeskyňky s tůní! A nikde nic. Jak to vlastně tehdy tady bylo?“ rozhlíží se ze široka kolem, holí šátrá po trávě a po kořenech.

„Dvakrát jsem si kleknul, dvakrát jsem si loknul ze studánky. Jo. A pak jsem usnul jako špalek. Ale proč? Proč tak honem?“

Chasník stojí poblíž pootevřené skály, nahýbá se do chladivé tmy... Nabírá vůni, co tu jako tehdy všude kraluje...

A náhle vykřikne a padne do vysokého pažitů kolem pramene:

„Počkej... že by...? Cyrile! Hromský dílo! Teď mi teprv cinklo! Ty hrozný vůně kolemdokola! Jako v apatyce, pamatuješ?“ A už se Cyril vrhá do voňavého přítmí a rozhrnuje jehličí a trávu:

„Človče... honem, však je nahmatáš – i když nejsou vidět. Ano: cítíš je, ta kvítka? Hebká, křehoučká... Ukaž! Koukni na světle! Ano... Tady tohle je třezalka... a tohle všedobr... a tohle odolenek! Cyrile! Ty motolíně jeden! Tyhle bylinky tě tehdy uspaly. Od těch určitě má ta studánka svou léčivou moc!“

„Kmotříčkooo!“

Hraběcí kočí utíká z vršku, keře a stromky a chrástí taktak uhýbají. Na okamžik před ním otvírá se, za okamžik za ním zavírá se les.

„Našel jsi? Ženeš se jako průtrž mračen – asi jo?“ usmívá se před chalupou Apolena.

„No vidíš... bystrá hlavička!“ A nese mu na talíři namazaný krajíc.

„Kmotříčko, půjčíte mi nějakou bandasku? Abych si nabral. Však ji zase vrátím.“

„Bodejť ne. Dyť si to zasloužíš! Udělal jsi pro druhého všecko, co jsi mohl. Vzpomínáš? Já ti tehdy říkala: kdo jde na Zlodějku s čistou duší – bude obdarován, a ne okraden.“

Chasník kývá, už skoro dojedl – a už by rád zase zpátky do kopce:

„Jste hodná.“

„No vidíš. A kdekdo mi i psí hlavu nasazuje. A to jen proto, že jsem si umanula potrestat jednu velkou panskou pýchu.“ A podává mu modrou nablejskanou bandasku:

„Tumáš. A naber si, kolik chceš.“ A jak Cyril stoupá nazpátek do sva-hu a dvakrát, třikrát děkuje, kmotra ještě volá:

„A víš co? Natrhej si ještě trochu kvítí do plachátky! Tumáš...“ A hází mu zdola květované plátýnko:

„Od hraběte se můžeš nadít všeho! Takže kdyby něco – Kordula jistě bude umět svařit květ a čaj tajně odnést hrabince...“

A Cyril děkuje počtvrté, popáté – a nedočkavě šlape do vrchu – a bandaska mu k tomu pěkně drobně povrzává...

To je krásná naděj...
copak o to. Ale s čím se vrací
z města hrabě s dcerou?
V jaké náladě?
Šineš si to z kopce –
zpívají ti ptáci.
Ale kdy a jakou zazpívá ti
panstvo na hradě?

NO... NIC DO SKOKU,

nic k potěšení to nebylo. To věru ne. Hrabyňský pán stál na posled-ním schodu před brankou do zahrady – a tentokrát nekřičel, nelamen-toval, naopak: zlostně přiškrceným, ostrým hlasem stíhal všechny, co se namanuli nablízku: stájného, komorné, zahradníka i kuchařku. A vtom spatřil v bráně přicházejícího Cyrila: „Á, pozor! Náš pan vozka se nám vrací! Pěkně vítáme!“ to už zvyšoval hlas jaksepatří. To už znělo o dost zlověstněji.

„Kdepak jsme byli, Vašnosti? Na procházce? Na štrapaci?“

Chasník se krade kvapem podle zdi jako posledně:

„Odpusťte, pane. Byl jsem...“ Ale nedořekne.

„Ticho! Mě nezajímá, kde jsi byl! Ale kde jsi nebyl, když jsem tě hledal! A to si odskáčeš! Šimone...“

„Ano, pane...,“ stájný spěchá přes nádvoří a trochu vidět, že se mu moc nechce. A Cyril ještě jednou zkouší omluvu:

„Odpusťte, pane. Já...“ Ale kdepak. Mluví jenom pán.

„Ticho! Ostudu panství dělat nebudeš! Šimone... Odved' ho do sklepení. A ustel mu tam na otepi slámy. Na tři dni a na tři noci.“

„Ale pane...,“ vyhrkne ještě Cyril. Ale darmo. A Bastafidli už je při něm, už ho postrkuje ke sklepům. Když vtom to s pánem trhne – a spěšně, zčerstva rozejde se za nimi. A rozkřičí se na celý dvůr:

„Stát! Co to je? Co to máš za pikslu... ukaž?“

„To je voda ze studánky, pane...“

„Ze studánky?“ rozesměje se zlobně, hlasitě hraběpán.

„Tam mají lepší, nežli máme my? Co je tohle za způsoby?“ A vytrhne Cyrilovi z ruky bandasku a mrští s ní vztekle po nádvoří. Plechově to, rozdrnčené dlouho drkotá, voda se třpytně lije po kamení.

„Teď můžete jít! Tři dni a tři noci o chlebu a vodě!“

Je ticho, po všem hradě studeno až běda. Stájný s kočím mizí v podloubí – a Cyril honem přitlumeně syká:

„Jdi pomalu. Mám pod kabátem devatero kvítí. Hodím to Kordule do okna!“

„Hele! Nechci s tím nic mít...,“ šeptá rozčileně Bastafidli, ale krátí, zpomaluje krok.

„Už je toho dost! Já nic zařizovat nebudu!“ Ale před kuchyní se na pár vteřin skoro zastaví. A Cyril sáhne pod kabát pro plachetku a podává ji kuchařce, co už na ně v okně čekala:

„Kordulo... to je to devatero ze Zlodějky, na hrabinčin čaj...,“ řekne potichu kočí – a snad se přitom i trochu usměje... ač k příštému vězení to má kousek.

První den je dlouho svízel

o zimě a hladu.

Ve druhém se ti chce křičet,

že jsi nevinný.
A pak v noci napadne tě:
co když se pán hradu
domůže i toho kvítí
v panské kuchyni?

„MOHL MĚ OD SCHODŮ ZAHLÍDNOUT.

A hned pak vyzpovídat Kordulu...“

Kočí Cyril chodí po sklepe od stěny ke stěně, mne si zkřehlé ruce a polohlasně si sám pro sebe stýská:

„Áá... Možná že je to všechno na nic! Voda rozlitá. Kvítka možná hodili do krbu. Aby do toho...“

Zvenku jako by něco tiše zarachotilo. Ale Cyril to neslyší. Hlavu opřenou o studený kámen, div se sám sobě nesměje.

„Že já tenkrát nešel o číslo dál! Proč zrovna sem? Na Hrabyni...“ Odrazí se od stěny, sám sebe ztuha, zimomřivě objímá oběma rukama a podupává na studené zemi. „Takhle večer je tu už pěkná kosa. Už pěkně zebe...“

Ale tu zmlkne! A zastaví se na místě, napjatě naslouchá. Někde vzadu, u toho posledního okna blízko brány něco teď zarachotilo! Nějaký divný šramot. Chasník se váhavě pohne v tu stranu a čeká. Po chvíli zavolá do šera:

„Je tu někdo?“

Nikdo nic. Jen hvízdnul vítr. A pak se ozve něco neslychaného:

„To jsem já.“

Ač slyšel ten hlas jenom párkrát, poznal by ho mezi tisíci.

„Propána! Klárko... teda, odpusťte, slečno hrabinko... To jsi ty?“

„Ano, já.“ Hlas je trochu třaslavý, trochu útlý... ale Cyrilovi zní jak uhrančivá muzika.

„Dyť já to asi všecko zavinila! Tys hledal to devatero kvítí kvůli mně, vid'? A teď musíš tady takhle, o hladu... Nezlob se...“

„Ale Klárko...! Teda, slečno hrabinko, jaképak zlobení! Nic takového nechci slyšet... Já to všecko dělám rád!“

„To jsi hodný.“ Hrabinka skoro šeptá – Cyril má ucho div ne na mříži.

„Ale ne, nejsem! Jen abys už neměla žádné trápení. A spala si jako na růžích. Jako na bělounkých růžích.“

„Říkáš to tak hezky...“ řekne ještě hrabinka. Ale pak už nic. Nedomluví... Neboť se dvorem rozlehne v tom večerním přítmí nějaké volání:

„Klárko! Jsi tady?“

„Ano, tatínku...“ obrací se po hlase Klárka – do okna už jen vyhrkne:

„To je tatínek! Musím pryč. Děkuju!“

A chasník Cyril taky už neřekne nic. Jen se tak pro sebe usmívá do toho přibývajících soumraku – a jen tak zdlouha, bez konce hledí do čtverce okna – a pak se rozejde po ledovém kamení svého vězení.

„Mordyjóné! Najednou mi přestala být zima...“

Třetí noc je velké ticho.

Jen u hradní stáje
slyšet semtam tiché ržání,
semtam kopyta.

Třetí noc v tom panském sklepe
strašně dlouhatá je.

Kdepak spát! Spíš nahlas křičet,
proč už nesvítá...

SVÍTALO POZDĚ... ALE PŘECE.

Ale vlastně i trochu divně: celý hrabyňský hrad byl dlouho zvláště tichý, potemnělý... jakoby bez života. I koně v maštálích byli nějak nezvykle pomklí – celé to boží dopoledne jak by se Hrabyně ráda nerada probouzela ze svého spánku.

Jen jedno bylo k neuvěření: všichni služební, co se rádi přizpůsobili lenošivé panské libůstce, se ohlíželi po oknech hrabiny ložnice, kde bylo až do oběda temno, zataženo od kraje do kraje – nikde ani světýlko!

To už nebylo jen tak! Takže se brzy po tomto zjištění rozšuměl, rozpovídal celý panský dům.

„Pořád prej spí!“

„Dyt' je poledne! A to spala celou noc?“

„Jako prej když ji do vody hodí!“

Zpráva šla hradem jako splašené povětrí. Bzučelo to potěšením i ti-
chým smíchem po chodbách, na nádvoří, v zahradě i v kuchyni. A hrabě
pán se hrnul nádvořím celý rozpřažený, rozkřičený – a smál se tak
opravdicky, že se v oknech u kuchyně i firhaňky³ třásly:

„Panečku! To jsou věci! Kordulo! Šimone! Slyšeli jste to? Zázrak! Od
večera spala jako dudek!“

Kuchařka spíná ruce, jentaktak mu uhne z cesty:

„To je velké štěstí, Jasnosti! Možná ten čaj, co jsem jí večer uvařila...“

„Čaj? Aha, vidíš: říkala, že jde za tebou do kuchyně. Že by nějaký lekt-
var?“

Ale není čas dopovědět. Přes hrabyňský dvůr utíká celá rozsvícená,
celá roztančená ta, o které je řeč – a půl si hraje se slovy a půl si zpívá:

„A já spala, pořád spala,
jako kámen, jako skála...
jako když jsem byla malá...“

Hrabě rozpřahuje ruce, běží jí v ústrety:

„Dceruško! Dušinko! To je krása! To je učiněný zázrak!“

Klárka se k němu přitulí, taky ho obejmě – a už zase půl pobíhá, půl
tančí po hradním dláždění:

„Ano. Ano, tatínku! A to všechno ten čaj, to devatero kvítí. Co mi při-
nesl náš nový kočí Cyril ze Zlodějky!“

Hrabě stojí prostřed dvora jako přibitý. Vrtí hlavou a točí se do
všech stran a napřahuje za ní ruku:

„Cože? Co to říkáš? Co s tím má ten kluk společného?“

A Klárka se k němu pomalu vrací a už tolik netančí a už se tolik ne-
směje... už je skoro vážná:

„Všecko. Úplně všecko, tatínku. Chodil kvůli mně za devaterým kví-
tím, co nikde neroste, protože je Apolena začarovala.“

„Tak dost!“ volá hraběpán – a snad i nohou si dupnul:

³ Záclyny. Pozn. red.

„Co má zase tohle s Apolenou? O té nemluv! Ta tenkrát...“ Ale teď ho nenechá zas domluvit hrabinka:

„Ta tenkrát musela z Hrabyně pryč. Tu jsi vyhnal proto, že mě začala právě tím kořením léčit...“

„Počkej...“, bere jí pán za ruku a trochu proti její vůli ji vede pomalu k zahradě: „A jak tohle všechno víš? Kde jsi to vzala, prosím tě?“

Klárka se vymkne z jeho sevření a postaví se proti němu. A hledí mu zblízka upřeně do očí:

„To vědí všichni, tatínku. A ten kočí, Cyril, si řekl, že to tak nenechá. Že to kvítí přinese. A tys ho za to zavřel na tři dny do sklepa!“

Hrabě uhne jejím upřeným hezkým očím. A vrtí dál hlavou a obrací se ke schodům do zahrady.

„No dobrá... Dyt' ho pustím.“

Ale hrabinka běží za ním – a tahá ho už trochu rozzlobeně za krajkový rukáv:

„Snad bys mu teď měl aspoň poděkovat, ne? Za to, že mi pomohl.“

Ale pan hrabě se jí vyškubne:

„No... s tím ještě počkáme...“, říká pán a stoupá vzhůru po schodech. A jak dál vrtí hlavou a mává rukou za zády – hrabinka opakuje:

„Poděkovat mu. A odměnit ho...“

Ale to už hrabě neposlouchá a v brance do zahrady se ani neotočí. A to už se mladá hrabinka vůbec nesměje. Trochu bledá, mírně nakročená do dvora, vykřikne na celé podloubí:

„Tak mu půjdu poděkovat sama! Šimone! Vezmi klíče od sklepů a pojd'!“

A je ticho. Nádvoří jak pěna, ani nešpitne. Jen někde vzadu cinkly ty klíče a rozdupaly se Bastafidliho nedočkavé kroky...

A NA DRUHÝ DEN RÁNO JE NÁDVOŘÍ

i celá Hrabyně už zase plná slunce, dvůr se drobně třpytí, rozusmívá... sám zlacený kočár uprostřed má naleštěno, nastrojeno: koně si semtam dupnou, semtam tence zařičí na celý hrad.

Zpod podloubí přichází kočí Cyril, taky trochu vystrojený, trochu sváteční... od hlavních dveří mu mává Klárka, hrabinka na Hrabyni.

„Cyrile... pojedeme na Zlodějku! K té studánce, odkud bylo devatero kvítí!“

„Ano, milostslečno. A pan hrabě o tom ví? Ty tři dny ve sklepě mi docela stačily!“

Hrabinka Klára si ještě upravuje tříbarevnou sukni a křišťálky pod krkem:

„Jen se neboj! Najednou jsi strašpytel... Řekla jsem, že ti dnes budu celý den děkovat – a to platí!“

Kočí Cyril srazí paty, zlehka se ukloní – a nabídne způsobně ruku, aby jí pomohl do kočáru:

„Prosím, milostslečno, váš kočár je připraven.“

„Děkuji...“ vezme ho hrabinka za ruku a stoupá zdlouha do kočáro-vých podušek.

„A teď mě hezky vez... kam ti libo!“

Byl to rozkaz – okamžitě vyslyšený. Koně se zlehka, zčerstva hnuli po hradním dláždění – a pak bránou ven, do tichého podhradí.

„A nespěchej – času máme dost!“ volá Klárka.

„Pojedu tou nejdelší cestou!“ volá Cyril.

„A tou nejpomalejší rychlostí!“ A hedvábný vítr ho prvního pohladí po rozsvícené tváři – a po chvíli stejně hrabinku, která jen přivírá oči. Oba se smějou. Zároveň. A nemají o tom ani ponětí. Až se kočí ohlédne a zavolá:

„A co kdybych zajel za Apolenou, za babkou babicí?“

A hrabinka kývá.

„Že bychom jí oba poděkovali...“ volá kočí.

„A taky ji poprosili o nějaké čárymáry, co by zařídily, abychom takhle jako teď jezdili ještě dlouho!“

„A jak dlouho?“ chce vědět hrabinka.

„Rok? Dva? Deset?“

A Cyril se směje, až se semtam ohlížejí koně:

„Jak budeš chtít! Třeba do skonání světa!“

A Klárka kývá – a vítr jí cuchá vlasy a žene jí je do očí, do tváře, do křiku... takže jen po kouskách je ji slyšet:

„A no! Do sko ná ní svě ta!“

Jede přes tři lesy,
veze panský kočí
hrabinku svou za zázraky,
co jich na zemi.
Jedou... mají od těšení
celé zlaté oči.
Vezou si svou malou radost,
(co tak čirá, co tak hezká),
že svět oněmí.

O HROMOVÉM KAMENI

V DLOUHATÁNSKU, VE VSI U DVOU JEZER,
vše spíš šeptem, cvrlikavo... semtam zahafání, semtam zakejhání...
a teď rány na poslední vrátka ve vsi.

„Betynko!“ volá děda Matyáš.

„Jdou k nám hosti! A nějací nedočkaví...“

„Už jdu, dědečku!“ běží vnučka Bětuška přes rovný, poklizený dvůr –
ve vrátkách chasník jako jedle.

„Dobrý ráno. Já jsem Jonáš. Bydlí tady ptáčník Matyáš?“

„Bydlí. Co mu chceš?“ trochu se mračí Bětka, protože kluk má v zá-
dech oslepivé sluníčko.

„Já... Já leccos už umím... Ale – jak jsem tak sám na světě – chtěl bych
se s ním o něčem poradit.

On prej všechno ví. Každý to říká...“

„Nesmíš hned všemu věřit, chasníku!“ volá od zápraží děda Matyáš.

„Pojď dál!“

Ale vnučka Bětuška ustupuje návštěvě dost nerada:

„Děda je slepý...“, šeptá, jak jdou po chodníčku k chalupě.

„Nechci, aby sem lidi tolik chodili. Je moc hodný – a neumí nikoho
odmítnout.“

„Ale jdi, Betynko! Všecko děláš stejně ty!“ směje se děda. A nabízí
mladému hostu místo vedle sebe na dlouhé lavici.

„Je to moje dobrá duše. Bez ní by tu neklapalo nic. Pro holubí pírkou
by přes plot skočila!“

To už tu Bětuška není, slyšet ji v kuchyni, jak chystá něco do hrnku
a na talíř. A děda vyzvídá:

„Něco tě na světě trápí, chasníku?“

„Trápí? To bych neřek, stařečku. Jen mi pořád něco leží v hlavě jak by kousek šutru. Ničeho se nebojím, to ne. A s každou prací se dovedu popasovat...“

„To je dobře,“ kývá Matyáš.

„Jenže... Víte, dědečku, já bych rád ještě něco jináčího, víte? Něco víc. Člověk by měl aspoň jednou za život zkusit něco velkýho. Něco... jestli mi rozumíte?... na co si málokdo vykasá rukávy.“

„Krutíbrko!“ div nevstává z lavice Matyáš.

„To je slovo!“ A otáčí se po Bětušce, co zrovna přichází s malým pochoštěním:

„Betynko... To musíme večer zapsat husím brkem do naší moudré knihy!“

„Děláte si ze mě legraci, stařečku?“ cukne se Jonáš. Ale děda už ho popadl za rukáv a rozčileně vrtí hlavou:

„Ani slovem, hochu! Copak bych se smál lidský chuti na něco si troufnout? Ale to víš: svět je velikej. Nesmíš ho jen tak pronic zanic pokoušet... Moh by ti šlápnout na kuří oko! Ty už to máš nějak promyšlený? Myslíš snad na nějaké zázraky?“

„No... zázračný by to být mohlo. Víte... aby to bylo i pro druhý lidi. Třeba... Třeba najít živou vodu! Pro ty, co stůňou, nebo...“

„Prosím tě! Těch už bylo, co ji hledali!“ volá Bětuška od chlívků.

„A přišli s prázdnou!“

„Počkej, Betynko. Nech ho... Myslí vysoko!“ obrací se Matyáš slepýma očima po hlase.

„To víš, chasníku, Betynka nemá na takovýhle nápady ani pomyšlení. Ani čas... Víš, kolik my máme ptactva po chlívkách a po klecích? Jestlipak bys uhád, o co všhecko se stará?“

Jonáš vstává z lavice, dlouho se rozhlíží, trochu se drbe v zátylku:

„Tak to asi sotva uhádnou... Ale říkal jste nejdřív, že by Bětuška pro holubí pírkou skočila. Tak to asi budou holubi a holoubátka. Pak jste výkřik: Krutíbrko! Tak asi máte i krůty a krocany. A taky, že to budete do knihy moudrosti zapisovat husím brkem. To vypadá na husy

a housata. Jo... a ještě jste povídal, že by mi svět moh šlápnout na kuří oko. Tak bych hádal, že máte i slepice a kuřata...“

„Hromdodíla! Fištrona máš!! To jó...“ volá děda. A chasník si sedá vedle něj k mlíku a ke koláči a děkuje Bětušce.

„Myslí ti to pěkněj kousek dopředu. Byl by z tebe dobrý ptáčník. Nechceš zůstat? Vyučíme tě s Betynkou ptáčnickému řemeslu!“

„Děkuju, stařečku. Ted'konc ne. Ted' bych rád nějakej ten poklad. A obdarovat ty, co si to zaslouží.“

„Jo, to určitě! Poklad! Čeká někde na tebe. Až naprší – a nebude bláto! Až spadneš z nebe na hrbatou zem!“ šermuje Bětuška rukama pod přístřeškem plným klecí a budníků – a mizí v řídkém šeru.

„Tak at! Tak spadnu, no...“ vstává chasník Jonáš a trousí se trochu nespůj po krůčkách ze zápraží.

„Odpusťte, stařečku, že jsem vás zdržoval...“

A jde pomalu přes dvůr a ohlíží se do šera po Bětušce a po křiku ptáků, jen se v půli cesty ještě zastaví – a ohlídne se po slepém Matyášovi:

„Stařečku... o hromovém kameni jste neslyšel?“

„O hromovém kameni?“ Matyáš vstal a rukou se trochu přidržuje stolu.

„Myslíš kámen, do kterého uhodilo, vid'? Do kterého za bouře sjel blesk?“

„Ano,“ udělá Jonáš pár kroků nazpátek.

„Otvírá prej všechny poklady světa.“

„Hm,“ kývá stařec a zase usedá vedle stolu.

„O tom nevím. Ale možné to je... U ptáků se takhle mluví třeba o sojkách. Že nosí lidem štěstí. Že ty drobné kamínky, co snášejí dětem do hnízda, jsou prý čarovné... A umějí i skály otevírat.“

„Pánajána! To by bylo!“ Chasník už je zase před zápražím.

„A vy tu máte sojky někde nablízku?“ Chasník přešlapuje nedočkavě na místě, jako by pod ním horká zem.

„Jak by ne...“ směje se děda.

„Betynka ti ukáže, kde mají hnízdo. Když té staré zahradíš něčím cestu – stačí pár papírových plůtků do hnízda – ona se lekne... a ten kamínek pustí. Betynko! Buď tak hodná... Doprovod' chasníka...!“

BETYNKA PŘIBĚHLA... KÝVALA, ŽE ANO...,

ale moc radosti jí z očí nekoukalo. Což chasník Jonáš dobře viděl. Takže si ji začal vcukuletu trošku předcházet: pomáhal jí honem s čištěním budníčků a klícek, roznášel s ní krmení po chlívčích... Ten její ptačí svět byl namouduši krásný! Samý outlý, vysokánský zpěv a samé tiché muzicírování do větru všeho ptactva najednou! Nádhera.

Pak ještě narychlo poskládal z prázdné krabice na dvoře několik ohrádek, jak radil staříček... a šli.

A Bětuška víc mlčela, než mluvila. Jen mávla rukou k okraji lesa opodál – tam že to sojčí hnízdo je. Jonáš při ní taky chvíli raději mlčel... ale pak mu to nedalo:

„Tobě se to nezdá?“

Bětuška nakopne zlehka kamínek před sebou – dlouho to tence v úvozu rachotí.

„Protože je to všechno na nic. Pomatený. Potřeštěný. Kvůli nějakým zázračným pověrám!“

Ale Jonáš hledí umanutě po trnkách a po šípkoví při cestě. A mračí se jak mrak:

„Neposmívej se pořád všemu! Proč jsi taková? Na něco přece věřit musíš!“

Ale Bětuška jako by neslyšela. Najednou se zastaví na kraji lesíka a ukáže do koruny vysokého stromu:

„Tady to je. Vidíš? Tam v tom rozdvojení větví. Tam vysoko... vidíš? Ale je to vejška!“

Chasník zvrátil hlavu do nebe a kývá:

„Hm. Zkusím to z téhle hrubší strany...“ a popadne zčerstva kmen stromu takřka do náruče... a vzepře se... a odrazí se od země – obě nohy, jak se odrazily z porostu, jsou teď už skoro metr nad zemí, zakles-

nuté do sebe. Bětuška udělá pár kroků od stromu, aby líp viděla – pak užasle utíká očima za Jonášem do košaté koruny:

„Teda! Lézt umíš! To jo... Člověče, ty jsi jako veverka!“

Slyšet, jak Jonáš nahlas oddychuje i jak se láme drobné proutíčko větví a trochu semtam popadává kůra.

„Jsou tu tři malí!“ volá chasník z toho vysoka.

„A jeden jako druhý! A celí vyplašení...“

Betyнка se dívá za ním do nebe: „Tam nahoře je líp slyšet. Dávej pozor! Kdyby se vracela stará...“

Chasník neodpovídá. Jen trochu pohukává vítr, strom jako by se mírně zhoupnul.

„Slyšíš?“ volá Bětkka.

„Poslouchej po větru...“

Ale chasník zase nic.

A vtom znenáhla se ozve nějaký tupý lomoz a hluk – nějaké hrbolaté, překotné smekání a slézání – a čím dál hustší drobení kmenové kůry. A Jonáš je zpátky na zemi.

„Co děláš?“ uskočí polekaně Bětkka.

„Ty jsi špatně šlápnul? Nebo co...?“

Jonáš zprudka, zalykavě dýchá a utírá si ruce o kalhoty.

„Ale ne. Ale to nejde... Já to takhle nechci.“

„A co nejde?“

„Tohle s tím kejkle. Že je jako ošulíš.“

Bětkka vrtí hlavou a chodí zdlouha dokolečka kolem něj. A Jonáš, skloněný, si jen pořád čistí ty kalhoty a košili – pak se zaraženě rozhlídne po lese:

„Jak jsem je tam tak viděl... Kdepak. To je jako krádež. Namouduši. Pojd'. Rozloučím se se stařečkem, poděkuju – a půjdu dál.“

Bětkka se odrazí od nejbližšího stromu a půl ještě vrtí hlavou a půl se směje: „Teda v tobě se vyznat! Ráno rovně – večer šejdrem. Jako aprílové počasí!“

ŠLAPE SI TO, ŠTRÁDUJE CHASNÍK JONÁŠ

dál světem, lukama, políčky, hůrkama, dolíčky... až kousek od rybníka se naskok zastaví – nějaký klapot a rachot a hemžení za vraty do bílého dvora.

„Hele, mlejní! A jak tady živo – až se od fasuňků práší. Tady bych si asi vydělal na stravu i na nocleh.“

Jeden mlýnský zrovna otevírá druhou půlku vrat – za ním slyšet hřmotný hukot vozu a koňská kopyta a bič. „Koukni,“ šeptá si Jonáš...

„Tenhle už jede s prázdnou domů. Asi dovez mletí.“

Plavý kůň zařičel – mlýnský volá: „Sbohem, pane!“ a tu půlku vrat zase strká nazpátek, Jonáš hledí po muži na kozlíku: je trochu divný... spíš habán než soudek, po mlýnským se ani neohlíd. Sedí, hledí přimhouřeně před sebe, hlavu bez čepice kleslou skoro na hrudi. Jak by dřímával. Jak by nechal koně šlapat, kam si chce.

Najednou, zničehonic škubne ale sebou na šejtroku⁴, ztěžka se narovná a napřáhne ruku přímo k Jonášovi:

„Héj. Ty! Chceš si vydělat?“

„Já? Co potřebujete, pane?“ couvne pár kroků chasník.

„Nasedni! A tumáš. Vem si opratě a bič – a doprovod' mě s vozem domů. Byl jsem dlouho vzhůru. Nespal jsem dvě noci... Chce se mi jen spát!“

„Ale... Kam to je domů, pane?“ rozpakuje se Jonáš, neví co. Ale to už má v ruce opratě i bič.

„Ontikůňsamřekne...“ zadržmolí ještě muž – a už mlčí – už spí. Ten chlap jako hora prostě jen tak svěsil hlavu – a už neví o světě.

„No tak jed', plavej...“ směje se zaraženě chasník.

„Snad ti pána správně dovezeme.“

Jonáš krátce práskl bičem – ale darmo: kůň jde samozřejmě, hbitě, šlape, běží tiše, jistě, jde jak hodinky. Takže brzy se uklidní i jeho nový kočí. Nač se ptát, kam jedou? Šinou si to zlehka, zčerstva, semtam do kopečka, neboť přibývalo pahorků a skal.

⁴ Sedadlo pro kočího na předku vozu. *Pozn. red.*

Jedou možná půlhodinu, možná celou. A útesů je víc a víc. Tu a tam bledá úskalí, tu a tam bledý kámen. Až náhle jedna ta strmá obří skála zastoupla jim cestu – rozložitá, temnotmoucí – a kůň plavák před ní zvolnil – a pak zastavil se na místě.

„Co je? Co najednou stojíš?“ shýbá se k němu Jonáš. Ale kůň se po něm ani neotočí. Zvedne náhle zdouha pravou přední nohu – a jednou, dvakrát, třikrát uhodí kopejtkem do toho obrovitého kamene.

„Pánajána!“ vstává na kozlíku chasník.

„To je jako zázrak!“

A má pravdu... Ta skála se na tenhle povel plavého pomalu rozestupuje, rozevívá... a kůň nečeká na kočího, co poručí... sám od sebe se rozjede s vozem do té kamenové průrvy! Ano... deset, dvacet, třicet kroků – a už stojí na šeravé čistince, na jakémisi vnitřním skalním dvoře, temně bůhvíodkud ozářeném, plném rozházených kamenů.

„Héj, pane! Už jsme doma!“ volá Jonáš.

A kolohnát sebou trhne, něco zamručí... a líně slézá z vozu.

„Jo. Děkuju, chasníku. Díky...“ A míří pomalu přes dvůr k nějaké sluji v samém konci skalního masivu. Tam se otočí:

„A co budeš za tu službu chtít?“

Jonáš se rozesměje:

„Děláte si šoufky, pane? Copak tohle je nějaká práce? Leda...“ A to už se rozesměje i nahlas:

„Leda že byste věděl o hromovém kameni. Ten já teď konc hledám.“

Habán už zmizel ve sluji. Ale na chasníkova slova teď znova vykoukl ze skalní tmy – a rozpřahá se dlouhou pravičkou do dvora:

„Támhleten v koutě. To je hromovej kámen. Klidně si ho vem...“ A už je zase pryč. Jen něco v těch skalách jako by se na skok otrásl tichým smíchem.

Chasník stojí u toho kamene v koutě, pak ho i v kruhu rozpačitě obchází.

„Hm. Možná je hromovej. Ale hlavně hromsky velikej... Co já s ním? S tím ani nehnu.“

A z temna, z hloubi skal se dutě ozve:

„Ale kdo ho získá – nabude hroznou sílu. Nalož ho na vůz – a jed’...“
A zas v tom mocném kamení něco jako táhlé potutelné smání.

„Jenomže sám s ním nehnu anizasvět,“ hladí Jonáš kámen po hranách, po spárách, po hladkosti.

„Leda bych...“ popoběhne najednou zpátky k vozu.

„Leda že bych zajel do mlejna pro chlapy... aby mi s ním pomohli! Pojd’, plaváku...“

COŽ O TO... MLÝNSKÝCH LIDIČEK OD POVOZŮ

bylo v mlýně habaděj. Nejdřív se Jonášovi smáli, pak si klepali na čelo, že ho asi chytá fantaz. A že mu asi straší pod kloboukem..., ačkoliv Jonáš žádný klobouk neměl.

Ale potom se jich pár – možná sedm, možná osm – vyškrábalo na korbu – a že to teda zkusí... Samozřejmě že jejich pokřiků a posměšků a otázek byla brzy cestou vrchovatá fůra. „A jak je ten šutr velikej?“

„Abysme ho zvedli! Jo, pár kulatinek někde splašíme, ne?“

„A počkej... Kolik je nás? Aby se na každýho dostalo!“

„Človče! To bude natotata boháčů až hanba. Víc než chudejch!“

Chasník Jonáš se trochu smál, trochu se zaraženě ošíval:

„Já nic do větru neslibuju. Ale hromové kameny mají velikou moc. A nosí lidem štěstí.“

Chlapi se rozhlíželi po krajině, někteří kroutili hlavama:

„Já ti to tu vůbec nepoznávám... Byl jsem tu jako kluk. A teď je to tu samá skála. Samý úskalí a černá sloj!“

„A kdypak tam už budeme, chasníku? Aby se po nás mlynář neshá-něl.“

Byli chvíli nesví, chvíli rozkřičení. Až se dočkali.

Plavý kůň zadupal na místě – stála před nimi skála skoro do nebe... přesně jak to chasník říkal.

„Krutípero! To je jako brána do pekel!“

„Namouduši...“

„A kudy dovnitř, mladej?“

Svatá pravda. I Jonáš měl najednou v očích tohle udivené tázání. Neboť ještě před chvílí byla přece ta skála dokořán!

„No právě...,“ říká půl tiše, půl nahlas.

„Dyť jsme z ní s plavákem vyjeli – a byla otevřená!“

Dlouhé, napínavé ticho. Dlouhé mlčení. Až semtam někdo:

„Nechodíš ty patama napřed, chasníku? Tys byl opravdu uvnitř?“

„No bodejt!“ volá Jonáš.

„Počkejte... Ten kůň předtím kopnul do skály – a otevřela se. Zkusím to jako on...,“ a už je před kolosem kamene – a už se opírá o studenou stěnu – a kope do ní... To už se leckdo uštěpačně uchechtne:

„Ať si neukopneš palec, hošánku!“

„Lidi, pojďte pryč... Tomu se to plaší v hlavě, na to vezmu jed!“

Ale Jonáš jako by neslyšel. Rozejde se zpátky k plavému koni a táhne ho ke skále:

„Ještě to můžu zkusit s jeho kopytem.“

„Pojď, plavej... A ukaž nohu... No...“

Darmo. Kůň je hodný, vstřícný. Ale marně bušit kopejtkem dvacetkrát, třicetkrát – všecko je jedno. Všecko zbůhdarma. A chlapi už vrčeli. A už se durdili. A měli toho dost.

„Tobě cinká ve věži, vid'? A my jsme na to naletěli!“

„Kdo si myslíš, že jsi, holobrádku? Dělat si blázný z dobrých lidí?“

A už se po něm hnali, pěsti zaťatý. A už ho drali zleva, zprava... jak to šlo.

„Áuuu! Co blázníte? Já vám nelžu!“

Ale nedbali. Už ho měli v prádle. Sice nakrátko – ale zdůkladna. Brzy viděl Jonáš trochu červeně a trochu žíhaně a trochu modře. A jeden z těch rozezlených chlapů už obracel plaváka i s vozem pryč odtud...

„Počkejte, to přece nemůžete!“ volal nešťastně chasník. Ale to už i ostatní naskakovali na vůz a zle se uculovali a posměšně mávali:

„Ale můžeme! Ve mlejně se obojí hodí...“

„A ty si zatím dál kopej do tý svý skály, holoubku!“

Bič práskal jako pomintutý, kůň klusal celý splašený, vůz hrčel, skákal po kamení, až to v povětříčku drnčelo...

NĚJAKOU TU BOULI,
nějakej ten šrám –
chasník Jonáš z kopce do kopce se koulí,
sám a sám...

Ano, tak nějak by ted' asi byla o Jonášovi písnička. Jenomže – není bolestínek, to ne. Nějaká ta patálie, nějaká ta podlitinka ho jentak neodradí. Zrovna ted' tady u Horního jezera si s velkým gustem okukuje třešňovku při Svatojánské hospodě, plnou kamenů a balvanů a placáků a suti. Hostinský v okně se trochu mračí:

„Ty si tu naši zahradu merčíš, jako bys ji chtěl koupit!“

„To ne. Na to bych neměl! Ale je parádní. Stromy kyprý, nakásnutý jako panny. A těch šutýrků! To se nevidí...“ volá chasník.

A hostinská se směje v druhém okně:

„Nebožtík táta říkal, že je těch balvánků jistě přes pět set!“

„A paní hostinská... není mezi nimi náhodou taky nějakej hromovej? Hromový kamení prej má velikou moc!“

„Co by nebyl?“ culí se paninka.

„Musel bys je vkleče propetrachtovat⁵ jeden po druhým.“

Ale hostinský ji nenechá domluvit:

„Slyšíš tu havěť? Svoloč jedna ptačí! Jako by tu bytem byla! V trámech, v podsebitích⁶, všude samý hnízdo... a kvik a jek od rána do večera.“

„Už i hostů kvůli tomu tady v Svatojánské ubylo!“ žaluje vyčítavě jeho žena. A hostinský kývá a hrozí rukou nazdařbůh do kraje:

„Pakáž! A zahrada od nich očesaná dohola!“

„Chasníku,“ vykřikne najednou hostinská, „jak ti říkají... Nechtěl bys na pár dnů zůstat? A pomoct nám s tou sebrankou?“

„Já jsem Jonáš. Co by ne? Jestli tu máte pár puklic. A pár blejskavejch sklíček. Prak si udělám sám.“

⁵ Prohledat. *Pozn. red.*

⁶ Obranná chodba přistavěná na zdi pod střechou (u středověkých staveb, hradů apod.). *Pozn. red.*

Hospodská kývá – a mizí někde v domě. Její muž ještě volá:

„Za dobrý jídlo a pití! Hlad ani žízeň mít nebudeš.“

„Tak platí...“ souhlasí Jonáš. A hospodská znova vykoukne z okna:

„Můžeš hned na zelňačku, pojd'... Zrovna jsem ji sundala z plotny.“

A otočí se po manželovi a tichounce pípne, co už chasník neslyší:

„Není trochu šejdrem? Pořád něco o těch kamenech...“ Ale muž přivře okno a mává rukou:

„Jen se neboj. Však si ho ohlídáme.“

A tak byl z Jonáše plašil ptáků a hlídač zahrady. A šlo mu to. To jo... Brzy byla Svatojánská hospoda plná třeskotu a řinčení a lesklého skleněného zvonění. Jonáš střílel prakem nazdařbůh do korun a do houštin... bil do puklic... práskal dlouhatánským bičem. Hostinská špitála:

„Pracant to je. To se musí nechat...“ A hospodský bručavě kývá:

„Jo. Ten si tu tvou kuchyň zaslouží. A všimla sis? Ptáky honí, div že jim peří nechytá – ale neublíží ani jednomu! Jedinýho netrefí. Počkej, schválně ho oprubuju...“ a ohlíží se po chasníkovi do zahrady.

„Héj, chasníku... A ty házet kamením neumíš? Že to taky někdy nezkusíš? Dyť máš tu havěť jako na dlani. Nebo ti to nejde?“

Chasník se směje na celé kolo:

„Co by ne? Chcete to vidět?“ A hostinský taky jako měsíček:

„Schválně. Jestli se trefíš?“

A Jonáš se rozběhne do zahrady – a sbírá do dlaně šutýrky, co by se šikly. Pak jeden z nich dlouho převaluje v ruce, aby mu sedl. A zrovna se před ním jeden pták táhle zakmital, plavmo zakroužil... a chasník k němu udělal pár kroků, pár skoků, napřáhl se a nic. Ruku zase svěsí.

„Co je?“ volá z dálky hospodský.

„Proč neházíš?“

Ale Jonáš jen krčí rameny:

„Kdepak. To ne. To je vlaštovka – to já nemůžu. Po vlaštovkách házet nebudu.“ A vtom sebou ulekaně trhne – zvedne prudce hlavu vzhůru a dlouho hledí do nebe. Protože ten pták se širým kruhem náhle vrátil nazpátek a poklesl do níзка a křikl:

„Děkuju. Děkuju ti. A ten kámen si dobře schovej... Ten se bude hodit!“

Namouduši. Jak to říkám... tak to bylo. Namouvěru. Jonáš civí do modra, jako by nevěřil, že se to opravdu stalo. A honem se ohlídne po hospodě, jestli je tam ještě hostinský a jestli je sem ještě odněkud vidět.

A pak si strčí ten kamínek, co ho najednou v dlani horce tlačí, do pravé kapsy... a štráduje si to tichou zahradou, div si semtam neposkočí...

JENŽE OUVEJ!

Hostinský měl oči k vidění – a jeho žena uši k slyšení. A to ptačí zavolání – (ač to nebyli žádní zrovna zlí lidičkové) – začalo jim v hlavě přenáramně bzučet: co by kdyby... a kluka potěšpámbu... ale ať je to, jak chce: ten šutřík z jeho hrstě je přece z jejich zahrady!

„Aťsemtrajcem, jestli to není ten hromovej kámen, o jakým mluvil! Že nosí lidem štěstí...“ špitá hostinský a chodí hospodou sem a tam, jak by po řežavým chodil.

„A řekni mi, prosím tě, jaký štěstí on potřebuje? Co mu schází? Mladej, zdravej...“ ohlíží se vjednomkuse kolem dokola hospodská, zda nikdo neposlouchá.

„Co by ještě chtěl?“

A hostinský se zastaví u okna, kaboní se:

„A nám tady u Horního jezera ubejvají hosti. Svatojánská hospoda už dávno není, co byla.“ Hostinská se k němu zezadu přišourá a vezme ho kolem ramen:

„Nejde o to, ho nějak okrást. Jen mu ten kamínek z naší zahrady vyměníme za jinej...“

A jak to bývá odjakživa: o kom je dlouho řeč – ten natotata stojí na prahu. Jonáš na prahu nestojí – ale směje se pod nejbližší třešni.

„Pane hospodský! Víte co? Už se šerí – ale hic pořád až běda. Přespím dneska radši venku na povětrí. Třeba nahoře v zahradě. Až tam u jezera. Co říkáte?“

„Chasníku! Dělej, jak ti libo...“ křičí jak na lesy pán domu.

„Žáby tě snad budit nebudou...“ A obrací se do domu a spěchá za manželkou:

„Chce bejt s tím kamínkem sám. Nám stačí počkat, až si trochu schrupne.“

Šeří se, smráká u Svatojánské hospody zdlouha, zeširoka – ale přece. A do černa, do vranova... noc jak z hedvábíčka, z temnomodřezeleného – v sadě, skoro na konci, u jezera, se nad spícím Jonášem v trávě sklánějí dva přihrblé stíny.

„Stůj! Stůj... ani se nehni!“ nařizuje hospodský šepem ženě a hmatá, šacuje skoro poslepu chasníkovy kapsy.

„Tady ne. Tady to není. Ale tady... Počkej! Ano!“

Ale vtom je naráz po šepotu, po tichu! Jonáš máchne rukou, vymrští se, vykopne vzhůru jednou nohou – a už stojí na obou:

„Co je to, kruci... Co se ke mně... Pust', nebo tě...“

A hospodský se cuká, trhá, škube, a taky bije nohama i rukama... Ale kde! Chasník už je celý vzhůru:

„Á, pan domácí! Vzals mi ten kamínek, co? A paninka taky přišla na pomoc!“

Hospodský se brání zubynehty. A nic vracet nechce. Kroutí se, supí, soptí... Tluče do všech stran, hostinská ho zezadu obouruč podpírá.

„Pust'! Stejně ti ho nedám!“

„Že nedáš?“

„Ne!“

„Tak podívej...“ a chasník se rozpřáhne, popadne ho hbitým hmatem za sevřenou pěst a honemhonem drapne, zatne i druhou rukou.

„Ty hlupáku!“ ječí hostinský.

„Co děláš? Dyt' jsi mi ho vyrazil... Koukej, ty janku! Rovnou do jezera!“

Což byla pravda. Div ne svatá: trochu to hvízdlo, zasvištělo v povětří... a tiché, krátké žbluňk... a voda jako by si polkla. A nic. Už nic. Na Horním jezeře hladina zavřená na devaterý klíč.

POMLKLÝ, PODMRAČENÝ

hrne se Jonáš od Horního jezera, hůl mu v ruce jen hvízdá – trnky, šípky, mateřinka před ním za ním jenjen uhýbají. Povětrí huká, povzdychuje, semtam sirý pták se zhoupne v letu. A pípne z vrcholku:

„Kní, kní... kampak? Dupeš, až se práší!“

„Á, čejka! Kní, kní, kniha... knížka! Hele, ty přece všechno víš,“ volá chasník do nebe.

„Porad', kudy za hromovým kamenem...“

„Kní, kní... když je Horní na radosti chudé
– zkus to Dolní! Třeba lepší bude!“

Jonáš se už nemračí, už se spíš uculuje tomu ptačímu veršování:

„A kudy k němu? Doleva? Doprava?“

Ptáček už je skoro na odletu. Ale ještě se na chvilku do nížky nakloní a špitne:

„Jdi přímo. Nejlíp rovnou za nosem!

Tam si odpočineš. Tam je prostřeno prachovým písečkem!“

A namouduši, napsúši. Nelhala ani slovem kniha, knížka – po níž zbyla v polích jenom modrá výška... Chasník Jonáš v hebkém, hedvábovém písku u Dolního jezera leží, polehává – mhouří do toho zlata od jezera oči – ale spíš se zlobně kření, než by se smál.

„Hm. Krásně tu je. Což o to... Ale že bych tu v tom krystalovém cukýrku našel ten kámen? To sotva, knížečko... Jakážpomoc? Asi půjdu dál... Počkej...?“

Jonáš se posadí, slyší nějaký skřípot. Někaké povrzávání, nebo co...

„Hele, někdo se sem hrne. A rovnou s kolečkem.“

Chasník se převálí na břicho, přitiskne se do písku a jen tak vleže, pokradmu pozoruje, co bude. Od nějakých pár domků v dálce blíží se sem s kolečkem človíček... čím dál větší, čím dál baculatější, už trochu sivěj, brejličky titěrné na nose. Něco si k tomu cestou tiše popiskuje. A než v písku zastaví, vyklopí z kolečka pořádně velké síto.

A začne pracovat. Prosívá ten hedvábový písek na ještě jemnější!

„Teda, tomu nerozumím...,“ nevydrží to Jonáš, vstane ze svého důlku a kolébá se k tlouštíkoví.

„Dobrý den. Kmocháčku... copak to děláte? Vy tu hebkou říd'ouunku ještě prosejпáte? Vždyť se od ní práší už takhle!“

„Dobrej, dobrej, panáčku. Jó, mládenče... hodiny jsou prevít. Citlivý. Rozmazlený. Ty musí mít všecko akorát. Čiročirý. Jako křišťálek.“

„Hodiny?“ nechápe chasník.

„Jó, vy myslíte ty přesejpací?“

„No bodejť,“ kývá nad sítem, hází rukama tloušťk.

„Jinačí nedělám.“

„Vy jste hodinář?“

„Otec byl. Děda byl. I já musím. A věř mi: hodinařina je nejhezčí živobytí na světě.“

To na Jonáše platí. Takováhle pýcha na vlastní práci... to je jeho. Takže už šejduje s kolečkem o kus dál a tu se sklání a bere hodináři síto z rukou.

„Ukažte. Já jsem vodpočinutej. Vemu to chvíli za vás. Nadělám vám tý prachoviny aspoň tři kolečka!“

„Děkuju, děkuju...“ dělá mu ochotně místo hodinář. „Stačí mi jedno. A... co ty tady vlastně? U Dolního jezera?“

„Budete se smát,“ rozmáchne se prvně se sítem Jonáš.

„Hledám hromovej kamínek. Kámen, do kterého uhodilo... Ale to jsem tady asi špatně, co?“

Zavalitý muž skloní hlavu, chvíli zdlouha hledí do země – pak se rozejde kroužkem kolem chasníka:

„No počkej... Co by? Tady, co prosejváš... to ne. Ale říkají, že támhle níž, na jižním břehu jezera bilo za bouřky často. Jako by ty blesky něco přitahovalo.“

Chasník se narovná, přestane naskok máchat sítem sem a tam.

„Opravdu?“

„Jenže...“ zastaví se najednou i hodinář a vypadá rázem tuze důležitě:

„To by se přece muselo poznat! Hromovej kámen přece tlačí. Když si lehneš – a zvlášť tady, v tom pískovém prachu – začne tě tlačit do zad. To je jasná věc.“

Do Jonáše jako když střelí. Položí síto, popoběhne o kus dál a natáhne se jakširokejtakdlouhej:

„Hned to vyprubuju!“

Ale hodinář vrtí hlavou a shovívavě se ušklebuje:

„Ale ne! Tady ne! Dyt' ti říkám: támhle níž! Tam bych to vážně zkusil.“

A chasník kývá – a už je zase zpátky u síta:

„Zkusím. Nebojte. Dodělám to tady – a odvezu vám to do vsi. Ať máte na tu hodinařinu klidný, odpočatý ruce. A pak začnu mustrovat celej ten jižní břeh Dolního jezera!“

A kolem něj – jak se zčerstva rozprahuje – začne se vcukuletu tak hustě prašit, že není náhle vidět ani hodinář, ani on...

HODINÁŘ VE VSI PŘEDLOUZE DĚKOVAL,

ale chasník už byl celý zase obrácený k jezeru – leželo blízko vsi jak velikánské zrcadlo... den jen svítil: vidět na obzoru každý lesík, každou vrchovinku, vřízlou do nebe... A nikde nikdo. Ani človíčka.

Chasník si vyšlapuje po prázdném pobřeží, míří níž a níž – a tu a tam se posadí, tu a tam se natáhne do písku... ruce, nohy rozpřáhne... A nic.

„Hm. Ticho je tu jako v mariánské kapli. A hledat můžu, kde chci a jak chci – nikdo mi v ničem bránit nebude. Jenže kde začít? Kousek po kousku prubovat vleže celý břeh? Nebo se kutálet sem a tam...?“ Užůž ho přepadala mrzutost.

A nechut'.

A marnost, že ty pěkné hodinářské řeči jsou jen pověra. Když vtom ho postaví na nohy něčí hlas:

„Héj! Chasníku! Ukaž? Jsi to opravdu ty?“

„Nebe dobtrový!“ špitne si pro sebe Jonáš.

„Je tohle vůbec možný? Dyt' je to Bětuška z Dlouhatánska!“ A hlasitě, radostně už se sype k ní:

„Betynko! Páníčku! Kde ses tu vzala? Co ty tady děláš, u Dolního jezera?“

„Hledám holuba kudrnáče. Asi se nám někam zaletěl...“ rozhlíží se do všech stran panenka ptáčnice. Ale chasník moc nerozumí:

„Kudrnáče? Takovýho ani neznám.“

„Ale kadeřávek přece! Má peří po celém těle jako naondulovaný horkým želízkiem. Toho já mám ze všech nejradši. A nosí prý štěstí.“

Jonáš rozpačitě hledí po jezerní hladině, trochu nad tím mračně krčí čelo:

„Hromdodíla! Všichni ptáci nosí někomu štěstí – a já pořád nic. Čím to safra je?“

Ale Betyňka nesouhlasí.

„To ne. Všichni ne. Třeba kavka. Nebo straka... ty spíš smůlu nosíš!“

„Počkej... A co dědeček Matyáš? Jak se má? Je tam sám?“

„No právě. Nechci ho tam dlouho o samotě nechat. Nemám žádné klid...“ obrací se Bětuška, ohlíží se někam směrem k dalekému domovu.

„Počkej ještě,“ chytne ji za rameno Jonáš.

„Možná bys mi mohla trochu pomoci...“ táhne ji zlehounka za ruku kousek níž, k jezernímu zálivu.

„Nemohla by sis tadyhle u té měličinky lehnout do toho měkounkého písku? Jenom na chvílku. Jen to zkusit...“

„Přeskočilo ti? A proč bych to dělala? Proč bych si lehala?“

„Ne. Neboj se... Já jen jestli tě nebude něco tlačit do zad. Třeba nějaké kamínek. Nebo tak, víš? Já...“

Panna Bětuška kroutí hlavou:

„Ty máš teda nápady! Tak uteč! A jdi o kus dál,“ strká ho daleko od sebe. A už si pomalu lehá do teplé žluti, už se na zemi rozpřahuje, už si libuje:

„Helemese! To je krása! Teploučko. A hedvábno.“

„A netlačí tě nic?“ volá chasník a přešlapuje nedočkavě na místě, až to šustí.

„A co by mě mělo... Jo. Počkej... Tady... Tadyhle trochu – pod levou lopatkou. Ano.“

„Opravdu?“ běží k ní honem Jonáš.

„A kde? Ukaž?“

„No tadyhle... Ano! Je tu nějaké kamínek! Malinkej – ale cítím ho.“

„Ukaž? Ano! Křemenovej kamínek!“ směje se chasník.

„Betynko, děkuju! Děkuju ti! Jsi skvělá. Fakt... Ještě jednou moc děkuju. Ale teď musím honem k těm skalám. Jak jsem tam už jednou byl, víš? Musím to rychle vyzkoušet...“ a couvá o překot, namáhavě v hlubokém písku... A trátí se zadýchaně pryč.

„A co vyzkoušet?“ vstává trochu nadurděná Betynka.

„Slyšíš? Kam letíš?“

Ale chasník Jonáš už mizí někde v akátové aleji – a už docela malinký jí nazpátek mává. Ale Betynka ne. Nemává. Naopak – oprašuje si sukni od písku a vrtí hlavou, až se jí skoro točí:

„Bože, to je blázen! Namouduši. Blázen. Ono mu snad opravdu přeskočilo!“

STRMÁ, STATNÁ SKÁLA

stojí na svém místě. Holá, nemá... jako naposledy. A Jonáš před ní jako sloup: zdlouha přešlapuje, k zemi kloní hlavu... jako by si nechtěl troufnout, jako by ho nějaká tíseň náhle zdržovala. Nesvůj, převrací ten křemenový kamínek v dlani, horem, dolem, ruce se mu divně třesou:

„Mordsec, člověče! Jako bys šel prvně k muzice!“ vrčí si podmračeně pro sebe.

„No co? Buď je to jen kus šutru – nebo to má moc! Tak tu nehekej – a zprubni!“

A už kouskem šutru hladí, tře ten druhý, veliký, ten skoro do nebe... zní to drsně, hrubě, hrbolatě, hranatě... dvakrát, třikrát, pětkrát, desetkrát... a...

„Ježíšku na křížku!“ trochu couvá, trochu si špitá chasník – a pak úlekem div neodskočí: ta obří skála se před ním rozevívá dokořán... jako tenkrát před plavákem... a jako ho prve cosi strkalo pryč, tak teď si ho tam znáhla vábí, přitahuje ho k sobě.

„Tak jo. Tak je hromovej. Takže Betynku jen tak netlačil...“ napadne honem Jonáše. A – ruku opatrně napřaženou před sebe – pohne se do dvora, krok za krokem... neboť si málo jist, co ho tu dneska čeká.

Ale známý hlas ho zarazí do země přímo na prostředku kamenného nádvoří:

„Copak? Ty ses vrátil? Buď vítán, chasníku... Asi máš svou hlavu, co?“
Hlas Pána skal je temný, hluboký... Jonáš zaraženě popojde kousek tam, odkud se ozývá:

„No, já... Nechci rušit. To všechno ten kámen...“

„Koho bys rušil?“ přehluší ho krátké basové pousmání.

„Jenom řekni, co si žádáš.“

Chasník se zavrtí, ošije – pak mávne nerozhodně rukou někam do příšeří skal:

„Ono je to těžký. Já snad ani přesně nevím.“

A to už se ten Pánův hlas směje naplno, hřmotně, hrkotavě jaksepatří. Až se trochu rozechvěje tu a tam pár trsů travičky, co tu outle roste:

„A co tu teda děláš, člověče??! Já myslel, že jdeš hledat poklad!“

„Ano. To jo...“ volá honem, natotata Jonáš.

„Chtěl bych někomu udělat radost, víte?“

Chvilinku je ticho. A pak je ten hlas najednou blizounký, žádné burácení, skoro na dosah:

„No tak vidíš. Ale musíš mi říct, pro jaký poklad jsi přišel? Pro perlový? Pro stříbrný? Pro zlatý?“

Chasník Jonáš stojí, oči navrch hlavy. A mlčí. Mlčí, jak by ztratil řeč. Mluví jen šeptem sám se sebou:

„Křindapána! Je to vůbec pravda? Já to asi dokázal! Tohle vidět Betyňka! Nebo starý ptáčník Matyáš... Vlastně ten...“

Ale náhle zmlkne i ta samomluva. Protože Pán skal je už netrpělivý. Hlas už zas mocný, až se třese dvůr:

„Tak naposledy, chasníku. Všechny tři poklady mít nemůžeš...“

„Já vím...“ koktá Jonáš, „já... promiňte... Já jsem si to teďka ale celý promyslel. A musím...“ chasník couvá, šourá, šejduje se pozpátku pryč. A vtom se vmžiku vcukuletu obrátí – a utíká skrz tu šerou skalní bránu ven – někam pryč, do luk a do polí...

A celý směje se. Dlouhatánsky, nahlas, řácky se směje... a semtam něco vykřikne – sotva rozumět:

„Bětuško! Staříčku!“

PRAVDA PRAVDOUCÍ, KDEKDO PO SAMOTÁCH, PO VSÍCH

se za ním ohlíží. Za Jonášem. Jedni jen vrtí hlavou, druzí si klepou prstem na čelo. Že mu asi straší. Že snad letí z Třeště. Blázen. A že se snad učí smát na celý vrata – jak se tak žene, ani neví kam.

Jenže mýlka! Krátká dýlka!

Chasník Jonáš to ví. A dobře. Však už se v Dlouhatánsku rozštěkali psi a plaší se ptactvo ve vikýřích. A Betyнка honemhonem chvátá, aby zamkla vrátka.

„Co to děláš?“ ptá se ze zápraží děda Matyáš. Ale to už Jonáš dupe někde blízko:

„Dědečku! Dědečku Matyáši! Betyňko!“

A starý pán znova volá na Betyňku:

„Co to děláš? Dyť je to ten chasník, co tu byl... Proč před ním zamykáš?“

Betyňka se otočí v půl cesty:

„Protože je na hlavu! Určitě, stařečku. Mně utekl u Dolního jezera, ani se nerozloučil...“ snižuje v chůzi přes všechno pospíchání hlas.

„A slyšíte? Pokřikuje na celou vesnici. A směje se. Jak by ztratil rozum!“ A jak to dořekne, užuž sahá po závoře.

Jenže pozdě. Jonáš už stojí mezi vraty. Rozesmátý. Rozdýchaný.

„Staříčku! Betyňko! Představte si: já to dokázal!“

Ticha jen tak dvě tři vteřiny.

„Slyšíš to, Betyňko? Asi něco objevil!“

Ale Běťka už jde celá rozčilená zpátky k zápraží. A mává rukou:

„Velké řeči! Láry fáry...“

Chasník však jak by neslyšel. Hledí na ni docela přívětivě, usmívá se:

„Bane, Betyňko. Dobrý den... já, tobě to dnes sluší!“

Betyňka se ani nezastaví. Třepe na zápraží ubrus, pak ho dlouze rukou hladí, narovnává.

„Dobrý den, chasníku. Copak? Našel jsi svůj hromový kamínek?“

To už Jonáš stojí kousíček od ní:

„Bodejt', že našel. A byl to zrovna ten, co tě tlačil do ramene!“

„Opravdu?“ vstává ze židle děda Matyáš.

„A už jsi ho opruboval? Už jsi s ním něco otevřel?“

Chasník kývá, chodí dokolečka kolem zápraží – Bětka i stařeček stojí, ohlížejí se po něm.

„Ano! Představte si, dědečku, otevřela se přede mnou celá ta velká temná skála! A já si moh vybrat poklad, jaký jsem chtěl. Perlový. Zlatý. Nebo stříbrný...“

„No a co? A proč jsi to neudělal?“ vyhrkne nedočkavě Betyнка. A užuž se zase skoro mračí.

„No právě,“ zastaví se v kolečku Jonáš.

„Staříčku... kdybyste dovolil...,“ nakročí zvolna k zápraží.

„Mohl byste se zase posadit?? Víte, napadla mě tam v těch černých skalách taková jedna jasná věc – rád bych si to zkusil.“

„No, proč ne...,“ sedá si trochu zaraženě stařík znovu na židli. A Bětuška se rozejde někam ke kuchyni a vrtí mlčky hlavou.

„Jestli byste mohl zamhouřit oči. Tak. Tak... Nebojte se nic. Bolet to nebude.“

„Co tě to, chlapče, napadlo?“ zdvihá Matyáš zavřené oči proti slunci.

„Vy jste mi tenkrát říkal, že hromovej kámen otvírá všechny poklady na světě, vid'te? No... A mě tam tehdy náhle napadlo: copak ty vaše oči nejsou poklad?“

To už Betyнка stojí před kuchyní a utírá si zástěrou oči. A chasník si dál vede svou:

„Jaký by větší poklad ještě byl? Takže jo, takhle zkusím tím hromovým kamínkem trochu pohladit vaše víčka...“

V Dlouhatánsku na ptáčnickém dvoře je ticho jako v kostele, zmlkli snad všichni ptáci ve vikýřích, snad se i vítr zastavil. A do toho hrozného ticha ozve se po chvíli zničehonic tiše staříček Matyáš:

„Prokristapána!

Člověče zlatá!

Ty jsi to dokázal...“ A vstává ze židle a trochu nejistě jde přes zápraží a pak dál po pár schůdcích na dvůr – a pořád, pořád mluví:

„Já vás vidím! Namouduši! Tebe, Betyňko. Tebe, chasníku... ukaž, jak vypadáš? Nebe dobrotivý! Vždyť ty jsi mě naučil vidět!“

ANO. A TO BYLO VŠECHNO.

To je celý příběh chasníka Jonáše, který si umanut něco velikého – a ono se mu to splnilo. Takže se mohl zase vrátit do obyčejného života – a učit se nové práci.

„Ptáčníkem jsi ještě nebyl...“, říká děda Matyáš.

„Tak to zkus. Když budem takhle tři – bude z nás naše nebeský ptactvo celý pryč.“

O RUBÁŠKOVI

JEDNA VES TU PĚKNĚ V DŮLKU

z Tejna je jí vidět půlku. Tejn, to je ten velkej statek – kde ničeho nedostatek.

„Baruno! Nebo jak se jmenuješ?“

„Barbora, paňmámo...“

„No dyť říkám. Pojd'! Poklidíš pokoje!“

Ta, co poslouchá příkazy, je nová služka na Tejně. Od včerejška. A ta, co poroučí, je paní domu. A usedlosti. A polností. A kusu lesa.

„Ale žádnej šolich! Žádný halabala! Poklízet – znamená tady na Tejně mít všecko jako z cukru. Rozumělas?“

„Ano, paní.“

Bouchnou dveře u síně, za statkářkou jak by se ještě vznášela ukřičená ozvěna.

„Nonono... urozenosti. Nejsi první paní, u které sloužím. A poslední asi taky ne,“ drmolí si pro sebe potichoučku služka Barbora a rozejde se zčerstva po stavení.

„Máme pro strach uděláno. Ale jen v pátek – a dneska je úterý.“ A už ji slyšet v zadním pokoji: okna skřípají v pantech, nábytek se naříkavě smyká z místa na místo a voda ze džberů se lije po dlaždicích, po prknech... A taky tichý zpěv:

„Vzkázalo mi po deštičku

mý potěšení,

že jsou moje modrý oči

kouskem zelený...“

Jedna světnice... druhá... ve třetí se Bára udýchaně, udiveně zastaví:

„Hm. Tohle je krásnej pokoj! Jako klícka, namouduši. Ale divnej. Jako by tu ani nikdo nebydlel. No jo... Vlastně krom paňmámy jsem tu ještě

nikoho jiného z pánů neviděla...“ Chvilku stojí, dumá – pak jen mávne rukou. A dá se zase do svého metení a čištění a mytí a blejskání a kráslení. A semtam se začne smát sama sobě:

„Moc nemudruj! Ať ti nevykvete rozum!“ A semtam si už zase zticha pozpěvuje:

„Co je lásce po barvičkách,
mý potěšení?
Hlavně že jsi v těch mých očích
kouskem zavřený...“

Jde jí to od ruky jedna radost – jako by to ani nebyla práce, spíš potěšení. Jenže najednou se vytrěstěně vztyčí od díla a hledí na obrázek na stěně, jak by nevěřila.

„Do hájíčka! Co to je? Všecky obrazy čelem do světnice – a tenhle čelem ke zdi. Počkej...“ rozesměje se.

„Třeba je to zrcadlo! A bydlí tu nějaká šereda?“ obrací obraz k sobě, pomaloučku, skoro se jí ruce zatřesou.

„A helemese! Kluk! Copak, holenku? Tobě už nevonělo koukat se po světě? Byl ti divnej? Smutnej? To mně někdy taky, hochu...“

Ozvaly se hodiny. Už už k polednímu. Takže se Bára honem rozejde zpátky ke stěně.

„No, neboj. Obrátíme tě, jak má být. A hezky všecko napucujeme... tak... A máme skoro hotovo.“

Paní domu jako by to někde v domě slyšela. Už otvírá v síni, už jde po pokojích – už si něco v chůzi říká pro sebe. Ale dřív... dřív než se ukáže někdo z té stěny za Bárrou, snad ten kluk – řekne najednou:

„Děkuju.“ A do Barbory jak by drcnul šatník!

„Herdekfilek! Cože? Ty jsi...“

Jenomže není čas. Statkářka už je mezi dveřmi. A vizitýruje každý kout:

„Hm, koukám – pracovat umíš. Tomu říkám poklizeno.“

Však vtom se zarazí... a oči dokořán, namíří prstem na stěnu, zrovna na obrázek toho kluka, který prve asi promluvil. A křičí – že je to jistě slyšet i venku u maštalí:

„Co je tohle? Kdo ti to dovolil! Uteč!“

Barbora couvá před tím hněvem a nic nechápe:

„Byl čelem ke zdi. Myslela jsem...“ Ale rozkacená paní – ruce zaťaté – ji nenechá mluvit:

„Tak už nemysli! Rozumíš? Jsi tady služka – a o víc se nestarej! A hybaj! Vypadni! Sem už nevkročíš...“

JAK TA VYVÁDĚLA!

A kvůli jednomu obrácenému obrazu!

Až to bylo divný. Až se Bára začla po všech světnicích, po celém domě rozhlížet, jestli tu je všechno podle boží vůle. Jestli tu třeba neostává nějaká zlá, černá moc. Nebo neplecha... Takovým domům lepší prej se vyhnout.

Kuchařka Kordula jako by to tiché Barbořino přemýšlení slyšela. Pořád jí byla trochu v patách – a pak ji v předsínce před stájemi pošeptmu oslovila:

„Není to tu na Tejně žádnéj med, to si nemysli. Paní všechno vidí, všechno slyší...“

„A hlavně se s ní o nic nehádej. O nic se s ní nepři...“ přidal se mladický kočí Vincek, co byl najednou nablízku a tvářil se hodně důležitě.

„Hele, Vincku... ty jsi tady na kučírování. Tak moc nemudruj. Ještě nám ji vystrašíš. Na začátku služby...“ houkne přes rameno Kordula. Jenže Bára se celá směje... až se z toho slepice kolem rozutečou:

„Ale to ne, kmotřičko! Já nejsem z lekavého kraje... Jenom jak tak koukám: jídlo je dobrý, práce obstojná. Akorát... Jak by tu nad vším nějakaj mrak. Jak by se sem sluníčku nechtělo.“

„No právě!“ vyhrkne Vincek a rozplétá kvapem uzlíky na biči.

„Od tý doby, co se to stalo s Rub...“

„Vincku!“ rozpřáhne se po něm ze stoličky Kordula.

„Víš, že to máš zakázaný!“

A užuž se obrací k Báře a bere ji kolem ramen:

„Podívej, Baruško... Sloužím tu přes dvacet let. Vařím. A nemůžu o selce říct, že by byla lakomá. To ne. Ani zlá... Tadyhle Vincka, když mu rodiče umřeli, vzala ke koním, aby měl kde být. Jak jsi tu, Vincku, dlouho?“

„Od čtrnácti.“

Kordula se rozhlídne do všech stran: jak by si náhle byla jistá, že paní z Tejna vidí i teď až sem, přes celý dvůr.

„Ano, pořád jen křičí, vzteká se. A honí lidi. I často ublíží...“

„Dyť to říkám... Předtím byla jiná.“

Barbora se ohlídne po Kordule:

„A co teda? Něco se stalo?“

Kordula ji dlouhou rukou přitáhne k sobě.

„Šimon. Syn. Všichni jsme ho měli rádi.“

Barbora se leknutím vyškubne:

„Ten na tom obrázku? On umřel?!“

Kuchařka mlčí, Vincek se k ní nakloní z druhé strany:

„Neumřel. Ztratil se...“

Bára ho odstrkuje – a div se nedurdí.

„Ztratil? Jak se může tak velkej kluk ztratit?“

Kordula vstala, bere služku pod loktem a popojde s ní ke dveřím maštale. Vincek se honem štrachá za nimi:

„Prostě dostal to krásný štěně, no. Rub...“

„Vincku!“ křikne Kordula a vede zvolna kolečkem Báru předsíní stáje:

„To už je pár let. Šimon šel po dvoře s talířem plným buchet – a vtom proti němu ve vratech statku nějaký žebrák. Že má hlad. No a Šimon mu dal všechny ty buchty. On už byl takovej. Ještě mu z díže nabral mlíko.“

„A žebrák mu za to dal malý krásný štěně. Černý jako uhel,“ volá Vincek. A kuchařka kývá:

„Což asi neměl dělat. Protože Šimon se do toho psa dočista zbláznil. Namouduši. Úplně se zfamfrněl... Líтали spolu od rána do večera. Po polích, po vsi, po lukách.“

Bára kývá. A trochu se i usmívá, jak by si to honem představovala. A Vincek hned strká hlavu mezi ně:

„Nejvíc chodili dolů do strže. K rybníčku a k panským lesům.“

A Kordula přikyvuje:

„A Šimon dal tomu psovi jméno...“ A Vincek zase to už nemůže vydržet, musí být první:

„Rubášek!“

Služka Bára se zastaví a hledí někam daleko přes dvůr.

„Rubášek? To je ale krásný jméno! To je pro černýho pejska jako stvořený!“ A směje se už nahlas:

„Do hájíčka dubovýho! Rubášek!“

„Pssst!“ táhne ji k sobě Kordula.

„To jméno se tu teď nesmí ani vyslovit! Šimon si dal ušít taky celou černou halenu s páskem... A té říkal taky Rubášek. Takže už byli Rubáškové dva!“

Všichni tři prostřed předsínky se usmívají – kuchařka Kordula se ještě nakloní k Báře a užuž je na odchodu ke kuchyni:

„Selka nemohla ty dva černé spolu ani vidět. Bodejt'. Jediný syn, budoucí hospodář, budoucí pán na Tejně a tohle bláznivé kamarádství...“

A Vincek se už nemůže dočkat konce:

„A tak se jednoho dne ztratili. Oba dva...“

TOHLE DIVNÉ VE TŘECH POVÍDÁNÍ...

tenhle smutný prapodivný příběh nešel služce Báře z hlavy. Zvláště když jí na druhý den paní na Tejně vjednomkuse nakazovala, aby nikde zbytečně netrajdala, aby se držela statku... lesy že jsou tu na ztracení, najmě strž dole u vody že je pro ty, kdo se tu nevyznají, samej výmol a sráz – ještě se jí něco stane a ona ji pak ošetřovat nebude!

To bylo něco pro Barboru! Která nerada na slovo poslouchala: když jí někdo někam příliš strkal, tlačil – just si sedla, ani se nehnula. A když jí něco kór moc zakazovali – natruc za tím lítla jako splašená.

A tak i ta srázná, roklinatá strž u rybníčka si ji brzy k sobě přitáhla. Jednou takhle odpoledne paní někam odjela... a Bára užuž se tratila cestou necestou k té zrádné do kulata vodě. Bylo teplo, ticho kolem jako někde v klášteře – jen vítr semtam jen tak zlehka mával sametovým bičem.

„Sotva tu vodu celou uvidět...“ říká si Bára pro sebe a obhlíží rybníček v křovinách, od vrb celý do temna a do zelena. A les za ním hustej, vysokej...

„Tohle mám ráda...“ říká si Bára.

„Když to takhle všude hučí... temná muzička. Do takových jsme chodili u nás na maliny – počkej, jak jsme to říkali:

Odmykám zamykám les,
aby sem nikdo nevlez.

Ani kočka. Ani pes.“

Div se tomu nahlas nezasměje. Ale přeruší ji náhle silný vítr – jak by tím bičem ze sametu začal někdo práskat.

„Do hájíčka! Co to najednou? Nějak to ty lesy nerady poslouchají. A jak se zničehonic zatáhlo! A ochladilo... Auu!“

Bára jentaktak uskočí: něco z vejšky na ni spadlo, hrubě pláclo o zem. Co to je?

„Propána! Počkej... To je... Jak to Kordula říkala?... dal si ušít taky celou černou halenu s páskem... Krindapána! Barčo... nějak se ti rozklepaly ruce! Ty přece nejsi na strašidla? Ale halena je to hezká. Že bych si ji prubla?“

Barbora se zčerstva honemhonem oblíká do toho černého hacafráčku... a užuž se hrne křovím k tiché vodě, aby se koukla, jak moc jí to sluší.

Ale co to? Ten hukot, to poblázněné povětrří, jako když najednou utne! Ticho přetichoučko... nepohne se nikde ani lístek. Divné...

„Ta strž je namouduši nějaká celá pošahaná...“ napadne Báru, jak se tak naklání ze břehu do vody – aby se v té kacabajce krapet uviděla. A jak tak valí oči do hladiny, jak tak civí do té sivomodři – ozve se z té blízké dálky, z toho špinavého stříbra bez varhánku:

„Ano. Sluší ti!“

„Cože?!“ uskočí Bára o krok, o dva ze břehu – a jak se dál dívá po rybníčku – zahlédne pojednou něco...

„Počkej... Já tě trochu vidím! To jsi ty, vid’? Jako na tom obrázku?“

„Ano... Vždycky jen na chvilku, když se zadíváš na vodu... můžeš mě na hladině zahlídnout. Ale pak už ne.“ Hlas hluboký, daleký, ale čistý.

„A proč? Ty jsi tu někde začarovanéj? Nebo...“

„Tak se neptej. Ale té haleny se neboj. Já v ní chodil od rána do večera. A bylo mi v ní krásně.“

Bára kývá – a už je zase o krůček blíž vodě.

„Já vím. Rubášek, vid’? Slyšíš? Haloo... jsi tam ještě?“

Ne. Nikdo už neodpovídal. Darma tam ještě chvíli Barbora stála, darma volala.

„Hm. Tak je pryč. A já už taky musím... Selka je už asi zpátky.

Jenže... co s tou halenou? Kam s ní?“ Bára cukem chodí nerozhodně do kroužku, pak se rozhodne:

„A co? Nechám si ji! Někam si ji třeba ukryju...“

Ale ouvej! Na ta slova rozezní se zprudka horemdolem hukot, temný hvízdot, burácení, jak by samé mužské hlasy něco sborem bez konce si hrubě brumlem povídaly, až se jeden z nich znenáhla zjasní, čím dál zřetelnější:

„Ale to přece nesmíš! Není přece tvá!“

A Barbora natotata strne, zmlkne – jenom třeští oči. A už kývá, už se souká z rukávů a šeptá:

„Ano. Já vím. Prosím, tady je...“ a klade ji honem někam vysoko do proutí, odkud předtím spadla.

„Myslela jsem jen, že bych mohla nějak pomoci.“ A hluboký hlas lesů zní táhle – a stromy jak by přitom přikývly si hlavou.

„To můžeš. Můžeš tři noci po sobě sem přijít... a halenu oprubovat. A poptat se po lesích, co bys ráda věděla.“

Barbora kývá celým tělem a užuž slibuje, že přijde:

„Ano. Ano... víte, nejde mi to z hlavy. A říkají, že byl hodnej. A toho Rubáška měl hrozně rád. A nic... Už mě, koukám, nikdo neposlouchá, co?“

Má pravdu. Odpovědí jen to ticho...

a křehký praskot větví...

a něžné drmolení listí...

a semtam ptačí jíknutí nad hladinou...

A tak se Bára honem obrátí – a utíká do kopce zpátky.

NA DRUHÝ DEN JAK BY SELKA NĚCO VĚTŘILA.

„Chodíš dneska po domě, jak by ti byl velkej! Co jen poletuješ z místa na místo? Máš být u nádobí v kuchyni!“

Měla pravdu.

Bára chodí dneska domem, dvorem jako tělo bez duše. Nedá jí to. Musí za Kordulou:

„Kmotříčko...“, špitá, nemůže to vydržet:

„Já byla včera navečír ve strži...“

Kuchařka ucukne:

„Proč to děláš, holka? Říkali jsme ti s Vinckem...“

Ale Bára nemá na výčitky čas!

„Řekli jste mi jen, že se mladej pán ztratil. Ale nic víc!“

Kordula odstoupí od kamen, spěchá honem zavřít dveře.

„To bylo takhle v létě... Paní se Šimonem se pořád hádali. Kvůli Rubáškoví.“

Barbora přejde k oknu, obhlíží dvůr, zda paní domu dosti daleko. A Kordula si ji vlídně přitáhne k sobě:

„Hádky, výhrůžky, křik... A jednou – když dala selka uvázat Rubáška na řetěz k boudě... a Šimon – celej vzteky bez sebe – se křiklavě zamknul ve své světnici, poslala paňmáma narychlo pro panského myslivce. Jestli má chvíli – aby přišel.“

„Panskýho myslivce? A co ten s tím?“ Bára visí kuchařce na rtech. Ta se ohlídne do okna: na dvoře jako by se kdeco rozsvítilo.

„Vidím to jako teď... Slunce nízko nad obzorem – myslivec div že celou cestu neběžel. Je to slušný, příčinlivý člověk. A panímáma, jak si spolu chvíli něco povídali... obrátila se náhle hurtem na nás, na mě a na Vincka: Odvažte psa – přiveďte ho sem!“

Barbora má celé vylekané oči – ustupuje nevěřičně do jizby:

„Rubáškoví se moc nechtělo. A Vinckovi taky ne. Hajný vzal od něj řetěz – a spěšně, uctivě se loučil. A já zaslechla paní, jak říká: Jak jsem řekla. Nechci ho už vidět. Nějak se ho zbav...“

Barbora se zastavila u dveří kuchyně, opřela se celým tělem a oběma dlaněmi se přimkla k nim:

„Kmotříčko! Ty říkáš, že ho dala...“

„V zahradách zůstala za nimi jen otevřená branka. A my tam trčeli... Jak dlouho? Kdoví... A pak se někde od strže – snad z pole, snad z lesa – ozval temný výstřel.“

„Ne!“ rozběhne se k ní Bára:

„Už nic neříkej!“

Kordula zmlkne. Pak vezme služku křehounce kolem ramen:

„To ještě není všecko. V tu chvíli, v tom tichu se otevřela hlavní vrata u statku – a stál v nich ten člověk. Ten žebrák, co tenkrát darem přinesl to štěně. Přes celý nebe v zádech měl šarlatové slunce. Až strach. Paní na Tejně! volal. Vzala jsi mi, co jsem měl na světě nejraději. A tak ti i já jdu vzít to, co máš nejvíc ráda!“

A panímáma jako divá ucukala, utíkala do domu – a darmo tloukla u syna na dveře. Šimon se zčistajasna ztratil.“

AŽ DO VEČERA BARBORA SKORO NEPROMLUVILA.

Neboť nebylo moc co dodat: k tomu zlému minulému ději, k té lidské tvrdosti a zlobě, k tomu prostinkému neštěstí... co tu bytem v usedlosti na Tejně. Mlčela, pracovala jako na klíček.

A sotva se paní v konci dne zavřela ve svém pokoji, rozutíkala se služka kvapem, tápavě k roklinám... jako by tam hořelo. Ale kdepak, nikde ani plamínek. Jen si šeptem kradmo cosi drmolil a uzpěvoval a povrkával les, tu a tam prasklo suché dříví, tu a tam blesknul skrz husté koruny měsíc jako porculánek talíř.

Kupodivu byla u rybníčku natošup – jak by si tu cestu nohy ze včerejška pamatovaly.

Barbora hledí rozpačitě vzhůru do keřů:

„Jak to říkal? Přijď prej si ho klidně oprubovat... Jenže... kde on teď je?“

Proutí se drobně klátí, semtam se leskle zatetelí list. Všecko do žluta od té útlé měsíčnosti.

„Počkej! Táhle... Ano! No pojd'... pojd'...,“ ohýbá Bára jeden prut za druhým a přitahuje si kamizolku blíž k sobě.

A už ji má! Už si ji navlíká – jak by ji dávno byla zvyklá nosit.

„Hm. Fakt mi padne...,“ uhladí si ji v bocích a udiveně rozhlídne se kolem dokola – neboť v tu chvíli od země až po nebe ticho, jako když utne. Bára se musí smát:

„No jo! Jako včera...“ A jak by se tu náhle kdeco rozsvítilo! Koukej! Div ne den!

„Do hájíčka! A tenhle les tu včera nebyl! Borovice skoro v oblacích... Páni! A ten mech jako nakynutej – jako bych šla po peří.“

„A... co to? Počkej... to je pila, ne? Héééj! Je tu někdo?“

Štípec ozvěny – a nic. A pak z dálky:

„Přeskočilo ti? Co křičíš v řídkým lese?“

Bára jde po hlase, skřek pily čím dál hlasitější.

„Jéé... Dobrej den. Teda... dobrou noc,“ zastaví se mezi sosnami – zírá na mužského, fousatého, zarostlého... tahá pilou nízko u paty stromu sem a tam.

„To jste sám na tolik dříví?“

Muž se ani neotočí, ani necekne.

„Můžu pomoci?“ Barbora poklekne a sáhne po volném konci pily:

„Můžu to vzít s váma?“

Muž pracuje dál, ale mluvit umí:

„To není práce pro holky.“

Bára popadne pevněji držadlo pily a začne tahat:

„To jsou řeči... Dělal jsem horší.“

Dřevorubec sebou trhne, přestane řezat:

„Tak koukej... Tady jsi na Sosnový hůrce. Stromy do nebe. Tady se nelže – rozumíš? Tady řekneš lež – a zdřevění ti pusa!“

„Ale já nelžu, strejčku!“ Bára to skoro vykřikla a tahá pilu dál sama.

„Tvůj strejček nejsem. A aspoň si sundej ten hacafrak...“ mručí chlap a mračí se jak kakabus. Bára honem kývá:

„To jo. To můžu... Ta je po Šimonovi.“

Řežou dál, nikdo ani slovo. Už jim to spolu docela jde, pila si pohvizduje, uskřipuje čím dál tišeji ve dřevě, piliny žlutě prší. A muž najednou houkne:

„A ten Šimon je kdo?“

„Jeden začarovanéj kluk...“ skloní hlavu, pípne opatrně Bára.

„A co? Ty ho tu hledáš, nebo co?“ Dřevorubce jak by rozčilovalo už jen to, že se musí takhle zdlouha, po kusech vyptávat. Zlostně, chvatně tahá čím dál rychleji.

„Uf... Co tak rychle? Co tak kvaltujete? Zastřelili mu psa. A on je hrozně smutnej. A očarovanej...“

Chlap ji nenechá domluvit:

„To bych o tom musel něco vědět!“ křičí.

„Jak se jmenoval?“

Bára se zarazí, rozhlídne se nadvokrát kolem, pak řekne:

„Š... Šimon.“

„To už jsi říkala. Ten pes! Jestli měl nějaký jméno?“

Bára se rozhlídne podruhé – moc se jí křičet nechce.

„Ru bá šek.“

Muž zmlkne. A mlčí zase dlouho – vtom zničehonic vstane od díla, nechá pilu tak:

„Už jsem ti řekl, abys na Sosnový hůrce nelhala! Toho psa nikdo nezastřelil. Ten je naživu.“

To přestane pracovat i Bára. A taky vstává – oči do široka, jak by nedovedly ničemu uvěřit... Holka rozpřáhne ruce a pak se oběma opře o nejbližší strom – muž jak by se jí ztrácel, jak by mizel v hustém strmém lese. Bára jde div ne poslepu za ním – a pořád nevěří:

„Co? On žije?“

ALE PROČ BYLA NAJEDNOU TAK UNAVENÁ?

Že sotva šla. Že ji nohy táhly k zemi? Že ji po chvíli napadlo skutálet se do vysoké lesní trávy a trochu si odpočinout?

Bylo to všechno moc divné... Něco se s ní dalo... A už se zdálo, že to možná Barbora – celá uondaná, celá zmatená – zaspí.

Ale vzbudil ji ten pronikavý cizí křik:

„Hééj! Co ty tady? Slyšíš? Co tu děláš? Vstávej! A rychle...“

Bára procitne – nic nechápe. Co se to děje? Obrací se v trávě sem a tam a užasle hledí kolem sebe: všechno je cizí, všechno jiné než večer... a pak ten člověk před ní, co tak křičí na lesy.

„Co? Já... Já jsem asi... Kde to jsem?“

Posadí se, mne si oči. A trochu ucukává před tím povykem:

„A kde bys asi byla? Tam, kde sis lehla. Rovnou u panské myslivny.“

Bára vstává, hlava se jí trochu motá – uhladí si drobně vlasy, drobně šaty:

„Jé... A jak jsem se sem dostala? Já jsem Bára. Nová služka z Tejna.“

Teď ho teprv pořádně vidí: je postarší, podmračený a po myslivecku pěkně vystrojený... i se zeleným kloboukem a flintičkou. Oči nemá zlé, spíš mírné, šedé – ale teď je rozkacený náramně:

„A co spíš po lesích? Ví to selka?“

Barbora na něj jen hledí, neví, jak začít... pak řekne dobrácky, laskavě:

„Vy jste asi panskéj myslivec, vidíte? A nejste zrovna ten, co odvedl Rubáška?“

„Co?!“ Myslivec se zarazí blízko ní... pak ukročí kousek do šera. A jak by vrostl do země. A pár vteřin mlčí – jen jí civí umanutě do očí:

„A co ti do toho? Hele... seber se... a mazej! Pakuj se do statku! Nebo...“

Bára taky trochu couvá:

„Dyť už jdu. Však vám z panskýho neukousnu.“

Muž, trochu nesvůj, přešlápne, potichne – a mluví spíš pro sebe:

„Nemáš tu co pohledávat.“

Bára kouká do zelené země, jde směrem, kterým prve myslivec mávnul někam k Tejnu. Ale nespěchá. Nedá jí to, aby ještě něco neřekla. Tak se po něm v chůzi ohlídně:

„Ale... Rubášek není zastřelenej, že ne? Že je naživu?“

Myslivec se k ní div ne skokem polekaně přiblíží:

„Co to? Co si to... Počkej! Stůj!“ Popadne ji zezadu za loket, trhne s ní nazpátek: „Stůj... slyšíš? Kdo ti to...? Odkud to víš?“

Barbora se mu vytrhne, cukem odhodí vlasy z čela a vzdorně se proti němu postaví:

„Nikdo mi nic neřek! Zdálo se mi to. Zrovna teď... Než jste mě vzbudil.“

Myslivec ji znova popadne za rameno. A skoro šeptá:

„Snad máš rozum. A rychle to zapomeneš. Nebo se na Tejně ani neohřeješ, to si piš!“

„To se nemusíte bát,“ vytrhne se mu Bára podruhé. A šeptá taky:

„Jestli je to pravda – budu jenom ráda, že je ten pejsek naživu.“

Hajný se tiše rozesměje:

„Pejsek! Pěkněj statnej pes! Bylo mi ho líto. Pustil jsem ho do lesa... A vystřelil do vzduchu.“

Barbora už se taky směje. A teď ho najednou sama chytne za rukáv a přitáhne si ho k sobě:

„Jste hodnej. Moc děkuju, pane hajný. A za Šimona taky.“

BÁRA BYLA NA DRUHÝ DEN NAPŮL HLUCHÁ,

napůl tělo bez ducha. Protože jí to pořád nešlo z hlavy: usnula na Sosnové hůrce – a probudila se u panské myslivny. A byla bez haleny... bůhví, kde jí konec.

Jenže do toho všeho denního pospěchu a kalupu jako varhana znělo: Rubášek je naživu! Tisíckrát zaplat'pámbu!

„A já ho budu muset za každou cenu najít – jinak se neukáže ani Šimon. Tedy mladý pán...“ v kuse běželo jí hlavou, tence bzučelo jí nad nádobím, nad neckami pořád dokola.

Kdoví zda ten den rychle utek, nebo se jen coural. Hlavní bylo, že byl brzy večer, měsíc nevysoko a že se nahoře v křovinkách natřásala ve větru černá kazajka jako včera: A že ji Bára div ne jedním hmatem honem hbitě stáhla a zlehka navlíkla: „Tak... pásek na jeden uzel... A uvidíme, co se tady udá, zaonačí dnes.“

Zase byla natošup ta tma a ticho jako včera. Nebýt těch pár břízek – sotva někam trefit.

„Počkej... Jak by někdo zpíval, ne?“

Svatá pravda: jak Barbora podle břízek dotápala na nějakou malou čistinku – znenáhla všude velké svícení, jak by měsíc zakoukal se jenom zrovna sem.

A ten zpěv už byl blízko.

„Zvoní, zvoní konvalinky
na jezinky, na březinky,
zvoní, zvoní, cinkylinky
na víly a lesní žínky,
že je čas jít k túni.“

Byly tři. Držely se za ruce a půl tančily a půl se oháněly žlutými košťátky – stříbrně zelenavé volné vzdušné šaty jim kroužily kolem boků... smály se, kroutily, natřásaly, pištěly.

„Že je čas jít na mýtinu,
utřít prach
a zamést špínu,
že je čas vše umýt v rose,
aby lidem zastesklo se
po březové vůni...“

Vtom se zastavily. A jedna vykřikla:

„Hele, holka!“ A hned všechny kolem ní:

„Co tady děláš??“

„Jé... a máš hezkou halenu. Můžu si ji zkusit?“

„To ne...“,“ cukne sebou Bára.

„Hele! Nepřející! Ale tady poručíme my, rozumíš? Tři jezinky, tři bezinky!“

A už ji jedna z nich táhne za rukáv a druhá za límeček vysvlíkala z kacabajky.

Barbora před nimi mírně ustupuje do lesa. Ale nechce dělat ustrašenou:

„A co vy tu děláte?“

„Uklízíme. A málo času na to máme. Tumáš... Tady je pometlo, zamejtej! Mýtina musí být do půlnoci jako z cukru...“ podává jí jedna košťátko. A druhá připomíná:

„A uklízí se nejen u studánky! I tam vzadu... až k těm velkým černým kamenům.“

Bára se nebrání. Je na práci dávno zvyklá... Poletuje prach a listíčko a peří – jehličí se leskle zatetelí v měsíčkovém třpytu.

„A k březové vodě sis už přičichla? Z té se ti až hlava zatočí!“

Jsou náhle přátelštější, obyčejnější – snad že ji uviděly, jak jí to jde od ruky.

„To ne. Já tu tůňku vidím poprvé.“

„Tak pojď blíž... pojď sem... no, a klekni si na obě kolena a pořádně – co můžeš – se skloň ke studánce!“

Bára je z toho trochu nesvá, ale poslechne na slovo. A v tu chvíli, hlavu jen kousek od vody, se jí namouduši až zatočí hlava! Na hladině je Šimonův obraz!

„Šimone...“ šeptá Barbora.

„Jsi to ty? Jsi tak vážný...“

„Dobrý večer, Barunko.“

Ale to už se všechny tři víly seběhly až k ní:

„No... co civíš? Už jsi přičichla?“

Ale Bára neodpovídá. Protože šeptem mluví zrovna i Šimon:

„Dej si na ně pozor:

Jezinky jsou někdy zlé.“

To už ji jedna z nich popadla zezadu za rameno a zlostně volá:

„Nevoní ti březová vodička?“

A druhá vedle ní už křičí:

„Tak ji trochu postrč!“ a rozesměje se na celé kolo... a ta první poslechne!

Strčí do služky – ta darmo mává rukama, darmo se chytá všeho kolem.

„Co to děláte?“

Bára se propadá do hlubinky – tři jezinky, tři březinky se nad ní smějí vjednomkuse a tleskají rukama:

„Vidíš? Ted' budeš vonět celá!“

„Ale dlouho se necáchej, radši polez ven! Ať to na tobě brzy uschne.“

„Protože tě čeká hodně práce, holenku!“

Bára jen heká, škrábe se ztěžka z tůně, co to jde. A víly skotačí, jedna honí druhou, druhá třetí – div se nevznášejí, div že nevzlétají... neboť se loučí.

„Tak sbohem, holko holkovatá!“

„A těch dvanáct kamenů do půlnoci hezky do čist'oučka!“

„Vymyj je a nablýskej!“

A už je nevidět. Už je sotva slyšet – už jen smích – a jak by čistý průvan prchal temným lesem. Na čistince zbylo jen Barborčino pometlíčko.

„Proradnice! Šimon měl pravdu.“

ALE TO JEJICH VAROVÁNÍ JÍ NEDALO POKOJ.

Že musí být kdeco jako z cukru. A do půlnoci! Což o to – noc byla teplá... mokré šaty jí moc nevadily. Ale k čemu to všechno je? Pro jistotu se pustila do uklízení. Aby to na ní hned uschlo... a taky aby nic nepokazila.

Moc práce to zase nebylo: všeho smetí byla brzy jen hromádka. Pro služku, která toho má denně desetkrát, dvacetkrát víc, spíš samozřejmost. Ale ty staré kameny umýt a vydrbat a vypucovat potřebovaly. To jo.

„Panečku, krásné balváanky! Hlad'ouneký... Docela jako nějaké dávné kamenné bytosti...“ usmívá se Barbora. Když vtom se jí zazdá, že se širým lesním šerem ozval jakýsi táhlý skřípavý zvuk. Takový ztěžka povzdech. Jako by se celý les protahoval v kříži. Bára zpozorní:

„To jsou mi zvuky! Že by to bylo zrovna o půlnoci?“ – a tu natotata začne od těch kamenů zlekaně couvat!

„Do hájíčka! Co to je? Jako by ty balvany opravdu ožily!“ šeptá Barbora a ustupuje k břízám:

„To není možný! Ze všech těch šutrů, jak jsem je teď drhla a do čista vsmejčila... jsou znenadání...“

Ano. Je to k nevíře: na zadních tu sedí místo těžkých balvanů krásní velcí černí psi! Namouduši. Dvanáct statných ztepilých zvířat: vztyčených, vážných, tichých! Jak by v pozoru – aniž by se jediný pohnul. A jeden jako druhý, k nerozeznání.

„Pejskové... Krasavečci... Co tu tak sedíte? Co tu tak hledíte?“ ušepťává Bára.

„A kterej z vás je ten Šimonův? Ru...“

Ale to nedořekne. Neboť se z hloubi hvozdu rozezní mohutný temný mužský hlas – jenž jak by ohlušoval veškerou lesní říši:

„Darmo na ně mluvíš! Darmo se ptáš... Jsou jak kámen. Ale máš ještě jednu noc... Pamatuj si však: i kdybys je zítra probudila – oslovit jménem je nesmíš! Sám tě musí ten tvůj následovat z této obory, kde spí všichni věrní psi, kterým lidé ublížili.“

A bylo ticho. Dlouhé.

Ani muk... A Barbora – hlavu divem trochu pomatenou – se rozeběhla zpátky k domovu.

NA STATKU BYLO NAZÍTRÍ ZLE.

„Baruno! Tisícláter... Kde zas lítáš? Co je s tebou? Nikdy nejsi tam, kde já tě potřebuju!“ pokřikovala panímáma. A Bára kývala... poletovala, jak nejrychleji uměla – do hádky se selkou se jí ani zanic nechtělo.

Ale ta nedala pokoj:

„Pozoruju tě už asi třetí den... Kdeco ti padá z ruky! A nestíháš nic! Že ty se někde potuluješ po nocích? Slyšíš?!“

Darmo Barbora vrtěla hlavou, že ne, darmo se honem snažila splnit, co jí viděla na očích.

„Ne, ne...“ vedla si svou, lamentovala paní na Tejně.

„Od teďka ze statku ani na krok! Rozuměla jsi? Chci o tobě vědět... A jestli se z Tejna přesto někam hneš – sbal si ranec – a tradá: Spánem-bohem!“ A práskala za sebou dveřmi, až se třásl majestátný dům.

To už nebyla žádná legrace.

Selka nasupená, zlověstná: a všechny lígry a závory do polí a do zahrady převázané řetízkiem.

„Barčo... to už nejsou žádný špásy...“ špitá si služka Bára, když je o samotě.

„Protože ty se dnes večer musíš do té strže dostat. To snad je ti jasný? Je to třetí noc!“

Den se vlekl, jak by šel v sedmimílových bagančatech. Odpoledne už to Bára nevydrží. A utíká za Vinckem:

„Vincku, pojeděš ještě navečer k bažantnici pro seno?“

„Jé, Baruško... To už asi ne. Jet počtvrtý bych už asi nestih.“

„Ale když tě poprosím...“ bere ho Barbora za ruku a kouká na něj tak zblízka, že kluk neví kam s očima.

„Že pojeděš, vid’?“

„Ale proč? Co bych tam teď večer...“

„Musíš mě provézt ven! Já musím zakaždoucenu do strže, Vincku.“

Mladý kočí se ošívá, ustupuje před ní do šera maštale:

„Ale Baruško! Blázníš? Selka vyžene mě i tebe! A jedu s žebříňákem! Ten je holej, průhlednej jako klec. Kam bych tě asi schoval?“

Ale Bára ho táhne někam do prostředka stáje:

„Pojd’... to už spolu vymyslíme!“

Nebylo už moc času. Slunce pořád ještě rozsvěcovalo a oslňovalo kraj, ale pomalounku už se mu chtělo k obzoru.

Vinckem vyjel ze vrat s povozem, práskal bičem jen tak šejdrem, aby se neřeklo.

„Vincku! Haraší ti ve věži? Kam se takhle pozdě ještě hrneš?“ volá za ním paní statku někde v růžích na záhonu před domem.

„Ještě to počtvrtý stihnu, panímámo!“

„A co s tou plachtou? Chceš ji cestou někde ztratit?“

„Mohlo by prej začít pršet, panímámo!“ volá mladý kočí... a nedbá, že si selka klepe na čelo, zhoupne se na kozlíku – a teď už zprudka práská bičem nad hlavou jaksepatří:

„Vije, holky! Vijóóó...“

A Barča v plachtě spokojeně bije pěstičkou.

DOBRÁK VINCEK!

Jak krásně dělal, že paňmámu neslyší... jak prosvištěl bránou, žebří-
ňák sebou prázdně házel, hrčel, drnčel... jak jí starostlivě nad strží kladl
na srdce, aby na sebe dala pozor!

Poslechla. Kličkovala roklí pozorně, žádné spěchy – halenu stáhla
z výšin už takřka po paměti.

Mha najednou byla tady dole jak mlíko. Až trochu ouzko: skoro ne-
vidět:

„A stejně je to celý nějak divný... halenu mám na uzel – a pořád nic.
Podvokrát – když jsem si ji takhle navlíkla – všechno kolem natotata
ztichlo. A teď ten vítr hučí, hvízdá pořád dál. A k tomu ta mlha... Kde to
vlastně jsem?“

Bára hledí po sosnových korunách, jak se klátí, jak v nich vítr zhurta
rempluje a piští. A trochu neví co. Točí se doprava, doleva:

„Héééj, strejčku!“ vzpomene si na dřevaře a ohlídne se do běli:

„Nejste tady někde?!“

Chvíli ticho, pak to houkne odněkud docela zblízka.

„Pořád stejná. Co tak křičíš v řídkém lese?“

A Bára se užuž tím směrem honem štrachá:

„No jo, řídkej... Ale po krk v mlze. Hledám Březovou studánku!“ Tak-
tak ho už vidí u paty stromu – jen tak se ohlíd od pily.

„Protože jsi popleta. Protože máš tu halenu poruby A ta tě špatně
vede...“

Bára se zarazí na místě, šmátne po sobě:

„Do hájíčka! Namouduši... Kterej čerchmant...“ A honem si svlíká
a znova natahuje halenu. Ano! Vcukuletu je tu ticho! Tichoučko, jak
když sejou mák... A támhle kousek dál je březový hájek. A drvoštěp

bůhví kde... Bára mu jen tak mávne do oparu, do prázdna – a běží k Březové studánce:

„Tady jsi... Zaplať pámbu! A hele... je tu i hrníček! Hezkej, malovanej...“ Barča se nakloní nad studánku. Vody v ní dneska málo, jen tak skoro u dna. Ale divná věc! Prapodivná...

Jak se Bára shýbne s tím hrnkem ke hladině – v nebetyčných borovicích se to předešlé durdění a hvízdání a to ticho po něm začne náhle měnit v tichou, táhlou muzičku: vítr jako by znenadání uměl i na housle!

A jak si pak Bára nabírá do hrnku – ozve se skoro zblízka:

„Dobrý večer, Barunko.“

A Bára krásným leknutím div nevykřikne:

„Jééé... Šimonku! Já tě teď mám nabranýho v hrníčku! Koukej...“

Šimonův hlas se trochu usmívá – a trochu je vážný:

„To je dobře. Dej ale pozor na halenu. Slyšíš? Nesmíš si ji nechat vzít. Kvůli Rubáškoví!“

„Já vím,“ kývá služka. A moc by ještě chtěla něco říct – ale už ví, že je sama, že Šimon už neslyší. Že je daleko... Tak si potichu umane, že si tu halenu nějak pojistí.

„Nejdřív ten pásek. Ten si pro jistotu šoupnu tadyhle do kapsy.“ A chystá si sundat i halenu, co nejlíp ji složit a ukrýt ji někam pod blůzu.

Jenže není čas.

Zničehonic se někde o kus dál začne tříštit, lámat křoví... a vyhrnou se, rozdupou se dvoje těžké boty... a hned nato se z dálky ozve výstřel! Barbora se jentak kvapem přikrčí do houští. A na mýtinku se vpotácejí dva chlapi, zarostlí, kosmatí, oškliví – kryjí se za kmeny a přihrble se ohlížejí za sebe do bělostného revíru.

„Slyšíš? Už nás zahlíd!“

„A kdo jako? Kdo myslíš, že to je?“

„A kdo by po nás asi střílel, Cábo? Co? Panskej myslivec! Zahlíd tu tvou bílou košili.“

„Tak pojď... Radši se zdejchnem,“ syká, funí ten, co má být Cába.

„To jo. Jen jestli nás zdejchnout nechá! Já se z toho snad pomínu. Viděl to svět? Pytlák... a jde krást do lesa v bílý košili!“

Cába leze po břiše dál od něj:

„No. Jen se nezfamfrň... Jééé... počkej... dobrej večír, krasotinko! Hele, hele, Hořánku... Kdopak je to tady? Copak se tu takhle schováváš?“

Bára se narovná, postaví se proti němu:

„A co bych se schovávala?“

Ale pytlák Hořánek se natošup vztyčí vedle Cáby:

„A co tu teda děláš? He! Co se couráš v noci po lese?“

A Cába se honem hrne až k ní:

„Krucipísek... Hořánku! Koukni... Já si od slečinky půjčím na chvilku tuhle její kacabajku, co říkáš? Přes tu bílou košili!“

Darmo se Bára brání. Darmo bije pěstmi kolem sebe, darmo křičí na celý les:

„Ne... Ne... Pust'te mě! Slyšíte? Nechte mě!“

Neslyšeli.

Svlíkli ji z haleny, Cába si ji prubuje... začínají se hrubě, uchechtaně tratit.

„Je nám líto, křepeličko. Ale Cába ted' tu jupku moc potřebuje!“ A z daleka, odněkud z nekonečna té bílé tmy ozve se další výstřel. A po něm houkne něco jako ozvěna – a oba pytláci dupavě, dýchavě ustupují a něco klejí a utíkají... a Barbora už je sama: sedí na holém pařezu a hrozí zbůhdarma za nimi pěstí:

„Zloději! Mizerní zloději!“

A pak už nic, pak už ví, že je zle... a jen svěsí hlavu... a civí si pod nohy do mokrého, studeného jehličí. A něco snad si i povídá – kdoví... není skoro slyšet:

„Moc nebrečím. Ale ted' asi budu.“

ALE NEPLÁČE.

Dostihne ji totiž zvuk, který už zná. Útlé, dlouhé skřípání, táhlé vzdychavé protahování lesa...

„Ano, já vím...“, polyká slzy Barbora.

To už je asi půlnoc.

A já musím honem pohladit ty kameny. Aspoň jednou... A už to všecko kvapem dělá: už je zdlouha obchází, jeden po druhém, a plnou dlaní hebce táhne po kameni:

„... devátej, desátej... jedenáctej, dvanáctej.“ A už věřícínevěřícíne couvá, užuž se trochu celá léká i směje najednou... už plnýma očima, objímá nádherné psí hlavy – co se tu v jediné vteřině zjevují z toho černého kamene jako včera:

„Pejsánkové...“ možná šeptá, možná jenom v duchu volá Bára.

„Jako byste si z oka vypadli!

Pěkně vítám, černí páni,

krásní páni chundeláni

u Březové tůně...”

Les se němě klátí, ve vrcholcích sosen možná cípek povětrné hudby, ve studánce černomodro... Bára se usmívá. Ale dvanáct psů na zadních se ani nepohne, mlčenliví, vážní... přimhouřené oči. Bára je pomalu mívá, kývá si do kroku:

„No jo, jako včera. Vy nic... Jako kámen. A já vás oslovit nemůžu. Nesmím.“

Najednou si musí sáhnout k očím. Najednou skrz ně sotva vidí, div nevzlykne.

„Propána, pomozte mi nějak... komu z vás je bez Šimona smutno? Komu se nejvíc stýská?!”

Kdepak.

Nic. Ani tlapkou nehnou. Je to všecko tak marné... co teď bez haleny? Bára si musí honemhonem sáhnout pro kapesník. A jak pro něj šmátne do kapsy u sukňě – nahmatá černý stočený pásek od kazajky! Ano! Úplně na něj zapomněla!

A jak s ním Bára zlehka z celé délky švihne, jak se mihne, zatřepetá...

Nebe dobrý!

Z té řady dvanácti mlčenlivých, krásných, vznešených psů se hlasitě, radostně, divě rozštěká ten třetí od konce.

A běží k ní...

a chmatá po tom černém pásku, rejdí na zadních, vysoko skáče!

A Barbora se celá směje a vodí ho takhle bláznivě po holé mýtině a křičí na lesy:

„Rubášku! Rubášku... tys ho poznal, vid'? To je ten po páníčkovi!“

A všechen březový háj a všechna borová obora a všechna strž pod Tejnem jsou náhle plné světla. A zlatého třepení. A rosné vůně! A ti dva si to štrádají a pěkně metou křížem kráž půlnocí a smějí se na celé kolo.

Ano, oba: Bára i Rubášek se šáhle nahlas smějou – protože i kdyby kdo tomu stokrát nevěřil... psi se někdy smějou vesele, krásně jako lidi. Přísahám! Ať mě trkne kůň!

A kdyby uměli – snad by i zpívali. Protože se na ně pousmálo štěstí. Škvírkou... Ač jim ještě k tomu úplnému chybí někdo třetí.

CHODILI LESEM KŘÍŽEM KRÁŽEM,

hledali ho po zákoutích, po všech slujích, po všech hůrkách... volali ho kolem vody zleva, zprava, zblízka, zdálky... Rubášek ho říčně větril, štěkal zdlouha, nekonečně – div že nikdo neokřik je. Ani dřevař. Ani panský hajný.

Jenomže to všechno bylo nadarmo. Šimon z Tejna nikde nebyl. Ani u rybníčka. Ani u Březové tůně.

„Pojď. Já už sotva táhnu nohy. Musíme asi zpátky na statek. Odkud nás možná selka požene oba!“

Šli vzhůru roklí, v borovém jehličí se drobným stříbrem rozsvěcela rosa, houště a mlází se tenoulince třásly, tu a tam ztepilostí lesa prosvítalo ostýchové světlo.

Vycházeli z lesa.

„No ano... dyť je ráno!“ rozesměje se Bára do vysoké, tiché krajiny, jak by z ní spadla tíseň lesa. A Rubášek sebou natotata začne trhat jako splašený a rozbíhá se, rozštěká se někam do jitřního pole. Odkud se ozval nepatrný rachot.

„Počkej! Co to děláš?“ utíká za ním zčerstva Barbora.

„To bude asi Vincek. Nojo... už je ráno! Jede prvně pro seno.“

Ale pes není k utišení ani k udržení. A Bára už sotva jde:

„Ty bys mě uštval, prosím tě! Hééj, Vincku...“ rozkřičí se z posledních sil na blížící se vůz. A přitiskne si Rubáška k sobě:

„Koukej, jak si to sviští! Jako král! A čepici si narazil až po uši...“

Jenže to už Rubáška nic neudrží. Škube se, vzpíná, skáče, durdí – až se Báře vytrhne úplně.

„Vincku, pozor! Ať ti neskočí pod kola!“

Jenže to už žebřinák skříple zpomaluje, brzdí, koně se vztyčili – aby ve vteřině zarazili na místě, zmlkli. A kočí si táhne čepici z hlavy.

„Já ale nejsem Vincek. Tu čepici jsem si od něj jen půjčil.“

Šimon stojí zpříma na šejtroku – a najednou se z té výšky přehluboce ukloní před Barborou:

„Abych moh před tebou smeknout.“

Takhle. Až po zem, Barborko. Za všecko.“

„Šimone! Prosím tě... nemluv tak...“ ohlídne se Baruška někam daleko do širé země a chvíli se stydí zvednout oči. Slyšet není nic. Protože Rubášek štěká jako pominutej.

„To nemusíš děkovat. To já jen tak... Chtělo se mi. Já někdy ani nevím, proč co zrovna takhle dělám.“

Šimon se směje:

„To já taky ne. Ale teď... kdybys mi podala ruku... ne, neboj se... a posadila se hezky semhle nahoru na kozlík. Ano. A my tě teď tady s Rubáškem pořádně provozíme všude kolem po kraji... Abys viděla, cos pro nás oba vlastně všechno zachránila. Po polích, po vsích, po hájenkách...“

Bára se ještě trochu brání:

„Šimone, počkej...“

Ale není čas: Šimon už práská bičem do všech stran a Rubášek štěká, co nejvíc umí, a koně letí výšinou i plání – takže se musí Barborka fest držet... aby ji v tom krásném pádění cestou nevysypali.

HODINY PRO NEVĚSTU

MÁLOKDO SEM NA HRAD HOLBERK ZABLOUDIL.

Ne, že by to byl hrádek málo přívětivý, málo pohledný... To ne. Ale stál trochu stranou světa, byl kousek odstrčený od všech hlavních cest – a tak o něm nikdo vlastně moc ani nevěděl.

Ani o panu hraběti, pánovi na Holberku, nešly nějaké zvláštní zvěsti. Říkali, že je spíš na dlouhou nohu, roztržitý, rozpačitý, už vdovec... než by mluvil, spíše mlčí, a chodí radši zvolna, jak by věčně přiospalý. Na slavnosti, na návštěvě není zvědavý.

A koukněme se! Helemese! Zrovna dneska jako s uděláním se sem z dálky, podle ohrazení parku někdo pěšky, bezspěchu blíží! Nějakej obyčejnej mužskej, žádná honorace – strážný u brány ho dávno zlobně merčí, podmračený, nesvůj, že si tohle vůbec někdo dovoluje, že chce rušit panstvo i ty ve službě.

A chlapík už je tady: Okukuje zdlouha patra, okukuje věže, dlaněmi si cloní oči, aby viděl líp. Už se to zdá přísné stráží dlouhé:

„No co? Co to očihuješ? Chceš si Holberk koupit?“

Muž přešlápne a usměje se – má už jistě své roky, ale oči hledí pomněnkově, mladě:

„Dobrý poledne. To nechci... Ale koukám, že vám na věži stojí hodiny.“

Strážný se ani neohlídne.

„Hm. A proto jsi přišel? Abys nám to řek? To abych zalarmoval celý zámek, co?“

Ten člověk se zase chvíli usmívá, pak pokročí blíž k němu:

„No, nemysli... Bez hodin je smutno, příteli. Koukni se...“ sahá si po kapsách, šátrá, zvolna se šacuje. Ale strážný couvá, kaboní se:

„Žádný zdržování! Jsem ve službě.“

Jenže host jako by ho neslyšel. Drží něco v ruce, pak to přeopatrně zdvihne před sebe. Něco skvostně blejskne, něco zlehka skřípne... a rozezní se muzička! Krásná, uhrančivá muzika!

Se strážným to trhne – pokročí až k němu:

„Safraporte! Člověče, hezký... pěkný fidlání! Ukaž... To jsou hrací hodiny?“

„Jo...“ kývá muž a pořád má ty oči, co se trochu smějí:

„Jo. Nesu je vaší nevěště.“

Strážný zmlkne, vykulí oči.

„Cože? Komu?“ A pak se natošup celej rozesměje. Křiklavě, burácivě, až se to koktavě rozléhá prázdným hradním nádvořím. Až to natotata utne. Ten řehot je ve vteřině pryč. Neboť nějaký přísný hlas zblízka švihne jako bič:

„Matěji, co to je? Co to je za muziku? Je ti dlouhá chvíle?“

„Ne, pane...“ ohlíží se poplašeně strážný.

„Ale tady ten člověk... Že prý nese...“

To už jsou tři. Protože hrabě z Holberka, trochu nervózní, trochu udivený už stojí při nich. A ten host z daleka k němu kousek popojde a uklání se:

„Dobrý den, Milosti. Jsem Matouš z Horní vsi. Hodinář.“

„Ukaž?“ napřáhne k němu ruku hrabě, neboť zahlédl krásně se skvoucí, rozsvícený klenot v jeho dlani.

„Hm. Krása. Pěkný kousek. Koukám, že jsi majstr...“ mluví si spíš pro sebe pán a začne si pozorněji, nenápadně prohlížet divného hosta.

„Přišel jsi mi je nabídnout?“

Muž Matouš vrtí usměvavě hlavou:

„Ale kdepak, pane. Ty si váš syn už asi před čtvrt rokem u mne předem zaplatil!“

Hrabě se trochu zamračí a trochu tlumí hlas:

„Tomek?“

„Teda, možná že je to tajemství...“ ztiší trochu hlas i hodinář:

„Měl to být svatební dárek.“

Pán strká strážného Matěje zpátky do dvora:

„Co okouníš? Jdi si po svých.“ A užuž se naklání k příchozímu:

„Svatební dárek? O tom já nic nevím, človíčku...“

Hodinář trochu zaraženě, trochu nevěřičně stojí, neví, co říct.

„Odpusťte, Milosti.“ Jenže pan hrabě ještě nedomluvil:

„Ano. To o té svatbě samozřejmě vím. Měla být ted' někdy, vid'?“

„Ano,“ kývá muž.

„Na svatou Annu.“

„Ano, ano. Jenže jsme ji odložili. Že je brzy. Že ještě mají čas. A syn se vydal na zkušenou do světa.“

Je ticho. Hodinář hledí chvíli někam pryč, daleko – chvíli do země.

„Aha. Ano, škoda, pane. Tak vám je tady nechám, zpívalky. Říkám jim zpívalky. Je s nima tak lehko... Jak by zpívaly.“

„Děkuju, hodináři. Jsi laskavý...“, kývá pán.

„Ale urozený pane, jaké děkování! To spíš já vám. Protože... vy to nevíte... ale já tu mám dceru. Terezku. Je tu už přes rok ve službě. Terezka z Horní vsi.“

Pán ukročí, hrací hodiny v náruči:

„Tereza je tvoje dcera? Všechna čest! Šikovná panenka... Ale myslím, že se nedávno rozloučila?“

„Rozloučila? Ale... jakpak to?“ couvá udivený Matouš.

„Počkej... nevím to přesně...“, ohlíží se pán.

„Matěji! Zavolej mi kmotru Hedviku!“ Strážný srazil podpatky a už utíká.

„Už nevím přesně, jak to bylo. Říkala, myslím, že se brzy vrátí. Ale ona ti to Hedvika poví. To je kuchařka. Dobrá duše celého Holberku.“

A netrvá dlouho: ta, o které je řeč, tu stojí s nimi – celá přívětivá, celá rozesmátá, dolíčky ve tvářích se jí růžově lesknou... žádná sporá paní: paňmaminka hezky do kulata.

„Že ty jdeš za Terezkou?“ volá.

„Že ty jsi její tatínek? A že vy jste se minuli?“ haleká už z nádvoří a nabízí, napřahuje k hostu obě ruce. Sotva hodinář stačí se vším souhlasit.

„Že prej tě dlouho neviděla: A že se ti asi stýská. Jako jí...“ směje se kuchařka Hedvika:

„Holka zlatá...“

A pan hrabě už se loučí.

„Děkuju. Buď sbohem, hodináři.“ Ale Matouš chvíli neodpovídá. Jen tak trochu kroutí hlavou a obrací oči někam k výšinám Holberka. A trochu pokašlává:

„Já ještě... odpusťte mi to... ale stojí vám, Milosti, na věži hodiny. A to mě bere za srdce.“

„Co? Aha... Ano,“ obrací se hrabě a taky hledí vzhůru.

„Pravda. Taky jsem si všiml. Ty bys je uměl dát do pořádku?“

„To víte, řemeslo. Kdybyste dovolil...“

„Holenku, budu rád...“ jde už pán zvolna nazpátek do svého sídla:

„Hedviko! Dejte mu klíče od věže. A postarejte se o něj!“

„Jak poroučíte, pane!“ volá, kývá kmotra Hedvika – a přitom, jak je kulaťoučká, sype si to přes holberské nádvoří jako mladice. Skoro předhonila i pána.

„TIHLE PÁNI – NÓBL POČÍNÁNÍ...“

Špatně se vyspí – a odloží si veselku jakoby nic...,“ šušká si pro sebe hodinář z Horní vsi. A odemyká první dveře u vysoké hradní věže. Ta má trojí dvířka. A jak tak jde Matouš vzhůru po skřípavých schodech, jak odemyká podruhé... a jak odemyká i potřetí... – samozřejmě zlehka, tichounce, jak se to jeho jemné ruce s léty při řemesle naučily...

najednou se tam nahoře, skoro u vrcholku věže zarazí:

„Co to?“

Za dveřmi jako by něco tence zasténalo. A pak i pomateně zatlouklo! Jako by nějaký divoký vítr rozebíral hodinová kolečka! Hodinář chvíli čeká – pak zpolehoučka, opatrně pootvírá, jen tak na uzounkou škvíru.

A jak rozevívá dveře víc a víc, ten nárek a to tupé bití sílí... a pak: jentaktak že uhne hlavou – vyřítí se proti němu velký temný pták! A křičí! A bije křídly! A vrhá se proti dveřím, které Matouš honemhonem přivřel.

„Propána...!“ vyhrkne hodinář – a napřahuje ruce k rozpřaženému, rozlitému pernatci.

„Propána, počkej... Oni tě tu zavřeli?“

Pták trochu potichne – jako by ostražitě, mlčky vyčkával, co člověk udělá.

„Sůvičko! Neboj se... Mě se bát nemusíš. Já jenom zotvírám tady ta okna...“ A jednu ruku nataženou k sovím vytřeštěným očím – otvírá druhou okna dokolakolem.

„Tak...“ obrací se, krůček po krůčku se blíží k zajatci.

„A počkej ještě! Koukám, že máš od toho dlouhého bití polámaná pírka. Ukaž? Ano... Jakbyne... A tady na pařátku! Tady máš i ránu do krve...“ hladí Matouš ptáka po peří a tiší ho a konejší... A ještě pořád zdržuje ho v odletu.

„Převážu ti to kouskem šnuptychlu. Ukaž... No vidíš. Brzy to přejde. Ještě takhle přitáhnout a takhle na jeden uzel...“ A trochu ustupuje. A ukazuje mu k oknům:

„A teď si leť! Jak ti libo. Stejně už se nemůžeš dočkat!“

Sova neznatelně pohne křídly, přešlápne z drápku na drápek... a zvolna se zvedne k nízkému, šelestivému, krouživému letu.

„Děkuju ti, hodináři!“

„Cože?“ ucukne, ukročí užaslý Matouš.

„Ty umíš...“

Ale pták už je za okny věže:

„Zachránil jsi mi život. Tady by mě nikdo nenašel...“

„A... to nic! To byla náhoda. Hlavně se brzy vykurýruj!“ volá do větru, do teplé fujavice hodinář.

A pták jako by se ještě na skok zastavil v letu na místě:

„Ještě se uvidíme. Ty klíče od věže si ještě nech. Hodiny párkrát vyčisti. A párkrát je promaž...“

A hodinář kývá:

„Terezku jsem minul. Mám teď čas.“

A popelavá sova už celá nabírá k dlouhému houpavému vzletnutí.

„Nikam nespěchej. A hezky se rozhlídni... Z věže je krásný výhled!“

A zamávala, roztloukla se šedočerná křídla, nádherným, táhlým obloukem se pták vznesl do široké krajiny.

Hodinář dovírá okna a hledí za ním:

„Svatá pravda. Lesy a pole jsou odtud prostřeny jak na panském stole. A cesty se jak provázky mezi nima kroutí. Pěkná podívaná...“

„Sbohem, sůvičko!“

Ale jak zavírá poslední okno, jak by mu náhle padl do očí mrak!

„Co tohle...? Co to ksakru je?!“ Cíví nevěřičně pod sebe, jak by nemoh očími ani věřit... Je to divný: nějaký dva lidi, zapřažený, táhnou polem pluh! A chlap jde za nimi a práská bičem a křičí, že je to trochu slyšet až sem nahoru!

„Je to možný?“ šeptá Matouš. A všecko honem zavírá a všecko zamýká... a jak by běžel k ohni – spěchá nádvořím, utíká z brány hradu Holberku do údolí, tam, kam se před chvílí z velké výšky díval.

V KŘOVÍ SE TETELÍ LISTÍ, NA NEBI ANI MRAK.

Kdeco jak čerstvě povlečeno, jabloňový sad ve stráni se, přetížený, barví do žluta a do červena, někde blízko se zalykala, zacinkala na potoce voda.

Ale hodinář kvapí, popobíhá – nevidí a neslyší. A sotva, udýchaný, stane za šípkovým keřem u té líchy: oněmí, strne nevěřičným úlekem... Namouduši: kousek od něj dva lidé klopýtají kamenitou oranicí, dva staří, shrbení lidé, vyzáblí, šediví... dědek vepředu táhne, trhá za popruh, sotva jde. A bába ohnutá v brázdičce nad rádlem, kloužou, smekají se jí staré nohy! Bič práská za nimi jak divý:

„Sotva se hrabete! No, přitlač, stará! A ty se nemotej... Nebo tě naučím jít rovně!“

Ten spory, hranatý křikloun má sotva polovinu roků, co ti dva. Holínky, vestu přes půl břicha. Stojí na nízkém návršíčku, mává bičem do všech stran.

Hodinář, jako vrostlý do země, zasažen lítostí a hněvem ztratil skoro řeč. Snad zvedl k očím zařatou pěst... A podsaditý chasník z dálky všeho všimne si:

„Héééj! A co ty tam? Přišel jsi nám pomoci?“

„Já?“ vyjde Matouš zlostně z proutíčka.

„A kdo jiný? Stojíš tam jak špatně vyřezanej svatej!“

Matouš už pokročil na kraj pole:

„Myslíš, abych ti pomoh s tím práskáním? Na to stačíš sám. Já bych se styděl honit po poli starý lidi!“

Chasník udělá na výšince pár kroků dopředu, aby se dobře podíval, a svěsí bič: „Prrr! Stůjte!“ A otočí se zpátky k hodináři:

„Hele, hele... pana Rozuma! Nejsi asi zdejší. Ale víš co? Když je ti těch dvou tak líto – dyť se místo nich zapřáhni sám! Pánovi je jedno, kdo to udělá... Ale do tmy ať je pooranej lán!“

Zahučel pronikavě vítr, skřivan se rozezpíval někde vysoko. Hodinář se obrátil do brázd po oráčích. Dědek a bába stojí s ohnutými hlavami, hledí do země, oddychují. Pot se jim leskne v promáčených vlasech. A ten mladej řimbaba se cení na výspě, rozplétá si, štymuje si bič.

„Není to práce pro ně!“ vykřikne ještě hodinář.

„A je to hanba...“ rozejde se do pole a vyhrnuje si nohavice.

„Vezmu to chvíli za stařenu. Sotva stojí na nohou. Ať si odpočine...“

„Hoho...“ vytrubuje hulvát.

„To jsi pašák! Ať je po tvým, cizince. A hyjééé!“

A zas už práská, zas už se nahlas kření, pochechtává. A Matouš se ještě ohlídne po ženě, kterou nahradil u rádla. Jako by ji už někde viděl...

Skloní se k oradlu, zhurta se do něj opře. Až z toho dědek vepředu zapražený trochu zavravorá, zaškube otrhaným popruhem. Ale už zas dobrý, už zas rovná krok, dál ztěžka jde... ani se neotočí. Je slyšet jenom zem, jak se tiše láme, jak se obrací... a dvojí namáhavý dech. A pak ten starý člověk vepředu řekne skoro šeptem:

„My jsme se už viděli.“

„My dva?“ šeptá i Matouš, skloněný k radlici.

„Já jsem Matouš, hodinář z Horní vsi.“

Dědek se na chvíli zastaví, vydechne – a hned zase škobrtá brázdou dál:

„Já vím. Já si přece u tebe objednal ty hrací hodiny.“

Ted' se naskok zastaví i hodinář, zvedne hlavu:

„Co to lžeš? Co mi to tu... Dyt' to byl hraběcí syn. Tady z Holberka.“

Ouřezek na výšince honem zakráká:

„Ticho! Nák se couráte... Za chvíli bude šero!“

A starý muž vepředu se zase ohlídne:

„Hodináři! To jsem já. Tomek.“

„Proboha. Zbláznil jsi se? Nebo...“ ohne se ještě níž hodinář Matouš, jak by nevěřil vlastním uším.

„Nezbláznil. A ted' dobře poslouvej: ta stařena, cos ji vystřídál – to je tvoje Terezka!“

„Prokristapána!“ Hodinář se zastaví, vytřeštěně hledí na promáčená záda toho člověka.

„Co to mluvíš, prosím tě?“

Honákův bič zapráská jako pominutý.

„Já tenkrát v Horní vsi... Chtěl jsem ti to říct... Ale... netroufal jsem si. My se máme s Terezkou rádi.“

Hodinář civí do země, nemůže nic pochopit. Rozklepaly se mu ruce, nohy zarostly do země.

„Můj bože...“

A ten vepředu zrychlí v brázdě krok, jak by to chtěl honem říct všechno najednou: až to s Matoušem trhne.

„Ale můj otec, když se o chystané svatbě dozvěděl – div se nepomátł zlostí. Že nikdy! A že jsem ho odmítl poslechnout – dal nás oba natřikrát zaklít!“

„Zaklít?“ Hodinář sotva dýchá, zem pod ním kluzká, hrbolatá.

„A kým? Od koho?“

„To nevím...“ šeptá Tomek.

„A v co budem začarováni zítra, pozítří, to taky nevím. Ale jestli tu dnes to pole dooráme – za dědka a za bábu už nebudeme.“

Hodinář už moc nemůže. Už trochu plete nohama. I od té námahy, i od toho neštěstí, o kterém se zrovna doslechl.

„Neboj se,“ narovná se.

„I kdybych to měl doorat sám... do tmy bude ta lícha prstí vzhůru! Jen se pořádně opři do popruhu.“

Ztěžka jdou, napůl padají, trmácejí se oraninou... snad ani nevidí, že už se táhle šeří, snad ani neslyší, co ten paťatý řimbaba z výspy vykřikuje:

„No vidíte, holentkové... že to jde! Tak hyjééé!“

PROBUDIT SE RÁNO V KONCI ZORANÉHO POLE –

ať je jakkoli teplý den, ať si skřivani naplno jaksepatří vyzpěvují... není žádné velké potěšení. Naopak: pořádný úlek je to... zvláště když se hlásí o slovo i vlastní uondané, zedřené tělo. A přece si hodinář Matouš nestýská. Ani nahlas nelamentuje.

„Takže jsme to přece stihli...“, usmívá se Matouš do hrstě. A honem se rozhlíží, kde co je. Je to snadné: vlevo, vpravo, vpředu, vzadu, nikde nic... ani pluh, ani ukřičený pohůnek, ani mladé hrabátko, ani Terezka.

A tím pomyšlením přejde ho kvapem i to usmívání:

„Holka moje zlatá... Marjápano, kde já tě teď budu hledat?“ Vstává z brázdy, šaty si rukama oprašuje... a jde. Někam jde... sám neví. Jde jen tak nazdařbůh, kam ho nohy nesou.

Jestli je to pravda s tím zakletím – mohou být možná za rohem, možná v nedohlednu ti dva nešťastníci. A kdekoli! A čímkoli! Trnky a šípkové růže se v něžném ranním světle droboulince chvějí, klátí... vodopádek letí střemhlav nízkou skálou. Můžou být zrovna někde tady!

Možná tam ta lávka – a pod ní ten prám.

Možná tam ten topol – a na něm to hnízdo.

Možná tam to seno v kupě – a v ní po násadu zabodnuté vidle.

Jde Matouš hodinář širou malovanou krajinou: je mu smutno.

Neboť těch věcí do páru, těch blízkých si živáčků i neživáčků je tolik... a kdekdo z nich a kdeco z nich můžou být Terezka a Tomek. Jde Matouš dlouhým kruhem kolem Holberka, cloní si rukou oči, merčí na dálku hradní věž, kde možná jdou spravené hodiny a kde prvně slyšel mluvit lidským hlasem sovu. Jde jako slepý, rozhlíží se, ohlíží se – a div že nevrází do strakatého stáda...

Ovce se valí jako mrak. A drobně dupou a pobekávají – semtam si cinkne čistým zvukem zvonec.

„Á, holky... co vás je! A všecy kudrnatý, kulat'oučký... Kampak se ženete?“

Jde jim v patách kluk, čepici naraženou přes uši – mává silným klackem kolem sebe:

„Mouro! Bělino! Já se za vámi pořád honit nebudu!“

Kluk jak zagroškudla. Ale hlas má pronikavý – máchá tou tlustou holí do všech stran.

„Rezko! Zpátky! Já se s váma párat nebudu! Tumáš...“

Ozvou se tupé, temné rány a hned nato ztřeštěný, ulekaný ovčí nářek – a pasák se znova rozpřahuje, znova bije klackem do stáda.

„Abyste si to pamatovaly...“ heká namáhavě, popobíhá za ovce, co splašeně uhýbají a ustupují do lučiny.

To už hodinář běží doprostředka toho houfu a hrozí pěstí, celý zrudlý hněvem:

„Člověče! Zbláznil ses?! Takovým klackem... Dyť toho beránka zabiješ!“

Kluk ale jak by neslyšel. Bůhví kde vzal najednou silný provaz, běží za jednou ze zatoulaných ovcí a motá jí ho, zavazuje kolem krku:

„Tak. A za mnou!“

To už je Matouš skoro u něj:

„Dyť ji uškrtíš! Tahat ovci na takovým provaze... Pomát ses, uličníku? Co kdyby tebe někdo takhle uvázal pod krkem? A klackem tě mlátil?!“

Kluk se rozšklebeně, vzpurně zarazí na místě – pak napřáhne ruku s holí před sebe:

„A co je vám do toho? To jsou naše ovce!“ A znova se rozmáchne po stádě... Jedna bílá ovečka a jeden černý beránek honem uhnou a utíkají dál od houfu.

„Propánajána...“ napadne hodináře.

„To by mohli být zrovna... ti moji dva...“ A ohlídne se po pastvině, kam se už rozběhl i výrostek se zlostným křikem:

„Stůj! Stůjte!“ A už zase bije kolem sebe. „A hybaj nazpátek!“

To už ho ale hodinář dostihl. A spěchem, hněvem sotva dýchá:

„Tak ty toho nenecháš? Dej mi ten klacek! Honem!“

„Neeéé!“ couvá kluk.

„Pust'te! Nechte mě!“

„Žádný řeči... To by tak hrálo... A ten provaz taky! Takový věci ovčák nepotřebuje...“ trhá Matouš klukovi z ruky klacek a pak i provaz. A honák se rozkřičí rozječí na hory, na lesy:

„Tatii! Cyrile! Pomooc!“

Hodinář však nedbá. Spěchá k blízké vodě, zeširoka se rozpřáhne a obě ty věci velkým obloukem hodí někam doprostřed hladiny.

Nadvakrát to hluše, bublavě žbluňkne, stříkne. Ale ještě než sem dolehne ten zvuk, v povětří to vysoce, táhle vzdychne a dva tiché lidské hlasy jíknou:

„Děkujeme, hodináři! Děkujeme, tatínku!“

Hodinář stojí, nevěřícně hledí do bledého prázdna, co náhle promluvilo.

„Páníčku!“ špitá si.

„To jste byli vy?! Ten provaz a ta hůl? A já myslel...“

Jenže není teď moc čas přemýšlet. Ten kluk pořád ještě křičí. Pořád piští:

„Pomóóoc!“

a odněkud zleva vzadu hrnou se sem dva chlapi jen tak v košilích, vyhrnuté rukávy.

„Co je, Miško? Co křičíš? Ten chlap ti něco udělal?“

A kluk honem naříkavě, zlostně kývá a vjednomkuse ukazuje prstem na Matouše:

„Vzal mi bič a konopný provaz, co mám z ovčína! A zahodil to do propusti...“

Oba mužští se hrozivě obrátí k hodináři. Oba přimhouřené, rozezlené oči, oba hromotluci.

„Co si to dovoluješ, ty vandráku?!“

„Na děti si troufáš, co?“

A hodinář darmo ustupuje.

„Tloukl toho berana holí! A ovci tahal na provaze... sotva šla!“ brání se Matouš.

„A co je tobě do toho? Ty jsi tu nějaký soudce, nebo co?“

A ten vyšší, asi klukův otec, popadl ho hrubě za rameno a smýkl s ním na nějakou úzkou stezku ze svahu dolů.

„Pojd'! Však ty vychladneš, neboj se. Ve chlívě místa dost. A šera taky.“

A ten, co mu říkali Cyril, popadl ho z druhé strany, cloumá s ním, strkal ho klopýtavě před sebou:

„Ono tě přejde dovolovat si na děti!“

„Co to děláte? Nechte mě!“ ošívá se, brání se marně Matouš.

„Nic jsem neudělal...“

Ale už ho neposlouchají. Jen někde za ním v dálce zbylo semtam osamělé ovčí zabečení a hrkem pípl, cinknul útlý zvonec.

V TOM MLEJNĚ, KAM HO DOTÁHLI,

dostrkali, všechno na pohled jen hrálo a jen klapalo... Ale v tom bývalém chlívě – či co to bylo –, kam ho zavřeli, to nestálo za nic. Zdi vlhké, studené. A v hustém přítmí skoro si nevidět na ruce a na nohy – nežli si Matouš našel místo k spočinutí, byl odřený a otlučený jako píšťala.

Ale upřímně: sotva ho přešla zlost na všechno, nijak zvlášť zase truchlivý z té šlamastiky nebyl – vždyť slyšel Terezku! A toho jejího mladého hraběte! Takže jsou teď už podruhé zbavení té prapodivné kletby...

„Zaplat'pámbu...“ kývá si němě Matouš.

„Bejt tlustým provazem a tlustou holí není žádnej med.“

Venku se už začlo smrákat.

Hodinář si šmátravě, slepě ohmatával kolem sebe, co kde je. Kde měkkí zem, kde nejmíň hrbolů a nejmíň mokřiny, až bude si chtít trochu schrupnout.

„Počkej! Co to?“

Matouš se ve tmě vztyčí, něco jako by se párkrát jemně rozklepalo někde u dveří. A pak z té strany ještě tenoulinký hlas:

„To jsem já. Poznáváš mě?“

Hodinář trochu popoleze ve tmě, div nevrazí do něčeho napříč na hrbaté zemi.

„Sůvičko! Jampakbyne! Holka... Já jsem dopad! Ted' bych potřeboval pustit zase já.“

„No a co myslíš? Proč se sem z dálky plahočím? Nebýt tvou dlužnicí – lítám si po holberském panství, jak si chci! A koukám nadlesnímu přes rameno, co kde vrtačí...“

„Nojo, jenže já jsem tu na zámek! To nepůjde tak snadno, nemysli.“

„A kdepak na zámek. Na petlici. A na kolík... A ten, jak se potmě koukám, není zrovna fest.“

Matouš se šine po kolenou blíž ke dveřím.

„Teda... kdybys to dokázala! Není to tu žádný přepych, to si piš. A říkali na tři dni a na tři noci.“

Ozve se nějaké zavržení, nějaký skřípotek. A pak něco jako jemné cloumání a těžké namáhání:

„Kdepak. Vytáhnout sotva. Zkusím to zespona trochu vyklepat zobákem. Jestli se to hne...“

A už je slyšet troje, čtvero, patero zaklepání – a už je tu celé dlouhé bubnování zobáku – až je to trochu rámus.

„Počkej... To ne! Mohli by tě zaslechnout!“

Sova na chvíli ustane.

„Cože? Rámus? Tak si zpívej. A nahlas!“

„Co?!“ nerozumí hodinář.

„No něco jen tak z hlavy. Zkus to. Musíš mě překřičet...“

A už zas klepe, klapý klap... A Matouš honemhonem si štymuje hlas:

„Nikde tolik světla,

nikde tolik záře –

co je na vršíčku

v domě hodináře.

Co je na vršíčku v domě hodináře.“

Sova to asi sotva poslouchá. Je ji slyšet pořád stejně – pořád stejný ťukot do dřeva, ťuky ťuky ťuk... jako nějaké klapající hodiny. A tak Matouš zpívá dál:

„Nikde tolik ticha,
nikde tolik krásy,
jako když pan mistr
s časem povídá si...
Jako když pan mistr s časem povídá si.“

A najednou je u dveří ticho: klepání náhle umlklo. Nic... Jen ptačí pípnutí:

„Někdo jde!“

A to už slyšet i něčí těžké boty.

„A helemese... Koukám, že si pán zpívá! Takže pohodička? A já ti chtěl dát něco k snědku. To tak: Ještě bych ti zkazil koncert!“

A boty dupou zase pryč. Ani nevidět, kdo to byl. Možná Cyril.

„No mordsecfilek...“ vzdychne Matouš.

„A já už hlady skoro nevidím.“

Sova nic neříká. Ale ozve se ještě asi sedmero, devatero klepnutí.

„Nehudruj, hodináři. A pojď sem. A strč trochu do těch mordiján-skejch dvířek!“

A Matouš honem poslechne – a užuž volá:

„Sůvičko! Ty jsi anděl!“

„Pssst: A teď utíkej... dokud ti neupadnou nohy! A tam spi sladce celou noc!“ Slyšet ptáka, jak si natřásá peří, v perutích to křehce zašumělo. A Matouš volá šeptem:

„Mockrát děkuju!“

A už se proplétá nějakou šerou síňkou a už prolézá dírou v plotu a škrábe se někam vzhůru do vršku, za kterým ještě cípem temně červená se slunce.

Sůvička letí nízko nad ním:

„A jestli zítra potkáš schůdky, které vedou do země... ne aby ses jim vyhnul! Moh bys minout poklad.“

Hodinář Matouš z Horní vsi se zastaví uprostřed kopce, stoupne si na plné nohy, ohlídne se po ní do tmavého povětří:

„Víš co? Já bych radši viděl co nejdříve dceru! Co já s pokladem?“

TY SCHODY MATOUŠ NEJDŘÍV VŮBEC NEHLEDAL.

Trochu se v polích prospal, trochu v hospodě pojedl... a už si to zase nanovo maširoval holberskými cestami necestami, oči proti slunci přimhouřené, ale pořád pořádně dokořán: co kdyby někde v páru natrefil ty dva, které hledá?

Na schody skoro zapomněl. Ale po pár stoupáních a srážech, po pár zátočinách, po delší štrapáci najednou zůstal prostřed krajiny prostřené zlatě mezi dvěma návršími zničehonic stát – a udiveně vzhlédl na kraji topolové aleje vzhůru k nebi:

„Matoušku, člověče... sova ti přece dvakrát dobře poradila – co kdybys ji poslechl i potřetí, ty hlavo tmářská, hodinářská!“

A koukal po zemi, jak by ji šacoval... A koukal pod sebe a kousíček před sebe, zda někde pod zem netratí se schody.

Ty první vedly do vinného sklepa, odkud ho vyhnali. Ty druhé končily nějakou tmoucí tlustou zdí, nejspíše kamením. A potřetí se možná trefil: hranatá, zprvu útlá sloj, kde potmě nahmatal něco jako nízkou zídku... stačilo ji překročit... a v temném přítmí, v té náhle dutě prázdné tmě zněl každý zvuk, každý krok jak hromování. Mohl ses i narovnat. A ruce rozpřážené do mokrých stěn, mohl ses s jejich pomocí sunout někam dál pod zem, někam vpřed. Bůhvíkam.

Ano, jde vlastně takhle už dost dlouho: ruce jsou jediné, co v té podzemní slepé tápanici něco vidí. I se trochu hůř dýchá... I semtam skápne voda... I semtam vypísknou myši. Jinak nic.

A vtom najednou...

„Co to? Tam někde vepředu? To jsou koně! To jsou něco jako... koňská kopyta, ne?“ šeptá hodinář – ani neví proč.

„Ano... jako když někde vepředu dupou koně. – Tam asi něco je!“

Vztáhne jednu ruku před sebe, trochu zrychlí v šouravé chůzi. Chodba se po štipkách, po škvírkách pomaloučku zkouska rozsvěcuje. Krapítek. Jak by nerada... A hodinář – náhle nesvůj, nejistý, zvrátí nechápavě hlavu. A div nevykřikne!

Nad ním... někde strašně vysoko blýskly se v temnu dvě tři bledé hvězdy!

„Jéminku...! Co to... Kde to jsem? To je snad nějaká šachta. Nebo...“

Příkrčí se, leze rychleji, hlasitě dýchá.

„To ne... Spíš studna, člověče. Ano, Matoušku! To je něčí studna...“

Hodinář se ztěžka škrábe o kámen výš, heká, funí... a pak najednou zmlkne.

„Páníčku...“, vydechne zčistajasna:

„To je přece hrad! To je přece nádvoří na Holberku. Namouduši! Ta chodba vede přímo sem!“

Matoušovi se chce trochu smát.

„Co je tohle za frajkumšty, sůvičko?“ chce se mu zavolat. Dokolakolem je ticho jako v kostele. Tma přimklá ke zdem... Jen někde blízko ve stáji přešlápli, odfrkli si koně. A semtam od věže zahvízdne větýrek. A slyšet pár listů, jak sebou smýkají, jak se tiše kutálejí po nádvoří hradu.

„Hm...“, uculuje se Matouš.

„Tak to se vracet nebudu. Klíče od věže mám – můžu tam dneska přespat.“

Ale zrovna co se natahuje k ostění studny – ozve se nedaleko klepání na vrata. Hodinář svěsí ruce, zpozorní.

A klepání se ozve podruhé. A někde z druhé strany dvora tence skřípnou dveře a slyšet drobné, pospíchavé kroky.

„Už jdu!“

Matouš se napřímí ve studni:

„Ženský hlas! To je myslím ta kuchařka. Ta dobrá duše Holberka!“

Ve vratech to táhle zavrže, slyšet tichý, vysoký smích:

„Heleho... už je tady:

Váňa raubíř!“

„Dobrý večer, tetičko Hedviko. Nejdu moc brzy?“

Vrata se šouravě zabouchnou – ti dva popošli kousek blíž do dvora.

„A kdepak. Pán chodí spát se slepicemi. Kočové odešli a strážného jsem poslala pro zrní a pro brambory. A omylem jsem ho zamkla.“

Ozve se skoro hlasitý smích. A hodinář ani necekne – jak si ve studni kývá pro sebe:

„No jo. To je ten pohůnek s bičem. To jsem si moh myslet...“

„Teda, tetičko, vy jste kabrňák! Vy máte namouduši moc, jakou nemá nikdo na světě! To s těmi dvěma jak jste zařídila...“

„Pssst! Ale jako kdyby, Váňo, se mi někdo chtěl plíst do řemesla...“ špitá kuchařka.

„Ty kouzla nějak moc dlouho nevydrží, Váněčko. Nevím, čím to je... Bába s dědkem sotva den. A ten klacek s provazem taky. A když mě tenkrát hrabě požádal, aby zmizeli – myslel to jistě aspoň na pár let!“

Slyšet jak Váňa pokašlává a nechce nechat Hedviku domluvit:

„A on ví, že to děláte vy, ty zázraky?“

Pod hodinářem z Horní vsi se leknutím div neroztřásl hrbolaté dno. A jak by se na něj hrnula, jak by padala celá studna:

„Krutipéro! Tak to tahle matróna má všecko na svědomí! A s hraběcím požehnáním...“

„Ale kde! Zbláznil jsi se? Řekla jsem, že to svede jenom jedna, kmotra v Dlouhé Lhotě.“

A Váňův smích zase div že nehlaholí, celý se zajíká:

„Pánikmotři... to je hlava! Korunovaná!“ A natotata úplně ztiší hlas:

„A kdy na to teda půjdem, tetičko?“

Pár vteřinek ticho, povětrí si vzdychlo.

„Co říkáš zejtra v noci?“

„Já jsem pro. A kamarádi taky. Fousek i Krutava.“

„Váněčko... Je na ně spolehnutí?“

Něco cvaklo – pohunek možná v šeru srazil paty k sobě.

„Jako že jsem Váňa raubíř, tetičko!“

A dvojí kroky se pomalu vzdalují zpátky ke vratům. Ano, už je někdo pootvírá. „Takže... tadyhle jsou tři černé pláště s kapucí. V těch chodí v noci strážní kolem hradu.“

Váňa už se zase skoro nahlas chechtá:

„Takže my tu budem zejtra něco jako stráž Holberka!“

„Jo. Těm našim dám něco dobrého na rychlé spaní.“

To už je Váňa za vraty. Ale chechtá se i tam:

„Kabrňák! Kabrňák, tetičko...“

A pak už jenom zarachotí vrata... a pospíchané kroky zčerstva přes nádvoří... a hodinář Matouš mračí se do zlé tmy a zlostně zatíná levičku, pravičku, až je má celý bílý.

JEDNO VĚDĚL HODINÁŘ Z HORNÍ VSI NAJISTO –

jak tak stoupal po schodech do věže Holberka – v tom všem je skryta nějaká řádná lotrovina!

„Jenže co?“

Jít za pánem panství a říct mu všechno, jak to bylo? Jak to ze studny slyšel? A kdo mu uvěří? To pyšné hrabátko? Co se tváří jako spokojený otec?

„Vždyť ten má na svědomí Terezku! Jen proto, že mu nevoněla jako nevěsta!“

Ulehl blízko hodin, obracel se chvíli nalevo, chvíli napravo... a usnul s vědomím, že zítra v noci musí tomu všemu tajnůstkaření a pletičaření přijít na kloub.

Den utekl jak voda. Asi z té nedočkavosti. A večer tu byl natotata... brzy temnotný, spoře hvězdičkový... semtam jen vítr tence hvízd si na prsty. A k půlnoci brzy skřípla vrata. A po nich i přiskříplý hlas:

„Fousku... nech ty vrata na pokoji! Co furt máš?“

„Kůň je zvyklej na kočár. Ne do tak těžkýho vozu... Chtěl jsem...“ pípl někdo v koutě dvora.

„Nech koně koněm! A ty se tu, Krutavo, taky nemotej! Stůj a...“

„Koukám na ty vrata. Bytelný... Ale kdyby bylo potřeba je vysadit – já mám síly dost.“

„Nech si zajít chutě, Krutavo. S tou truhličkou, co ponese, se popasuješ.“

Dvůr se z výšky zdá plný drobných stínů, zvuků – tu a tam šourání a táhlé vání a pokašlávání a temný dupot kopyt z maštale – Matoušovi se zdá, že přibyly nové kroky.

„No ona je to pořádná truhla, Váněčko. Nemysli...“

„Křindapána! To jsem se vás lekl, tetičko!“

„Trochu si vás prohlížím. Moc vám to sluší v těch pláštích a v těch kapucích,“ směje se šepem, vysoko kuchařka.

„Ani sám pán by vás nerozeznal.“

„On ještě nespí?“ špitne Fousek.

„A kdo jako?“ zahučí Krutava.

Váňa raubíř se kuckavě rozčlíví:

„Hele, Fousku... a ty taky, Krutavo, nestarejte se! Ještě vám otečou hlavy!“

A paní Hedvika už je asi vede někam o kus dál:

„Všichni spí jako zabití. Pomalu vyrazíme...“

Matouš se ve věži rozchodí křížemkrážem.

„Kam se to štrachají? Někam asi k dvoraně... Asi obrat pana hraběte. Že bych jim trochu zacinkal na cestu?“

Hlasy se pozvolna trochu vzdalují.

„Ale pánové...“ říká kuchařka, „... musím znova připomenout: niče-ho si nevšímat! Ani peříčka! Je tam těch věcí jako v každém hradě nebo zámku habaděj.“

„Krutavo, Fousku...“ sykne Váňa,

„... to je jako rozkaz!“ Krutava ještě houkne:

„Ale Váňo... kdyby bylo zapotřebí... třeba i s futýrkama! Těmahle rukama...“

Ale paní Hedvika už je skoro někde uvnitř:

„Hlavně pak truhlu někam dobře schovat. A pak se na pár týdnů ztratit. A nevystrčit ani nos!“

Však my to potom s Váňou spravedlivě rozdělíme.“

A Váňa jako prve:

„To je jako rozkaz! Jdeme... A potichu!“

V tu chvíli se Matouš natáhne k hodinovému stroji – a do toho nehlasněho šepotu, do té kradmé němoty ozve se zvonivé půlnoční bití hodin!

Všecko vcukuletu strne. Kuchařka možná zvedla ruce, jak by hrozila:

„To ten hodinář! Nemehlo! Říkala jsem mu: v noci ať to nezvoní!“

A Váňa sykne:

„Fousku! Dělej! Zastavit hodiny...“

„Já?“ cekne Fousek.

„Jo ty... vyžle Fousek. Zastavit hodiny!“

V tu chvíli nahoře ve věži si hodinář zamnul ruce:

„Jen pojď, hošánku. Zrovna takhle jsem si to nějak myslel. Tady je šáteček... tady motouzek... a měl jsem tady někde taky pytel. Aha...“

Ano.

Muselo se to provést v tu ránu, natošup a honemhonem – a hlavně potichoučku. Počkat si kousek od hodin na Fouska – převázat mu šátkem pusu, aby nekřičel – a vysvlíknout ho z toho pláště s kapucí. A rychle si ho sám oblíknout. Ještě štěstí, že byl Fousek jen kousek mužského, spíš střízlík – samým zděšením nestačil ani pípnout. Takže honem mu svázat ruce provazem, položit ke stěně a nasadit mu ten pytel přes ramena, aby byl radši ve tmě.

Matouš si stáhne kápi hluboko do obličeje a spěchá kvapem dolů z věže.

„Moc nemluvit, Matoušku... Spíš kývat,“ šeptá si pro sebe a venku před vraty poplácá valacha, zapřaženého do vozu, a couvá s ním pomalu blíž k bráně. Jedním okem hledí po šerém hradě, druhým po Váňovi s Krutavou, jak vlečou přes nádvoří dlouhou hranatou truhlu. Hvězd je semtam krapet, měsíc prosvítá skrz mraky sotva cípkem.

„Fousku... otevři ty vrata dokořán! A vem taky za to...“ přikazuje zadýchaně Váňa raubíř. A Matouš mlčky poslechne.

„Váňo... kdyby na to přišlo – unes bych to sám! Ale s popruhami...“ bručí funivě Krutava.

„Drž hubu!“ štěkne Váňa.

„A teď všichni tři! Pusť ty opratě, Fousku... A zaber! Héééj... rup!“

Ozve se tupý, hrbolatý úder – odfrkne si kuň.

„No vidíš...“, směje se chraptivě Váňa.

„Je to tam! A teď s tím, Fousku, hajdy pryč!“

Matouš kývá a leze na kozlík. A paní Hedvika vykookne za vozem, kývá a mne si buclaté ruce:

„Všecko v pořádku?“

„V pořádku, tetičko!“ div nevolá Váňa. A kuchařka ho usměvavě hladí po rameni:

„A jak jsem řekla: žádné zdržování! Truhlu schovat – a dlouho se neukazovat. Zmizet jako vítr!“

Chlapi přikyvují, Váňa se obrací na šejtrok:

„Takže, Fousku... práskni do toho – a za chvíli u Černýho brodu.“

„U Černýho brodu?“ hlesne tiše Matouš.

„No, bože... a kde jinde? Kolem kovárny, dolů podhradím k potoku – a podle něj po rovině k Černému brodu.“

„Jo...“ cekne Matouš.

„Co jo? Dyť jsme o tom mluvili snad desetkrát. A ty najednou... My jdeme s Krutavou pro ty koberce.“

„Jo...“ mukne ještě Matouš.

„Co jo? Tak proč nejedeš, krucipísek?!“

A hodinář Matouš se tedy rozjede. Švihne do kulata bičem... vůz se rozhrkotá... hvězdičky v nebi uhnou kus doprava. A kus dál měsíc zčistajasna celý, plný, do kroužku – jak by mu prostřeli na zlatém talíři.

MÍRNĚ SE ZVEDL VÍTR, POHUKÁVAL, POHŘÍMÁVAL.

Ale třeba se to hodináři jen zdálo, protože měl trochu víc nahnáno. Aby to nespletl. Aby nejel cestou, kterou mu poručili. K potoku a Černému brodu.

Aby jel zrovna naopak. Takže jen co projel podhradím, zatočil honem vzhůru do polí, podle hradní zahrady, co se táhla v širém kruhu kolem Holberka. Jeli podle tlusté zdi a Matouš se vjednomkuse na kozlíku ohlížel, jestli se ve tmě netáhne někdo za nimi. Ale zdálo se širokodaleko pusto, ani živáčka, kůň si zvolna vyšlapoval, bylo poklidno, pole po pravici jsi spíš tušil, než bys je dohlídl.

Matouš nechal dojít koně až na konec zahrady. Tam trochu zvolnili krok – hodinář mávnul do větrna bičem, přitáh opatě.

„Prrr! Počkej chvíli. Tady někde byla přece alej. Předevčírem jsem tudy šel. Stromy zarostlý do sebe ve výšce, jak by měly nad silničkou střechu. Aha! Táhle, vidíš?“

Ve voze to zase táhle skříplo – kousek popojeli. Stromy si něco šep-tem povídaly, kůň se ohlídl po Matoušovi.

„Tady nás nikdo neuvidí. Ukaž... Na chvilku tě vypřáhnů.“

Cinklo, vrzlo řemení... kůň se rozešel do nízké trávy.

„Kouknu kolem... jestli tu někde někdo, komu by se dalo věřit.“

Matouš se natahuje do vozu, jestli truhla na místě a všechno jak má být. A trochu sebou škusne, uskočí:

„Safraporte... co je tohle?! Toho jsem si nevším. To je kožich... A ňákej pěknej, asi medvědina. A tady ještě flintička! A taky nóbl... celá vykládaná perletí! Secmazel! Že si to tam čmajzli ti dva vyžírkové! Fousek a Krutava! Cháska zlodějská... A to je kuchařka tuplem varovala!“

Matouš strká flintičku nazpátek do vozu.

„Ten kožich si snad radši vezmu na sebe...“ bručí si trochu nerozhodně – a vtom jak by v povětří kousek šustu, šumu – vánek nějaké z vejšky lítlé muziky – a natotata lidský hlas, co říká:

„Výborně, hodináři! To byl dobrý nápad!“

„Cože?!“ hlesne, cukne Matouš. A to už je z vozu slyšet další hlas – který je nadevšecky:

„Anooo! Tatínku můj zlatej: Tys nás zachránil i potřetí!“

„Propána! Terezko! Co to říkáš?“ div nekřičí Matouš – náhle bez kožichu:

„Tys byla ta flintička? A Tomek... teda tady mladej pán – byl ten kožich?“ Chytli se za ruce – valí oči – kývají – smějí se:

„Ano! A bez tebe by to prokletí snad nikdy neskončilo, tatínku!“

Stojí, hledí na sebe – a i v té tmě je moc dobře vidět, jak se jim úlevou a radostí rozsvěcují oči... A jak se do nich najednou všechno vejde – ač všeho jen obrys, jenom náповěda: třaslavé, drobounkaté drmolení listí... volný kůň, hluboce ukloněný k trávě... a větrný šum... a vysoký strop aleje, co slepě rozvírá se do šera jako prázdná náruč.

DO ROZEDNĚNÍ SE DALO SKORO VŠECKO STIHNOUT.

Probudit ledovou vodičkou strážné... počkat si na Váňu raubíře a na Krutavu u Černého brodu... vysvobodit Fouska z věže.

A všechny pak hezky společně i s paní Hedvikou – dobrou duší hradu Holberku – zavřít do nejhlubšího sklepa, na trojitý zámek.

To už se dnilo nad červenými buky a růžemi, nad prázdným nádvořím, nad věží s hodinami, čistě bijícími v každou celou hodinu. Vše kolem bylo potichu – sloužící se šeptem šourali chodbami a dvoranou, jak by čekali, co se dnes bude asi dít – až se pán probudí. A ano, ano, dělo se! Hraběcí zprvu nechápavý a pak čím dál rozezlenější křik se táhle začal rozeznávat do všech stran hradu:

„Matěji! Stráže! Kde jste kdo?!“

Pan hrabě, napůl oblečený, bral zlobně za kliky, dupal, otevíral jedny po druhých dveře u komnat a u salónek.

„Všecko pryč! Pomóóc! Hedviko... Kmotro Hedviko!!“

Bylo to dlouhatánské pobíhání. Dlouhatánské lamentování. Dlouhatánské proklínání pekel. Až se pán hradu v konci sil konečně zastavil, nešťastně svěsil hlavu a pak uprostřed pokoje dosedl ztěžka do křesla, co bylo zrovna nejbliž.

„Všecko mi vzali. Nemám nic. Ted' už je všecko jedno...“

Seděl, vzdychal... ani už nekřičel. A tu se při něm ozval hlas, který ho cukem zvedl z křesla.

„Takže ted' už vám, tatínku, Terezka vadit nebude? Protože je chudá? Ted' jsme na tom všichni stejně.“

Hrabě skloní hlavu, dlouho mlčí... pak už jen stojí a kývá:

„Ano. Odpuť mi, Tomáši. Odpuťte mi oba. Přej vám pámbu štěstí.“

Tomek a Terezka popojdou k sobě a vezmou se za ruce. A taky mlčí. Všichni předlouze mlčí – až je slyšet kroky, co jsou čím dál blíže. A hodinář Matouš z Horní vsi se lehce uklání:

„Možná byste, Jasnosti, mohl zaskočít pro ty hrací hodiny. Je to svatební dar.“

„Jé, hodináři... ty jsi tady?“ popojde k němu pán a unaveně máchne rukou kolem sebe:

„Podívej se na to neštěstí...“

Hodinář se rozhlídne kolem, němě pokyvuje. Pak rozhodí obě ruce:

„Jó, pane... kdo se chudejch bojí – sám si nouzi strojí. Ale ono zase nebude tak docela zle.“ A nakloní se pánovi až k uchu, jak by nechtěl, aby to úplně všichni slyšeli:

„Všecko, co vám vzali, máte, Výsosti, vzadu v aleji na voze. Celej ten poklad...“

Pán na něj chvíli hledí, jak by mu vůbec nerozuměl. A užuž je s to hodináře honem obejmout a rozkřičet se radostí – ale ten ho rychle předejde:

„A dole ve sklepě, pěkně na jedné hromádce, i všichni ti vaši milovaní zloději. I s dobrou duší hradu.“

Kdekdo, kdeco se kolemdokola nejdřív jen tak potutelně pochechtává – a pak už směje, nahlas hihňá, uculuje... jenom pan hrabě holberský div že nemá v oku panskou slzu:

„Ty můj člověče drahej! Bud' si tu u nás navždy jako doma!“

Rozjasnil se, rozhalekal hrad Holberk – rozehrál a rozezpíval se div ne už svatební muzikou, jeden objímal druhého... hodiny na věži čistě bily... červené buky hučely a růže voněly...

A Tomek pořád někde hledal Terezku.

A Terezka pořád někde hledala tatínka.

Který tu už ale nikde nebyl, který byl už fuč... kdesi už skoro na prostředku cesty k Horní vsi si to zčerstva maširoval skrz lesík, skrz loučku... a tu a tam rozhlížel se po stromech, zda někde neuhlídá tu svou kamarádku sůvičku. Ač dobře věděl, že je to tuze marné: neboť sova je přece noční moudrý pták.

Karel Šiktanc

Hora Zlodějka

Edice Literatura pro děti a mládež

Ilustrace na obálce Myasnikova Natali/Shutterstock.com

Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala **Městská knihovna v Praze**

Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání (elektron. 2. vyd., 1. vyd. v nakl. Karolinum)

Verze 1.0 z 22. 6. 2018

ISBN 978-80-7587-811-3 (epub)

ISBN 978-80-7587-812-0 (pdf)

ISBN 978-80-7587-813-7 (prc)